IVSTI LIPSI

EPISTOLARVM SELECTARVM CENTVRIA QVARTA MISCELLANEA POSTVMA.

ANTVERPIÆ,
EX OFFICINA PLANTINIANA,
Apud Ioannem Moretum.
cIↃ. IↃC. VII.
Cum Priuilegiis Cæsareo & duorum Regum.

ILL^{MO} ET REV^{MO}

D. IOANNI ANDREAE PROCHNICIO EPISCOPO CAMENECENSI, &c.

Magni animi & virtutis viro,

CENTVRIAM *hancce* LIPSIANAM,

Iuſſus dedicat conſecratq́;

IOANNES WOVERIVS *Antuerpienſis.*

I amicitiam, quæ inter te, ILLME DOMINE, & immortalis memoriæ IVSTVM LIPSIVM fuit, eiúſque principium, progreſſum, inſuper & fructus mecum examino; illud ſanè occurrit, mutuam vtriuſque pectoris caritatem, in anguſtum nimis humanæ vitæ momentum incidiſſe. Imò

poſt periculum credidimus, quàm vicinæ ingratitudinis neceſſitati, imminentis fati properantia LIPSIVM incluſerat; cùm non aliter viuus cum beneficiis tuis paria facere potuerit, niſi vt mortuus præſtaret. Sanè ego proximus, & quem quaſi initiatum amoris veſtri ſacra non excluderent, ſcio; cùm antea vitæ & cunctis hiſce mortalibus repudium conſtanter dixiſſet LIPSIVS, prætimuiſſe tantùm, ne cum BENEFICENTIA PROCHNICIANA ſibi viuendi ſpatium deeſſet. Talis enim iſta fuit, tantóque impetu iam ſecurum vicinâ libertate ſenem inundauerat; vt, ſi callidè mentem tuam producere nobis liceat, iudicemus, te cum abeunte tunc LIPSIO feſtinaſſe. Verùm, non aliter quàm vehi ſuetos vel minimum grauare pondus ſolet, ire ſi cogantur; ita ſarcinæ quoque huius inſolentia,

omnes

omnes ſolitum adficere benefactis, onerabat. Vindicare ſe igitur conſtituit, & Sapientiæ ſuæ memor, ne inteſtatus vno die viueret; ſic cum gratitudine tranſegit:

Iamnunc parata eſt Centuria Epiſtolarum ſelecta; quam, ſi quid mihi continget, in arcâ meâ reperies, à te edendam, & ILLMO PROCHNICIO *ex meâ deſtinatione inſcribendam. O virum ab aureo auo! In Præfatione* DIC, *quæ ego deberem.*

Dicam, nec verbis tuis, VIR SVMME OMNISQVE NVNC PARTICEPS AETERNITATIS, ſed exemplo; te ingratitudinis vel ſupremum ſuperaſſe ingenium, dum nec mortem beneficijs opponis, nec vulgi iudicio vteris; deſinentium vota quod maximis meritis æquiparare ſolet. Meritò ſpreuit, ILLME, magnus ille animus omne erga benefacta artificium; ne vel ſic quidem, obſtrictum ſibi humani generis nomen, vnius priuati debiti compenſatione laxaret.

Itaque hac conſcientiâ quoque lætus deceſſit; &, augurari vti licet, inter ingenij ſcientiæque bona numerauit, neminem hiſce inſtructum mori ingratum. Nam temporibus moribúſque noſtris ignotam liberalitatis tuæ induſtriam, quâ denique defunctum ſuperaſti, quî proſpicere potuit? Reliquias, (ô pietatem!) & iam ſepulti amici oſſa, marmoreo condere cippo fruſtrà conatus, in cælum, vt ſic dicam, excurris; & iacenti proximam, DIVAE QVE MATRI ſacratam aram, ſumptibus tuis decorari iubes, vt, quod mortuo impendere non potuiſti, diuina reciperent. Stabit cum ſæculis monumentum; & ab ipſâ Sarmatiâ auro imbutum PROCHNICI nomen, vt viuentis LIPSI amoribus permixtum, ita ſepulti quaſi cum cineribus conditum, futura tempora venerabuntur; omníſque ætas teſta-

teſtabitur, dignum te fuiſſe, quicum immortalis ingenij ſtudia deſinerent. Sed & dignus tu eras, cui mens tam inclyta abſq. fortunâ contigiſſet: nunc dum regale decus maiores tuos illuſtrat, altáque ab origine per Duces de Bybel deriuatus in te ſanguis natales inſtruit; quod neſcienti collatum, etiam virtutibus præſcribitur. Ecce benignitatem ſortis tuæ accuſare malo, quàm exclamare, ô virum fortunâ ſuâ dignum! Sæculi me indignitas impellit; contra quam teſtari numquam deſinam, quantum ſupra fortunæ corporíſque bona, animi virtutes emineant. Nam pænè ceterorum mortalium dum prima tibi vota vltrò obueniſſe conqueror, ſimul adfirmo, propriâ ſic luce te exſplendeſcere, vt talem fortunam facere potuiſſes, niſi accepiſſes. Olim inter Principes fuit, qui par imperio videbatur, niſi

imperasset. Nos inuidiæ fatorum obijcimus, ideò sceptrum maioribus tuis perfidiâ ereptum, ne tu dignissimus regnares. illis enim te imputare malo, quàm ipsorum facta pro virtutibus tuis narrare: quod ijs sufficit, quibus nobilitatis satis magnum præsidium, languens vita atque ignobile est otium. Contrà, te ad verum decus nitentem, ingenij cultus, illáque studia exceperunt, à quibus facilis in omnes dignitates decursus est. Denique vt nihil nisi summum eligeres, sacra placuere; sanctísque altaribus purum admouisti sacerdotem. Qui cùm infra dignationem titulus non esset, tamen ita totius Poloniæ suffragijs certatum est, vt passim spes suas ambitione donarent, nec fauentium aliter vota declinare posses, nisi peregrinatione te eriperes. Sed numquam Virtus se deserit; & huius corporis

poris quasi opacitatem, boni nominis fama, tanquam vmbra, semper consequitur. Italiam elegeras, & in eâ Romam, Reginam orbis. Sed & ibi popularium tuorum te cura sequitur, Serenissimíque Regis fauor inuenit; vt quem Cracouiensis Ecclesiæ clero præposuerat, Regni Neapolis legatione ornaret. Quo in munere, an fidem, industriam, prospicientiam; an magis cum summis æquabilitatem, cum paribus humanitatem, erga inferiores munificentiam, hîc perstringam? Iniuria virtutum sit, coarctare famam; & dignam annalibus memoriam, vnius paginæ angustijs strãgulare. Te vel ideò, quia vitare soles, sequentur præconia; neque æternitas magis deerit virtuti tuæ, quàm nunc dignitas. Cui grande augmentum vti CAMENECENSES Infulæ nuper attulere; ita tamen ad maiora

adhuc

adhuc gradum gratiámque ſupereſſe, nos cum beneuolentiâ amici tui contemplamur. Me enim ſeriò, inter illos ſerios numero, *quos nec ambitio impotens, nec ſpes ſollicitat lucri*; & qui gratis vti amari poſſunt, ita colere viciſſim. Te modò (cum voto deſinam) PRAESVL ILL^{MI}, magna & potens patria recipiat; SIGISMVNDVS Rex inuictiſſimus, VLADISLAVS maximi Patris ſpes, columénque regni, reducem aſpiciant: neque antea tecum pariare fortuna deſinat, quàm purpuram reddat; ſi non cum ſceptro olim genti tuæ illatam, ſacram ſaltem, ſacratis tuis meritis debitam.

INDEX

INDEX EPISTOLARVM CENTVRIÆ QVARTÆ MISCELLANEÆ.

Heri-

IVSTI

IVSTI LIPSI EPISTOLARVM SELECTARVM CENTVRIA IV. MISCELLANEA POSTVMA.

EPISTOLA I.

I. LIPSIVS MAXAEM. VRIENDTIO S. D.

ARMEN iam alterum à te habeo mi Vriendti, prius de me (in ijs de Cruce) alterum ad me, quod recenter nunc & amanter mittis. Vtrumque mihi à se gratum. quídni à te scriptum, homine elegantiæ & doctrinæ veteris, & qui, cum Lucretiò

— *Musæo continguis cuncta lepore?*

sed & ab argumento ea grata, quia aut æstimationem mei habent, aut amorem. Hoc postremum eximiè, & mittis etiam velut pararium amicitiæ inter nos conciliandæ. Ah mi Vriendti, quàm serò, & quàm pęnè frustrà! Nam nolo erres, ego te à primo illo gustu amaui, & certus sum idem mihi à te factum. Conspiratio quædam inter nos est (palàm video) non studiorum tantùm, sed animorum & iudiciorum. Itaque amicitia ipsa iam fuit, sed tectior: reseranda est & in claram lucem mittenda, te nunc inuitante. Fiat cum bono Deo, & Fidium illum inuoco (siue Sancum à fanciendo vocari placet) me sanctæ & veræ Amicitiæ leges tecum culturum, quamdiu in terris his colam. O multa in

ijs tristia! ô hoc recens acerbum, de fato nostri Gubernatoris! sed cùm sapientiâ ista mitigantur, tum nonnihil & melle hoc amicitiæ. quod gustatum regustare mihi sæpè animus, si te quoque habeo promptum & volentem. Confido, imò scio: & aut neminem in Belgicâ hac noui, aut te ex scriptione tuâ (imago ea animi est) mi Vriendti. Alligemur: en dextram, cedò tuam. Louanij, XII. Kal. Mart. ∞.IƆ.XCV.

EPISTOLA II. *Mechliniam.*

IANO BERNARTIO S. D.

DEBEO vltimis tuis responsum, fateor, si morem communem spectem: non debeo, si aut valetudinem, aut decretum iam meum. Paria vltrà facere in hoc genere, neque lubet, neque licet. Valetudinem prætexui, & verè: quid si occupationes, & interpellationes etiam addam? Iuro tibi amice, mirari ipsum me, cùm dies lapsus est, vires aut mentem mihi ad tam varia constitisse. Sum in hac scænâ, & Fama produxit: sed ego illam desero, & hanc sperno, quam tueri per ista non est tanti.

—— Semita certè
Tranquillæ per virtutem patet vnica vitæ:

at virtus in secreto etiam est, imò contagia ista vulgi fugit. In Statio te pergere, benè est. de loco isto, in Siluis:

Lib. v. *Omnia nam lætas pila attollentia frondes,*
Multaque fumosâ signatur lancea pennâ:

seorsum à te sentio. Nam tu ad sagittas refers, de quibus Plinius: *Volucre fecimus ferrum, vt citiùs mors ad hominem perueniret.* Non opinor: ne illud quidem, in armamētarijs signatas ab Abascantio, id est seruatas lanceas veteres, & fumosâ pennâ insignes. Quę mea mens? Critica. errorem scripti arguam, & *Laurea* legam: quod vitij & in Senecæ Consolatione ad Heluiam olim notabam. Hæret nempe cum priori versu, imò versibus, sententia: & Domitiano blandiens, de more, Statius; Vndique laurus & victoriæ, inquit, ab Euphrate, à Rheno, ab Istro: & fasces & pila laureata, lictorum siue speculatorum (qui litteras tunc victoriales adferebant) & *multa laurea signata nigrâ pennâ, siue atramento.* Neque enim aliò, quàm ad epistolas victoriæ indices hæc retulerim,

lerim, è prouincijs solitas mitti. Hoc placet. tamen in libro meo scripto cùm reperiam, *Nullaque fumosâ*: suspicari etiam incidit, an nō mos fuerit, Speculatorum lanceas in clade aliquâ & re tristi, pennâ atrâ insigniri, celeritatis simul & funeris notam. Enimuerò tale Scholiastes vetus ad Iuuenalis versum:

—— tamquam & diuersis partibus orbis Sat. IIII.
Anxia præcipiti venisset epistola pennâ.

vbi commentatur: *Anteà si quid nuntiabant Consules in vrbe* (lege *vrbem*) *per epistolas nuntiabant. Si victoriæ nuntiabantur, laurus in epistolâ fiebatur* (puto, *figebatur*?) *si autem aliquid aduersi, pinna figebatur*. Dixi: iudicabis, & valebis. Louanij, III. Kal. Mart. ∞. IↃ. XCVIII.

EPISTOLA III.

BALTHASARI DE ZVNIGA, *Legato Regio.*

BENEFICIVM est meminisse te Lipsij, quid appellare & scripto alloqui? præsertim in ijs occupationibus, quæ militares & molestæ circumstant, atque vtinam felici mox euentu! Multa sperare nos hoc iubent, Deus, caussa, Principes, Fatum Austriacum: sed tamen sic produci obsidionem, nec ex voto, nec opinione nostrâ fuit. Dicam, quod videtur? Vt Teucer ille, apud Homerum, sub Aiacis clypeo latens Troianos inuadit & interficit: sic occultos isti tutores & auxiliares habent, quorum viribus opibusque subleuentur. Non nescitis: sed tantùm remedium est, scire non videri: vt nunc quidem est status rerum. Si miles tamen noster perseuerat, nec aliquid turbat; confido equidem de vrbe illâ, & ab eâ alijs obtinendis. Sed cura hæc vestra sit, quos ad Remp. Deus ille admouit. nos vt nautæ vndis agitati, nō illas respiciunt, sed in cælū & astra oculos tollunt: sic inter turbas medias, ab ijs animum abducimus, & ad altiora, certè quietiora, applicamus. Libri & scriptiunculæ nos habent. inter istas Philosophia vetus, ordine & breuiter à me explicanda: idque in Senecæ nostri gratiam, nec tamen solius eius vsum. Alij quoque scriptores lucem mutuabuntur. Epistolæ etiam nostræ plusculæ breui diuulgandæ, & videbis, & (quæ tua harum quoque rerum peritia est) censebis. Ill^me Domine saluum te breui, & publica vo-

ea vota in tuto exſpectamus, & cum ſuſpirio optamus. Louanij, v. Kal. anni noui ∞. IↃCI. quem feliciter ordire & decurre. Ciceronis locus, de quo quæris, ſententiam habet, Duillium non contentum vnius diei triumpho, imaginem aliquam & inſtar eius vſurpaſſe in vitam reliquam: idque in publico, cùm à cœnâ rediret, *cereo funali* (ſic in Cicerone lego) *& tibicine præeunte*. Idem Valerius lib. III. cap. VI. Flor. II. cap. II. & Silius, in his verſibus:

Cui nocturnus honos, funalia clara, ſacerque
Poſt epulas tibicen adeſt; caſtoſque penates
Inſignis læti repetebat murmure cantus.

Hæc autem ideò triumphum referebant, quia *Faces* & *Funalia* in eo vſurpata, itemque *Tibicines* ad ſacra in Capitolio peragenda, & qui cum alijs eius generis præibant. Vulgò non hæc nota.

EPISTOLA IIII. *Antuerpiam.*

ANDREAE SCHOTTO V. R. *Preſbytero Soc. Ieſu.*

TRISTIS legi de fato, quod oculis tuis eueniſſet: etſi nolim hercules te eâ re triſtē. Quàm ab honeſtâ cauſsâ contraxiſti? ſtudia & perpetua diſcendi docendique cupiditas vitium & tabem hanc attulerunt: vt nec meminiſſe eius poſſis, niſi vnà optimi in remp. litterariam animi operæque. Lacæna illa ad filium, ex vulnere claudicantem, *Macte, gradum non pones ſine memoriá virtutis:* idem in te. oculi cùm negabunt, merita ſucurrent orbitatis eius cauſſa. Illud te ſeriò hortor, imò & rogo, vti dum Sol nondum plenè occidit, ea quæ in ſcrinijs tuis affecta habes, perficias, & emittas in publicam lucem. Scio pluſcula tibi eſſe. certè de SENECA patre cur omittas aut tardes? Vtile illud ad eloquentiam ſcriptum eſt, & quod in vno velut corpore præfert tot membra veterum Oratorum: tuus autem in eo labor vetus, & mihi notus iam olim, & laudatus. Quin multa etiam addideris, nec ambigo. quando enim tu ceſſas? Itaque noſtrâ & iuuentutis cauſsâ hæc ede: tum & tuâ, quia gloria te manet, audacter me ſpondente. Etſi vitæ & votorum tuorum modeſtia non eò adſpirat: ſed tamen ſi hanc neglegis, nos vide. Vide & Belgicam,
in

in quâ cum vno iam aut altero hoc agis; & abit à nobis, mi Pater, melior illa omnis mitiorque Musa. Clausula est, ne claude hæc tua:

Parcentes ego dexteras
Odi, sparge rosas:

quæ suauiter nos & posteros recreent ac delectent. Vale. Louanij, VII. Kal. Mart. ∞. IↃCII.

EPISTOLA V. *Patauium.*

GVILIELMO RICHARDOTO SVO. S. D.

IRATVM me fuisse, atque etiamnunc esse, debeo fateri. Quid? tres totos menses vos abfuisse, & nullum verbum? Imò quartus iam mensis præcipitabat, & tunc denique de aduentu vestro Dolam. Gaudeo incolumes; doleo & iterùm irascor, sic incuriosos nostri, aut neglegentes. Simile in Italico itinere. venisse in Italiam, Mediolani fuisse, Puteanum nostrum vidisse priuatim, & in publico audisse, ex eius litteris dudum didici, requiro etiamnunc vestras. Vnas diu pòst sanè accepi, quæ hoc significarent tantùm, Patauij vos esse: cetera prioribus & vberioribus litteris notificanda. Eas non vidi, quibus creditæ sint, vos videte. Ecce, habes caussas iræ, & vel ipso te iudice non iniustæ: nec tamen Achillæam illam putes, * στερροτέρην ἀδάμαντος ἐνὶ φρεσί: —— non erit; indoles mea alia, & ad Horatium me scito, * *firmiorẽ in pectore, quàm adamas.*

Irasci facilem, tamen vt placabilis essem:

maximè erga tales, quos corde amo, & nec offendant cùm offendunt. Vnum hoc tantùm, Emendate. Gratum porrò, Patauium allubescere, ipsam (vt commemini) gratam amœnamque sedem, sed studiosorum ingenia siue mores exasperant: nec ea licentia pro boni cuiusquam gustu, non pro eorum item vsu. Sed eò ventum est, artes & studia titulus fiunt, & satis est hunc inscribi. Nostræ hîc res languidæ, lentæ, cum tædio bonorum, & pænè desperatione. Quando enim, aut quis exitus? Ordo & compositio apud partes nostras sunt, aut crescunt: nos qui fuimus, aut deteriores sumus. Abijcio publica; in priuatis, solitudo & studia me habent, illa quidem etiam inopinata. Nam Balduinus noster mihi & rebus nuncium remisit, & condidit se in cœ-

* *Mirum, sed verum.*

tum D.Francisci, Deo consecrandus. * Θαῦμα, ἀλλ' οὐ ψευδές: res ita gesta, & quidem subitò, pridie nuptiarum quas ancilla parabat, & patrauit. Nobis molestiæ, discursus, scripta, rescripta, & quæ non ignoras. Nam inuitissimo auunculo hęc gesta. De studijs porrò, EPISTOLAE meæ iam lucem videbunt, tributæ in *Centurias quinque*. Plures non libuit addere, & vel sic satis exposui me ad ictum. Vestra in ijs nomina: ego vt in animis vestris, quia commeruisse videor, rogo vel posco. Vale mi Richardote; & vel hoc interim scribe, te valere. Louanij, VII. Kal. Mart. ∞. IↃCII.

EPISTOLA VI.

Patauium.

PHILIPPO RVBENIO *semper-suo* S. D.

MEDICVS à me abit, ego scribo: nónne hoc lætum? Sanè tristior mihi hæc hiems fuit, & assiduus per eam

* —— διὸς ὄμβρος ὑπὲρ χθονὸς εὐρυπέδοιο.

* *Iouis pluuia super latam terram.*

Sed nec publicè aliquid, quod gaudeatis audisse. Quid de vobis? increpabo etiam, & hercules tardi in scribendo fuistis, aut, quod malim, infelices in mittendo. Tres menses totos nihil à vobis auditum: denique incipiente quarto, Dolam venisse, tum diutulè pòst, Patauium. Binas in vniuersum vestras vidimus: neque illas quidem vberes, quas initio aduentus in Italiam scribitis dedisse. Vestri hîc neglectui eas, aut nos (vt liberè dicam) habent: & alioqui illigantur, & animis distringuntur ad Ostendam. Inauspicatum inceptum! cui nec nunc finis, nisi in spe, atque eâ languenti. Italiam autem placere tibi gaudeo mi Rubeni; & magis placebit, opinor, magis intrata. Nam limitem adhuc eius insedistis, imò nec eius propriè, sed Galliæ; si cum antiquis terminare lubet & loqui. Velim autem, vbi tempestiuum erit, de ipso te mihi scribas, quem sedulò curo atq; amo, ecquid destinaueris, manere, redire, quam vitæ viā inire. Apud nos, si sic pergitur, Scythica barbaries breui, & quod non dico. Deum meum testor, fastidire me & patriam (venia dicto sit) & vitam pænè adderē, sed CONSTANTIA vetat, & in extremo hoc spatio gressum firmat. Edidi CENTVRIAM vnam ad *Germ. & Gallos*; tres ad *Belgas*; vnamque *Miscellaneam*: his quattuor vltimis nomina etiam

etiam vestra, vt anteà animo, inseruntur. Videbitis, si tamen hęc ad vos perferentur. De Senecâ aut alijs, nihil addo: * —— οὐ γὰρ καλὸν (ait diuinus vir) ὑπέρβιον εὔχεταάσθαι. Valetudo me ligat: & pæne illud iam placet sedetque

* —— μεγάλη παίδευσις ἐν ἀνθρώποισι σιωπή.

Deum precor, mi Rubeni, te longæuum, & in melius æuum, quale ingenium tuum merebatur. Louanij, VI. Kal. Mart. ∞. IↃCII.

Balduinum nostrum, statim à discessu vestro, * ἀποτάξασθαι τῷ κόσμῳ, καὶ πάσαις ταῖς βιωτικαῖς ἡδοναῖς ἢ μερίμναις, credo te audisse. Agit etiamnunc in cœtu Diui Francisci, hac vrbe.

* non benè supra vires iactare.

* magna in hominibus doctrina, silentium.

* abiunctū à mundo, & omnibus vitæ voluptatibus aut curis.

EPISTOLA VII. *Cracouiam.*

ANDREAE SCHONAEO I. V. *& S. Th. Doctori.*

LANGVOR me habebat, nec ab eo promptus eram ad scribendum: tamen me fecit tuus amor, mi Schonæe, quem in litteris ita palàm, quàm si in ore atque oculis, ostendis. Itáne procul, & in illis quoque regionibus ego, id est litteræ amâtur? Nam quia libasse eas censeor, vos in me inclinatis: gaudentem, & libentiùs quò eundum est euntem, quòd spem relinquam doctrinæ in Europâ hæsuræ, quæ vos etiam in vltimo eius limite adspexit, imò arctiori amplexu sibi iunxit. Deus bone, quis bono & veteri æuo de vobis hoc sperasset? cùm horror illic & squallor, nec nisi Martis sedes, & incolis cordi * —— πόλεμός τε κακὸς καὶ φυλόπις αἰνή. Quàm mutastis? & humanitate, elegantiâ, omni cultu animi, prouocare audetis lætissimam quamq; gentem. Mirus Prouidentiæ ordo! & cælestis ille agricola has illasque partes excolit, & velut nouales quosdam agros, alternis serit. Quid Gręci, quid placent sibi Itali? Gręcia & Italia nuper in Galliâ, & nunc in Germaniâ aut Sarmatiâ reperiantur. Macti estote, applaudimus: & tibi priuatim mi Schonæe, qui vtraque oratione, solutâ & ligatâ, potes pollesque. Vidi enim; & ipse ille qui attulit Comes Teuczinius, lumen & decorem infudit, nobili stirpe atque animo iuuenis, & qui crescit in laudem vestri regni. Hac quoque parte vos beatos! apud nos in omnia alia studia nobiles versi, & inuoluit eos * —— πολέμου κλόνος αἰὲν ἄπαυστος. Sed frui Comite vestro

* bellum & discordia vindex.

* belli sine fine caterua.

vestro diutiùs, mihi votum fuisset, linguâ diserto & prompto, mente & iudicio bono: sed via cū .trahebat. me languor sistit, non aliquis nouus, sed ille vetus, & qui in tam pertinace luctâ deijcit, vel supplantat. Bonâ fide, ego ire me sentio ad metam: quid mali aut noui?

——— omnes vna manet nox
Et calcanda semel via leti.

Tu longùm longumque vale mi Schonæe, & optimas ibi artes propaga. Louanij, postrid. Idus Mart. ∞. IↃCII.

EPISTOLA VIII. *Bruxellam.*

PETRO PANTINO S. D.

CENTVRIAS à me cape, & in ijs te lege. Sæpiculè, sed non toties quoties in animo te memoro & gesto. Non lubet profari ἐπὶ ζήτησιν, neque me decet: sed tamen quędam inter Epistolas sunt, quæ famam habere nunc & olim possint. Neque enim omnes: & quasdam non iudicio meo edo, sed alienæ ambitioni (apud te liberè) aut & amicitiæ dono. Tu si es, quem cupio & censeo, & addam, scio, compotem me iudicij tui fac: id est censuræ. Non est sera emendatio, & altera editio est in manu. De publicis sileo, & linguam mordeo: tamen populariter ruinas video, & ille Iupiter

* Μάρψει δ' ἑξείης ὅς τ' αἴτιος, ὅς τε καὶ οὐτί.

** Ordine corripiet, qui caussa est, qui neque caussa est.*

Feramus, & vno verbo, PHILOSOPHEMVR. Vale V. R. & Cl^me. Louanij, Kal April. ∞. IↃCII.

EPISTOLA IX. *Mediolanum.*

IACOBO RESTAE V. N.

AMICA atque diffusa scriptio tua, etsi in morbo, ad respondendum impulit: neque animo contractiùs, etsi manu fortasse fiet. Nam hanc ægrè, illum alacriter ad te moueo & mitto, libenter apud tales hæsurum, & vel ætatem acturum. Prudentia & virtus tua (non blandior) ex ipso characterismo scriptionis tuæ innotuit: neque opus testimonijs vel productione Puteani nostri fuit. Itaque amicitiam libens volensque tecum pango

pango: fouendam deinceps litteris, colendam etiam officijs, quæ intercapedo quidem hęc locorum admittit. Nam bonæ & antiquæ fidei in his talibus sumus: vtinam & ingenium, aut opera eius, quæ tu æstimas & attollis! Enimuero qualiacumque, cara tamen habeo, quia me carum vobis talibus reddunt. Vt perseueres mi Resta, ego rogo, & ambire me quod ambiebas subsigno. Louanij, Kal. April. ∞. IↃCII.

EPIST. X. *Tornacum.*

DIONYSIO VILLERIO. S. D.

HEVS tu, inclamo. Itáne de salute meâ solicitus, vt nec verbo inquiras? Ad extremam lineam pænè redactus fui: & vbi à te cura aut solatium? Sed, quod ipsa scriptio excitatior tibi dicat, iterùm meliusculus sum, & virium aliquid ac spirituum recepi. Antuerpia me vidit, nunc Bruxella, sed & Hallæ, ac votum hîc Diuæ Virgini (disce è Carmine) persolui. Vides me arma suspendere, & otium moliri. Toto certè animo, in hoc turbido & ambiguo statu rerum: cùm meditari & firmari satis est, aduersum imminentia aut præsentia mala. Quid priuatim? vidistin' qui me lacessant? improbus & imperitus aliquis (vtrumque verè dixerim) ab Italiâ: qui glaucomam ob oculos obijcit, velo libri antiqui. O meum risum! scio, & publicè testatus sum (nam respondi) nihil eius esse, & mantellum diligentiore inquisitione huic mendacio detraxi. Totum sanè scriptum, siquis inquirat, —— *apinæ tricæque, & si quid vilius istis*. Tamen, vt dixi, respondi: sed ita me Deus, cum pare impare cōpositus, & Gręco verbo, * χύτρα ϗ πέτρα ȣ̓ συμφωνεῖ. Indignor, non homini qui scripsit (ambigua sanitas eum excusat:) sed qui legere & æstimare etiam præ se ferunt, quadrante non emenda. Ipsam rem dico: & cùm cogito, pænè pœnitet respondisse. Eò ventum esse? vt pro benefactis & promeritis conuicia & calumnias referamus? Nam cum poëtâ:

* —— τὸ μὲν λάχομεν γέρας ἡμεῖς.

Beata in secessu vita, sed & in tenebris: quoniam reuera pauci qui, non dicam præmia, sed iudicia laboribus nostris donent. Feramus: & cum Theognide sentiamus,

** Olla & petra non conueniũt.*

** hæc talia præmia nostra.*

 * Εὖ ἔρ-

* Εὖ ἔρδων εὖ πράττε. τί κ' ἄγγελον ἄλλον ἰάλλεις;

* *Fac bene, sed tibi fac. quid famæ præmia quæris?*

Nobis, inquam, viuamus, Deo & nobis morituri. Valere te cupio, mi optime Villeri: nam de rep. nec verbum lubet addere: à te tamen audire. Louanij, Idib. Iunijs, ∞. IↃCII. Wingio Canonico mihi percaro salutem dico.

EPIST. XI. *Lugd. Bat.*

GERARDO BVYTEWECHIO S. D.

LIBENS intellexi de vxoris vtero grauido, libenter audiam (Deus breui faciat) de soluto & leuato. Sit hoc gaudium tibi, sit tuis, & ciuem aut ciues paullatim patriæ dones, bonos è bonis. Sed quid tu ita nihil de alijs? an non Epistolas meas vidisti? in ijs vnam alteramque ad te, aut de te? Plures non libuit, temporum metu, & ne beniuolentiæ specie noxam noceam. Quid autem de ijs ibi censent? quid Scaliger? quid etiam agit? Breui & libellum pugnatorium videbis, quo Italo respondi proteruiter incurrenti. Inuitus hercules, sed amici protruserunt. nam libello quidem eius, si examines, nihil ineptius aut imperitius: tamen applaudunt quidam, quibus suaue sit vmbram aliquam luci huic fieri. Iudicia! & tempus est desinere me omnis scriptionis, si hæc obtinent. Vale mi amice, cum Tuâ, & futuro Tuo. ita Deus (iterùm rogo) donet. Louanij, Idib. Iunijs, ∞. IↃCII. Parenti vtrique saluere & gaudere.

EPIST. XII. *Antuerpiam.*

FRANCISCO SWEERTIO F. S. D.

LIBENS tuas litteras nunc vidi, è quibus quæ apud partes nostras feruntur aut iactantur omnia didici. Nam Demetrianas cùm lego, ipsos & eorum sensum videor audire. Neque ambigo apparatus & vires aliquas esse: an tantas, an in tempore, & quod caput est, feliciter exserendas, suspendo, & optimo magistro Tempori committo. Quod de Italo meo scribis, & te auidè exemplaria exspectare, videbis breui (nam & breuis libellus est) ac simul eius imperitiam. nam impudentiam omitto, quæ mundo innotuit: per me autem, illa. Equidem nihil minùs libenter

benter facio, quàm repugno, etiam læsus, etiam in facili & iustâ causâ: sed hîc æui gratiâ aliquid dicendum fuit. quia plerique fauent contra nos dicentibus, & sine examine, pedibus in partes illas eunt. Retrahendi sunt, & vel inuitis oculis fulgor veritatis inserendus. Audacter dico, qui mea leget, quales sumus, illum & me norit. At de Britannicis iudicijs, risi. Etiam N. (doctus & industrius vir) me miseratur? Ego illū, si seriò ita sentit: & omnis doctrina vetus & vera, nugæ & ludi sunt; aut talia habenda à modicè doctis, quæ scripsit LVCIVS meus dicam, an Apuleij? Satis hîc. ego in scripto repressi, & Europæ ostendi futilia hæc iudicia nec nauci esse: nec benè Pygmæum imponi in colosso. Tacitus & ego (liberè, liberè dico) non sumus ad hos arbitros aut Censores. Sed iterùm de republicâ. quæ me hac æstate solicitum habet: tu si quid audies (& audis) scribe, sine præstationis periculo, & vt audies tantùm. Vale mi Swerti. Louanij, VIII. Kal. Iul. ∞.IↃCII. Tuam saluto, & prolem crescere voueo ac valere.

EPIST. XIII. *Tornacum.*

IOANNI BVCHAERIO *Doctori Theologo.*

POPVLAREM tuum, & nostrum auditorem Vacquerium, libens vidi, magis quia à te veniebat, & litteras etiam, id est pignus affectus tui, ferebat. Amo & æstimo te iamdudum, nec à temporibus iudicia mea pendent, quæ Ratio format, illa æterna, & à fluxu casuum euentuumque non suspensa. Vbicumque es, quocumque munere aut fato, scio te BVCHAERIVM esse, id est virum seriò probum & doctum, & amore talium dignum. A me præsto, tu redde, ab affectu quidem merenti. Iste, quem vides, vester est: commendo, nec onus tamen impono, qui scio te in externo solo esse, & alienæ sæpè gratiæ indigere. Sed vultum atque animum exhibe: sufficit: nec Deus ipse vltrà poscat. De Galliâ autem vestrâ, quæ ista sunt? quis non misereatur gentis, in quiete inquietæ? etsi caussas tamen intimas nos dissiti parùm scimus, neque cupio equidem, nisi quatenus posteris opus sit tradi. Dies hoc dicet. te Reu^de & Eximie Domine, inter ictus Fortunæ stare cupio, & te nixum ac Deo, spernere quicquid as-

ſultat, vt fluctus quoſdam aquæ abeuntis, & alludentis non lædentis, vbi robuſtior materia occurrit. Louanij, Kal. Iulijs, ∞. IↃCII.

EPIST. XIIII. *Valentianas.*

HENRICO D' OVLTREMANNO, *Senatori.* S. D.

ET libens, & iudicio feci, quòd tuum nomen Centurijs noſtris inſeruerim: boni militis, & vel inter Triarios, vt ſic dicam, accenſendi. Non amor hoc ſolùm in me, ſed eruditio tua & ingenium poſtulant, clara & rara inter meos Belgas. Itaq; meritò feci, & doleo nō pluries fuiſſe: quia nouum & nuperum ſcilicet inter nos commercium hoc litterarum, etſi amore non nouo. Quod autem nunc ſcribis de Arriâ illâ Pæti, & laudem eius & factum meum probas, ô quàm mihi gratum! O quàm non plebeiæ mentis talia hæc iudicia! Nam ſunt qui aliter, inter graues etiam viros, & nihil nos mirari niſi noſtrum, id eſt Chriſtianum, volunt. Quæ & ipſa herclè miranda & ſuper-miranda fateor: ſed quæque ſuis finibus & æuo claudenda, & aliâ atque aliâ lege vel adſpectu laudanda ſunt. Vt inter gentiles, quis ex vtroque ſexu, quis ex omni natione, ſuper hanc Arriam iure ſe attollat? Et ſtili mei penicillo factum hoc vnum eius ſatis expreſſum cenſes: ego ambigo, & dicam magis adumbratum. Certè illa lux præſtringit ingenij aciem, nec plenè etiam admittimus, nedum vt efferamus. Simile in Martialis vltimo verſu tu iure notas: nec eſt pro robore fæminę in omnia conſtantis & inuictæ. Sed ô tuum ingenium, & ſimul vbertatem, in reformando! teſtor Genium, admiratus ſum. Triginta quattuor ſenſus (tot adnoto) pro vno ſubſtituiſti: & quoſdam argutos, & altos. Placent maximè iſti,

Si ferrum hoc refugis, hoc mihi Pæte dolet.
Hunc cape, libertas hîc tua Pæte ſita eſt,
Pæte feri. an trepidam vis iuuem & ipſa manum?

Nec alij degenerant: etſi Martialem excuſet, quòd robore iam expreſſo, affectum illum & caſtum amorem coniugis voluit etiam notatum. In Coreti noſtri fato dolui, non dolui. Nemo bonus optet peſſimo hoc æuo eſſe diuturnus: & neſcio an de altero

optet.

optet. Monumentum ei à te positum placet: atque ecce versus etiam meos repono, sed alterius rei, quos hîc inclusi. Te nunc animo, etsi ab alloquio auerto. Vale V. C. Louanij, VII. Idus Iul. ∞. IↃCII.

EPIST. XV. *Duacum.*

BARTHOLOMAEO PETRO LINTRENSI *Doctori Theologo.*

EPISTOLAM tuam, quam affectus solus expressit, accepi, & curam in eâ mei amaui. An possim aliter? vice parentis in me afficeris, & solicitè de valetudine non quæris solùm, sed iuuas. Consilia enim suppeditas, nec à ratione absona, & vsurpanda profectò, si imbecillitas illa & defectio virium etiamnunc me haberet. Sed nuntio tibi, quod gaudeas, meliusculè esse. Antuerpiam, Bruxellam, Hallas profectus fui: & vel ipsa peregrinatio, vel Diua illa Virgo, quod libens credo, me recreauit. Sanè Patronam eam iamolim adoptaui & colui, & sensi variè auxiliarem. Votum quod ei voui & solui, hic habes. De scriptis meis, polliceri haud multa possim, nec in igno labori adhuc subsistere: tamen conficere quædam animus est, iamdiu affecta. Interuenit etiam nescio quis Italus (transfuga & malarum partium, vt audio) qui publico scripto me lacessiuit. Aliquid reposui, & me mittente breui videbis: etsi non magnum aut valdè serium, sed talibus vel ipsorum caussâ respondendum est, vt desinant vanitatis, & quod non sunt ne esse se putent, aut putentur. Quod ad *Catonem* attinet, certum nec illum nec prisci æui auctorem esse, imò nec Ausonij in eo stilum aut ingenium agnosci. An ille tamen, quem sagaciter eruisti, videndum ac pensitandum est. De me, certè nihil nunc adfirmem: hoc tantùm, coli te in isto animo, & amari. Louanij, VI. Idus Iulias, ∞. IↃCII. cùm hostis castris nostris propinquus esse nuntiabatur, id est nobis: etsi de consilio eius nihil etiam liquebat. Nostri in tuto, si tueri se satis habent: in pugnæ discrimen rem mitti ego nolim, & ratio fortasse mecum.

EPIST. XVI. *Gandauum.*

MAXAEMILIANO VRIENDTIO.

APAGE, plurifariam in epiſtolâ, etſi amicâ & gratâ, peccas. *Scipione* iſto te niti dicis. túne? qui alteri trepidanti apud me potes ſcipio eſſe. Peream, iterumque peream, ſi non te inter primos meos Belgas ab elegantiâ ingenij & morum æſtimo, & quod ſequitur, amo. Nempe oſtendiſti, inquis: & me in Centurijs illis, vt capite cenſum, habuiſti. Erras mi Vriendti, iudicio inter Claſſicos te cenſeo: ſed quid factum? vnam epiſtolam ad te ſcribere memini, ea quęſita nuſquam comparuit, & Audeiantius qui mihi à manu eſt, bonæ fidei iuuenis, querelam & pœnè dolorem in eo meum dicet. Men' tui pudeat? quem iactare & oſtentare apud exteros etiam velim, debeamque: & metuiſti. Emendabimus, & quamquam à te vitam & famam habes, tamen ſi non te, affectum erga te (ita viuam) ad poſteros propagabo. Mitte, ſodes, exemplar epiſtolæ illius, ſi tanti fuit vt ſeruares. Italo in me iniurio nuper reſpondi: videbis, &, ſcio, ridebis. Tuum Carmen in amatum mihi Symbolum & ANTIQVOS MORES, nimis libens legi: ama, ama & illos ô Vriendti, & me, pectore eos teque amantem. Saluto Hardwynum noſtrum. Louanij, ipsâ horâ pænè quâ tuas vidi. prid. Idus Iul. ∞.IↃCII.

EPIST. XVII.

NICOLAO MONTMORENCIO, *Toparchæ Vendeſio.*

DVPLEX beneficium accepiſſe me interpretor, & ſcriptionis tuæ, & doni quod miſiſti. Ipſa profectò ſcriptio grata, primum ſed firmum teſtimonium animi tui ſic in me affecti. Quid de dono dicam? breuiter ſed fideliter, cariſſimum eſſe & à ſe mereri. Materies, quæ pietatem, id eſt caput virtutum, an omnem virtutem dicam? tangit. Quiſquis eâ caret, aut neglegit, quid veri non dicam Chriſtiani hominis, ſed hominis habet? Ad eam nati omnes, nos quoque peculiari Dei gratiâ inſtituti ſumus: teneamus & amplectamur, vnicam quietis hîc ancoram, vnicum ad perpetuam ſalutem viaticum & viam. Ego verò tanto ca-

to carius hoc tuum habeo, quod vti fruique cottidie eo cogito, & domi vel in ædibus sacris habere hoc precationum vel meditationum instrumentum. Hortatore me non eges: es nobis & omnibus: testari tamen possumus, laudabiliùs aut vtiliùs operam tuam poni non potuisse, non si Patriæ aut Principi vitam & sanguinem impenderes: ô quàm meliùs Deo, & cultui eius propagando, hunc animum, hunc stilum! Nobilissime Domine, valere te, & semper hoc agere, Deum precor. Louanij, Idibus Iulijs, ∞. IↃCII.

EPIST. XVIII. *Amstelrodamum.*

HENRICO LAVRENTII SPIEGELIO S. D.

CERTE animum meum tetigit tua scriptio, & corde profecta amicitiæ commemoratio, quæ inter nos fuit. Fuit? imò est, atque erit, quamdiu alter nostrûm erit. Significas autem de consorte vitæ & thori, quam iterùm tibi is adiunctum: & quid dicam aut suadeam? Priorem tuam vidi & noui, probam, modestam, & tui planè ingenij: de istâ (si iudicio elegisti) idem mihi sperare datur, & Deum rogo vota nostra adimplere. Magna res est, vt inquis, in istud mare se dare, in quo fluctus, venti, procellæ interdum: & ipsa res coniugij, priusquam animi coëant, molestias & auersiones suas (interdum & contentiones) habet. Mirum cogitatu, quòd Deus homini solatium & leuamen fæminam dedit; sæpè autem contrà est, & nescio quo naturæ vitio in pœnam & noxam abit. Absit vt tibi eueniat, qui miti ingenio amorem prouocas: & si melioris animi aut sanguinis aliqua contigit, cælum in terrâ hac (vaticinor) habebis. Vt tua nunc ætas & prudentia sunt, iudicio elegisse debes: affectui si obsecutus es,

Non illigatum te triformi
Pegasus expediet Chimeræ.

Deus hoc nolit; & in extremâ ætatis metâ spatium decurrere det cum gaudio, & ex prole etiam, si in Fati tabulis ea scripta. Quod voues de coniunctione & colloquio iterùm nostro: vtinam esse possit, vtinam vel spes sit! Sed cùm tempora video, quę supremus ille Arbiter disponit & ordinat, vereor vt hîc videre inter

inter nos vetemur, non tamen amare & animis iungi, quod facio, & à te fieri deposco. Vale mi amicissime Spiegeli. Louanij, VI. Idus Sextil. ∞. IↃCII.

EPIST. XIX. *Bruxellam.*

PETRO PANTINO V. R.

EN libellos nostros; inspice, & ride. facies certè in altero, vbi res & verba eò ducent, &, fallor, aut paris mei stupor. Lusimus hoc irritati, non tamen irati: quod scriptio ipsa dicet, in quâ lepidi aut amœni aliquid, vix asperi aut amari. Quid autem exigas aliud? non fuit ille hostis cum quo statim & collato pede pugnaremus: velitandū verbis fuit, & velut præpilata ista dictorum spargenda. Reuera enim nihil ille nisi * φύσημα καὶ μόλγος: nos dispunximus, ventum eduximus, iacet & flaccet. De meis ista: in tuis, querebaris nuper de onere, quod nouum munus imponit. Videris deponere velle: nec dissuadeam, vt * φιλεύδιον & φιλήσυχον illud ingenij tui noui. Sed deponere; id est cum pace & veniâ Principum: nec abijciendi ius tibi cense. Tua hoc prudentia moderabitur. quæ vtinam & in publicis nostris luceat! Nam ista quò eunt? quid si Galli etiam se miscent? Timeo, quod prouidi omnes: & eueniet, si vera quæ de occultis illis coïtionibus narrantur. Si quid certum habes, significa, me ama, & vale. Louanij, v. Idus Sextil. ∞. IↃCII.

* *inflatio & virus.*

* *tranquillitatis & quietis amans.*

EPIST. XX. *Valentianas.*

HENRICO D' OVLTREMANNO S. D.

CARMEN tuum in Senecam accepi, bonâ fide, bonum. Vtar, sed quando? quando, inquis, Seneca tuus prodibit? Definire non possum, vt hæc sunt tempora, sed & vt mea valetudo. Nónne illa vides ad Martem omnia, non ad pacatas nostras Diuas? Iamdiu quidem ea turbida, sed nunc maximè,

Nunc mare, nunc siluæ
Threïcio Aquilone sonant.

Vides exercitus & instructas vtrimque classes: & nos in medio aut propinquo, ab euentu pendentes. Nónne hæc sunt, quæ

—— *vitæ*

—— *vitæ rationes vertere poßint,*

Fortunasque tuas omnes turbare timore?

Sunt, si vulgum spectes: à quo tamen iamdiu electione & iudicio me excreui, Virtuti & Constantiæ propior, & externa ista leui & spernente oculo delibans. O si valetudo tantùm mihi firmior! nihil me turbet,

Non si terra mari miscebitur, & mare cælo.

Hæ cogitationes meæ aut interna exercitia sunt, mi d' Oultremanne, quibus me firmo aut erigo: &, sine prouocatione aut iactantiâ, in Fortunam accingor.

Quò me fata trahent, virtus secura sequetur.

Sed cum Enniano Neoptolemo, *Philosophandum, verùm paucis.* Libellum hunc vides: an & is pro philosopho? An non melius ex alto despicere, & nec audire quidem pueros istos vagientes? Fortasse. sed nec illud inutile, semel qui simus ostendere, & illos ad Delphicum illud ducere, vt *Se norint.* Feci, iudica, & seriò amantem ama. Louanij, XIX. Kal. Septemb. ∞. IↃCII.

EPIST. XXI. *Lucemburgum.*

F. PHILIPPO BOSKHIERO, *Ordinis D. Francisci* S. D.

FATEOR & agnosco culpam, quæ videri potuit, & non fuit. Silui ad tuas, sed quâ caussâ? morbi an languoris, qui tenuit & ad beata loca (ita sperabam) pænè traxit. Deduxit inquam, non traxit. nam cur inuitus è vitâ abeam, in quâ manere nihil inuitet? Procellas & nimbos vides, vt in noui orbis quibusdam damnatis insulis, sine pausâ perpetes; vides & vitia magnis auctibus crescere: vides ipsas delicias nostras & meliorum mentium, dico litteras, cursu non gradu abire. Itaque pransus paratus eram, vt ait ille: Imperator tamen in statione etiam manere iussit; & nutui eius audiens esse debeam, non solùm decreto. Eidem tu mi Boskhieri, qui corpore disiũgeris, nec vultus aut sermonis mei copiam habere doles. Cur autem? in exiguo ista sunt: animis adesse atque hærere possumus, & testor te meo carum esse. Scripta tua faciunt, in quibus non imitatio, sed imago mei, & pænè ego. Affectus in eo tuus elucet: sed & ingenium, qui tam feliciter quod vis potes. Adolescentem à te commendatum vidi, af-

fatus sum paucis: sed in ijsipsis paucis agnoui ingenuam mentem, & melioribus natam. Qui has fert, dedi & libellum à me ferendum, nouitium nostrum fœtum. Ridebis pugnantem Lipsium: quo nihil (verè dicam) mitius: sed, vt poëta ait,

Sæpè etiam instanti læsa repugnat ouis.

Et caussas rescripti alias publicè dedi, leges, & me amabis, & quod adhæret, precibus iuuabis apud Numen, cui cottidie facis. Ita salue R. P. & mihi percare. Louanij, XVIII. Kal. Sept. ∞.IↃCII.

EPIST. XXII. *Gracium.*

MARTINO ANTONIO DELRIO *Presbytero Soc. Iesu*

TV ad extremas Germaniæ oras, ego nuper ad illas Fati vltimas relegatus videbar: iterùm viuo (sic loquendum est) & semper in te meus amor. EPISTOLAS nostras vidisti? te in ijs, etsi alia duabus etiã Centurijs seruantur. Nam partiri me vides, & in quamq; Centuriam plures annos velle insertos. Quid autem hoc tui silentij? ægrotas, fastidis, an (quod abhorreo) contemnis? Vidistin' illa Itali, qui proteruè me lacessit? hîc Rescriptum meum habes, breue sed forte, aut fallor, & tibi ac cuicumque bonæ mentis iustum probumque. O petulantiam simul, & inscitiam! De æuo quid sperem nescio, cùm has exerrationes video, & probatas etiam, quibus ego probari me pretium censebam. Quid est? mens me aut illos deserit? an bonâ fide, & liberè, melior ille doctrinæ Genius Europam nostram fugit? Hæc priuata: publica in metu, & nobis proprio. Hostis adfuit, equitum peditumque vi succinctus: vigilarunt Principes, & ille abijt, alibi vires (vtinam pari fortunâ!) explicaturus. Vobis quoque Bellona vestra, sed fatali hostium ignauiâ parum etiam damnosa. Deus ita porrò donet, & optimos illos Principes saluos auctosque velit: te imprimis mi Pater. Scribe, scribe, aut irasci me non dicam, sed posse. Louanij, XVII. Kal. Sept. ∞ IↃCII.

EPIST.

EPIST. XXIII. *Bruxellam.*

PETRO LA-TORRIO, *Quintanadueñas.*

SCRIPTIO & animus tuus mihi grata:è quibus illa in me affectum, hic in virtutem & ſapientiam præfert. Perſeuerare te,in iſto maximè, id hortor mi La-torri: quo fine in vitam veniſſe nos, & diuinâ illâ imagine ornatos, non ignoras. Conſulis me de itinere tuo, an manſione. Breuiter, mihi manſio placeat: & vbi meliùs, quàm apud domeſticum illum tuum magnum doctorem? Auunculum dico. cuius prudentia, virtus, etiam doctrina mihi nota. Ad illius Scæuolæ latus hæreas, & affectum eius tibi pignora: quod non aliâ re magis facies, quàm ſtudio & promptitudine diſcendi. Quid ſi etiam (ſed de eius conſilio) de vinclo aliquo iugali cogites? Quod ætas tua non abnuit, ſed nec vtilitas: ac ſæpè, vt noſter Tacitus, *matrimonium ad maiora nitenti decus ac robur fuit.* Sed de conſilio, vt dixi,eius à quo pendere debes,&,vt cum Lucretio hoc dicam,

—— *ad cuius numen nutumque moueri.*

Habes ſenſum meum, ſed compendio: multiloquium & occupati unculæ & natura mea refutant. Louanij,VI.Kal.Septemb. ∞. IↃCII.

EPIST. XXIIII. *Antuerpiam.*

HENRICO VWENO I^{cto} S. D.

IVRE extollis liberalitatem Arſchotani Ducis: rara eſt,& apud noſtros præſertim populares. qui quiduis magis in pretio fortaſſis habent, quàm id cui pretium non reponant. Sed ita mores & iudicia: cum quibus pugnare me iubet, quiſquis ad ſcriptionem vocat. A quâ,vt iſta omittam,valetudo tamen ſatis auocat; non illa nunc quidem abiecta, ſed non iterùm per ſtudia(ſatis ſenſimus) abijcienda. Libellum noſtrum non diſplicuiſſe, gaudeo: hoc ſcio,æquis & iniquis arbitris hominem illum repulſum & reuictum. Alius exorietur, & iam audio:eamus,& hoc fine laboremus. Omitto: de rep. magis angor animi. Grauiam relictã diſceſſu,an fugam dicam,noſtrorum hîc audimus. Adfuit mihi

ex Italicis copijs vir nobilis & doctus, qui narrauit visa. Quid autem de Brabantiâ nostrâ speres, si illam & quæ adhærent (Buscumducis, & reliqua Geldriæ) amittimus? Consilia nostrorum iamdiu non capio: qui spem totam in Pluto reponere videntur, sed vtinam non cæco! A Galliâ pax & serenitas iterùm nunciantur: palàm quidem. quæ in animo nubes aut nimbi aggregentur, nunc suspicio, actiones posteà dicant. Valere te, cum Tuâ, mi Vwene amicissime opto, & Robianum illum nostrum saluere. Louanij, VI. Kal. Sept. ∞. IↃCII.

EPIST. XXV. *Lutetiam.*

IACOBO AVGVSTO THVANO, *Senatus Præsidi.*

FRATRIS tui filium, & in eo THVANOS vidimus, id est, magnorum illorum virorum non stirpem solùm, sed mentem. Multa in eo comitas, virtutis & doctrinæ amor, & qui breui sermone se planè in pectus nostrum immisit, & vt sic dicam, illatebrauit. Nec tui affectus nos celauit, etsi olim cogniti: sed sic perseuerare & viuere, id quoq; gratum, & à tali teste, audire. Vtinam illa tua consors viuat! quam abisse, nunc denique mihi auditum. De inualetudine olim aliquid: sed exitiabilem fuisse, hoc fugiebat. Scissem, & solatij aliquid à me habuisses: an & eguisses? Nam tuus IOBVS domi, & à te, omnia dicta aut dicenda suppeditabat. In historiâ tuæ gentis & Regum te pergere gaudeo, & quàm materia & silua rerum cottidie crescit? Illa nupera coniuratio prodigiosa fuit; exstincta ab Hercule: quando nostra hæc bella? Lenta, pænè dicam perpetua:

Et vereor ne tarda priùs per membra senectus
Serpat, & in nobis vitai claustra resoluat,

quàm ponere aut remitti videamus. Te & vestrum regnum obiter semel vellem, & acre atque internum votum est: an damnabor eius, nescio: sed cupiens sum, & tui amans, Vir Amplissime, cum Casaubono, quem saluto. Louanij, VI. Kal. Sept. ∞. IↃCII.

EPIST.

EPIST. XXVI. *Madritum.*

LVPERCIO LEONARDO ARGENSOLAE S. M. *ex animo* D.

O AMICAM tuam ſcriptionem ! ô elegantem & eruditam! Et pararium tu etiam alium quæras meo amori ? Mihi crede, vel alter hic titulus iungat & adſtringat : quid vterque, & ſic eximius? Imus, imus quò nos trahis, & amicitiæ ac fidei dextram reddimus porrigenti. Tibi tantùm ? imò & fratribus tuis duobus, quos ab eadem duplici notâ commendas : & vt nuncies ijs de affectu meo mutuo, hoc rogo. Mi Luperci, tales Geryonæ plures in Hiſpaniâ nobis ſint, regnum teneāt, ſed in litteris: quoniam illud ſceptrorum magnanimo dicto ſpernis. Sed quò pauciores ibi, magis fortaſſe lucetis, ſicut in nocte clariora illa aſtra. Quod autem hortaris me ad edenda porrò quæ concepi & affeci, ac nominatim veſtrum Senecam: velle non abnuo, vtique de iſto, quem amo & æſtimo ſuper omnes (audebo dicere) Sapientiæ doctores. Gloriami[illegible]. & quanquam Hiſpania illa multa pacis decora tulit,

Nil tamen hoc habuiſſe viro præclarius in ſe,
Nec ſanctum magis, & mirum rarumque videtur.

Itaque iure operam ei damus, & adminiculamur, quà poſſumus: ſed inualetudo tardat aut ſuſtinet, tum & ætas mea frigus iam & ignauiam habet. Quid etiam? aſſidua triſtitia hęc temporum, bellorum implexa ſeries, animum non erigit : imò ſapientiâ & conſtantiâ opus eſt, vt à lapſu teneamus. Sortem noſtram, etſi diſſitus, audis: & niſi adamantinus es, miſeraris. Vobis gratulor in illâ pace ingenium atque has artes colentibus: & vt diu liceat, Numen precor. De conſilio tuo ſcriptionis, & vt mare illud Pacificum ſiue Mortuum (ita eleganter iocaris) nauiges ac teneas, omnino probo ac conſuadeo: ad noſtrum iſtud Arctōum ſi venis, pericula ſunt, & nec Vlyſſes tutò nauiget:

—— ita perfurit acri
Cum fremitu, ſæuitque minaci murmure pontus.

Tuta, tuta, id eſt vetera, & me eorum amantem, ama. Ego te & tuos fratres, certò & *fide antiquâ*. Louanij, IIII. Kal. Sept. poſtridie quàm tuas vidi, ∞. IↃCII.

EPIST. XXVII. *Bruxellam.*

NVNNO MENDOZAE V. N. *& Principi à cubiculo.*

RESPONSVM hîc habes ad amicam, similiter elegantem, & eruditam (hæc iungenda sunt) Lupercij epistolam: qui à se meretur amorem, sine vllo interprete aut proxenetâ. O virum veteris Genij, & melioris æui! Has scintillas epistola eius iacit, quibus me quidem in amorem sui accendit. Sed respondi, & titulum adieci, quem tu in magno ponebas, AMICI LIPSIANI: verè ita sum, & ero, qui sic virtutem, doctrinam, & elegantiam amant. Plures modò Hispania vestra nobis donet! quod fiet, cùm Deo visum, & Parnassus ille qui in Græciâ exaruit, frondes & aquas suas in Iberiâ proferet & fundet. Opto, opto: nos & vos beatos! Quod scribis porrò, in ipsis castris mentem & affectum tuum ad me isse, gaudeo: & repono tibi seriò, nec immemorem tui aut incurium Lipsium egisse. Sed heu, quàm parum adhuc ex voto militares nostræ expeditiones! Quid in Fatis sit, nescio: sed in caussâ optimâ spem talem non desero, & quamquam tarda aut ambigua ea videtur, vindico & ad bonos bonam traho. Deus adfirmet, & te Ill^me Domine, seruet. Louanij, III. Kal. Septembr. ∞.IↃCII.

EPIST. XXVIII. *Mechliniam.*

PETRO PECKIO *Consiliario.*

LAETAM mihi tuam epistolam! ex animo fateor: à tali, & sic scriptam. In alijs curis studijsque fuisti, sed felicitas & altitudo ingenij tui fecit, vt optima semper amares; nec hoc tantùm, sed haberes & potireris. Rarâ hodie sorte. & ferè qui ad res aut negotia se donant, artes aut elegantias, id est animi illum cultum, neglegunt: tu vtraq; iunxisti, & quid nisi Mercurium cum Mineruâ? Nam Marsyam me appellare, dedecet: & ille eloquij & simul lucri Deus foro potiùs, meâ quidem designatione, præsit. Sed extra omnem iocum, prudens simul atque elegans es: & tales nobis ad reip. clauum sedeant & gubernent. Veteres vestri Iuris consulti nónne tales fuêre? omnium confessione, qui vetera no-

ra norunt: nec ego de bono aut felici sæculo spero siue spondeo, nisi iterùm antiquemus. Diuisio ista artium scientiarumque ab imbecillitate nostrâ est, & eius confessio: vos isti, melior progenies, iterùm connectite,

—— quod numquam sine perniciali
Discidio potis est seiungi, seque gregari.

Quid te horter? si dehorter, tamen facias, & vis optimæ naturæ, id est melior in te vel apud te Genius, peruincat. Quòd autem & meis libellis eò te duci scribis, benignitatis tuæ est.

—— sic Cereri sua dona merumque Lyæo
Reddimus, & diues præda tamen accipit omni
Exuuias Diana tholo.

Non, inquam, iuuant te nostra, sed delectant. Quo fine & ista accipe, recenter in Italum quemdam (si nomen non imponit) rescripta. Ille in me, vt videbis, petulanter incurrit: excepi, opposui, & scuto saltem me defendi. En nostra præmia! quando rudem accipimus, an nobis damus?

—— suspiro ruris amœni
Riuos, & musco circumlita saxa, nemusque.

Liceret frui menses an annos paucos, ante mortem! Sperare vix dat ista Belgicæ

Fortuna, sæuo læta negotio, &
Ludum insolentem ludere pertinax:

& tu quoque, opinor, vides & doles. Sed ite tristia. in amore tuo acquiesco, quem vultu & sermone nuper, nunc scripto affirmatum, rogo te, iterumque rogo perseuerare, in amore & cultu tui meriturum. Louanij, VIII. Idus Septembr. ∞. IↃCII.

EPIST. XXIX. *Antuerpiam.*

IOANNI MORETO S. D.

ITANE filiam tuam abijsse? abijt. Dolorem dedisse? dedit. Ferenda tamen hæc sunt mi amice, vt omnia quæ diuinitus immittuntur, & Æternæ illi legi seriò subijcienda hæc voluntas. Nemo hominum eripuit, nō vis alia aut casus: ille tantùm, cum quo nec pugnare possis, nec iustè de eo queri. Ius suum tenet in dando, & adimendo. Plures liberos habes, sed in ijs quoque Fatum

tum idem poteſt polletque: vtere tamen & fruere (longum ſpero) dum indulget. Habe, vt amiſſurus; amiſeris, tamquam habeas. Quomodo? ſuaui memoriâ retinendi ſunt; & hoc ipſum quod fruiti ſumus, in lucro & beneficio ponendum. Ingratus ille, qui præteritorum oblitus, præſentia tantùm cogitat aut futura. Imò, quod Philoſophi dicebant, certiſſima illa voluptas eſt, quæ fuit. Amplius mi Morete. Deus ſine ſolatio te non reliquit: non fuit tibi vnica. Vt igitur tunicam ſi amiſiſſes, aliam ſumeres & te eâ tegeres: ſic nunc fac, pro filiâ ereptâ aliam ſubſtitue, imò & filios, & certam iam poſteritatem nepotes. Amabas quæ periijt, ſed & reliqui ſunt quos ames. Itaque vt concludam, dolere tibi licet (quis parenti abnuat?) mærere non licet; lacrymare, ſed non plorare. Inter exempla roboris, vnum Plantinum tuum meumque cogita: quem ego in eiuſmodi caſibus non fortem ſolùm, ſed pænè durum vidi, * —— *ὡσεὶ κέρας ἢ σίδηρον.* Imitare, tuam ſolare: quod & ego conatus ſum epiſtolio adiuncto. Louanij, VII. Idus Sept. ∞. IↃCII. Aula hîc fuit, Præſes Richardotus in meâ domo.

* *vt cornu aut ferrũ.*

EPIST. XXX. *Antuerpiam.*

BALTHASARI MORETO SVO.

TRISTIS audiui de morte Hadrianæ ſororis tuæ. Illiúſne, quæ ante paucas ſeptimanas vegeta & valida hîc fuit? quæ florem primum adoleſcentiæ ſuauiter oſtendebat? illius. Vides mi Morete, quàm fata ordinem non ſeruent, & quos vota ac ſpes noſtra vitæ longæ deſtinabant, eos abripi, & ſuperſtites relinqui languentes aliquos aut ſenes. Philoſophemur, & de nobis quoque cogitemus, hodie fieri poſſe, quod intra decennium aut luſtra aliqua ſolet. Nihil eſt tam certum, quàm incertum illud mortis. Itaque Ægyptij olim ſapienter, qui *Domos* has noſtras, *Hoſpitia* appellabant; *Sepulchra* autem, *Domos*. Nam mora quàm breuis ſæpè in illis eſt: quàm in iſtis certa & æterna? Imus, & ibimus: pauci cogitant, niſi cùm in metâ ſunt, & iam iuerunt. Tu hæc & plura tibi, ſed & parentibus ſubijce: matri maximè, quam ſcio dolere in hac iacturâ, vel potiùs mærere. Iacturâ, pænè eius propriâ: & ſolatium vel auxilium in hac habebat, maiuſque

ǫue ſperabat. Sextum Tomum Annalium accepi, atque illud ſollenne, Gratias dico. Vale. Louanij, VII. Idus Sept. ∞.IↃCII.

EPIST. XXXI. *Bruxellam.*

PHILIPPO ARENBERGIO, *Baroni Seuenbergæ.*

SICVT aſpectus tuus nuper gratus iucundusque mihi fuit, & videre hanc indolem ad alta & honeſta omnia natam: ſic nunc tua ſcriptio, quæ me in iudicio illo & honeſtiſſimâ opinione tui vehementer confirmauit. Genus vtrimque inclytum, & ſtemmata Regum Principumque præfers: ſed quàm eaipſa illuſtrare aut ornare ſtudijs Virtutis & Prudentię potes, ad quæ adſpiras? O nobiliſſime adoleſcens, huc te dona: & cetera externa aut aduenticia eſſe cogita, hæc animi ipſius propria, & æterni illius æterna bona. Et iam viam ingreſſus es, quæ rectà eò ducat, imò multùm in eâ progreſſus: ſed hoc (da veniam) monenti mihi crede & obſequere, vt non ad delectationem aliquam nudam iſta referas, ſed ad finem fructumque duplicem, quem adſignaui: Virtutem dico, & Prudentiam, ſumma in humanis bona. Sicut floribus alij ad odorem aut adſpectum vtuntur tantùm, apes etiam ad mellificium: ſic ſedulæ mentes debēt, in fructum & vſum traducere ſtudia hæc litterarum. In quibus, vt tua nunc ætas & conditio eſt, Hiſtoriarum lectio vel primum locum ſibi vindicat, vtile ad rempublicam, & conſilia actionesque dirigendas, inſtrumentum. Adhibe. & Iuſtinum, me ſuaſore, lege velut variarum rerum, gentium, temporum compendium: tum & Plutarchi Vitas, in quibus ſummatim Græca & Romana habes. Liuium deinde, Polybium, alios licebit adiungere: & cum æuo creſcente non peritia ſolùm & iudicium, ſed & amor creſcet legendi cottidie & diſcendi. Hæc olim palæſtra & velut gymnaſium Principum erat, ante ſuſceptam rempublicam, in ſuſceptâ: & vt alia exempla omittam (ſexcenta ſunt) vnius Theodoſij Iunioris eo ſuggeſtum. Is de die quidem, iam Imperator, militiæ, Senatui, iudicijs, & vno verbo negotijs vacabat: noctu autem ſtudijs libriſque ſe dabat, candelabro ita affabrè & ingenioſè facto, vt ſponte oleum in lucernam inſtillaret; nec miniſtris aut interpellatione opus haberet, ad lumen alendum aut producendum.

Vide Sozomenum in Præfat. Hiſt. Eccleſiaſtica, & lege.

dum. Rarum magnumq; exemplum est, vobis magnis imitandum: fac Perillustris Domine, & in tenebris istis reru quasi sidus te datum cense, ad lucendum & dirigendum. Mea scripta, quæ Ill^mus Parens tibi dedit, siquid eò facient, gaudebo: & magis, si te perseuerare in optimè cœptis audiero, nec abduci ab eâ, quæ mũdo huic imperat, Vanitate. Louanij, IV. Idus Sept. ∞.IↃCII.

EPIST. XXXII. *Valentianas.*

HENRICO D' OVLTREMANNO, S. D.

O TVAS epistolas! amor eas insidet. ô tuum carmen! venustas & eruditio commendant. Mi d'Oultremanne, iamdiu est cùm vulgo te excerptum vidi, sic sublime ferri magis & magis cognosco, cùm admouemur. Parco dicere, non sentire. O patria, quæ ceteris abundas, quàm virorum hodie sterilis aut inops es! Videmus, dolemus: & posteri etiam, vereor, dolebunt. Nam litteræ, aut cultus iste omnis animi (Phœbum me puta) intra lustra bina aut terna, non nisi nomen & vmbra erunt. Eò magis tu & similes (etsi quàm pauci similes?) eminetis, & arcto vinculo itis me iunctum: neque nos

Supremâ citiùs soluet amor die.

Hæc benignè, sed & candidè: & ne vnquam mihi aliquid ex sententiâ, nisi hæc EX ANIMI SENTENTIA dixi. Sed heus, túne ad nos? inuito, & rogo. videam hospitium quod melior ille animus insidet, mortale immortalis. Aula hîc iamnunc, & alij hospites, noñ ab Helicone, aut nostro fonte illo madentes. Res non ex voto, vt scis, tamen vultu constant; & vt cum poëtâ dicam,

Gloria mixta malis, afflictæque ambitus aulæ.

Terror hîc nobis, & discrimen etiam incumbunt: CONSTANTIA alleuat, & Prouidentiæ alligat:

Crux est si metuas, vincere quod nequeas.

Ad Carmen tuum redeo, quod auribus meis inerrat: edi & viuere dignum, seu viuo ipse, seu non viuo. Nam sepolui & adgregaui ijs, quæ à morte etiam velim (& sola illa quidem) vulgari. Tu mi d'Oultremanne,

—— cui liquidam pater

Vocem

Vocem cum citharâ dedit,

his talibus, verè scitamentis Musarum & bellarijs, pascere atque erigere nos perge. Pascor & erigor enim, quò rariores istæ Diales epulæ à meis Belgis. Nam ab exteris, non nego, offeruntur interdum. Tu me semper, semper amaturum, ama. Louanij, prid. Idus Septembr. ∞. IↃCII.

EPIST. XXXIII. *Bruxellam.*

MAXAEMILIANO VIGNACVRTIO V. N.

EPISTOLAM tuam libens vidi, legi, etsi querelis mixtam, sed quas amor tuus in pietatem & virtutem, & me quoque, temperarit ac lenirit. Doleo equidem in Aulâ te sic iactari: sed Aulam cùm dixi, quid miri est? Mare qui intrat & nauigat, fluctus exspectat; qui Aulam, hos motus. Illud suauius, cogitare de Franc. Balduini, magni sanè viri, scriptis eruendis & concinnandis: fac mi Vignacurti, & rem publicam ac posteritatem hoc munere auge. Quod in extremo autem de meâ etiam illâ Præfatione est: non offendor libertate: absit: sed audi tamen quod res est, & ratio approbet, talia illa scribi non vt testimonia, sed incitamenta. Monemus magis qui esse debeant, quàm testamur sic esse. An nouum sit? Traianum tu illum (etsi egregium Principum) credis tu fuisse ad Plinij laudationem? Idem in alijs: & Reges aut Principes cùm laudamus, non adulamur, sed per ambages & flexum ducimus, quò nos & bonum publicum velint eos ire. Ego tuum ingenium, & in purâ virtute asserendâ purum animum amo; vtinam æuum ita sit aut fuerit, vt induamus & vsurpemus! Spem non video, & tamen tecum & te amo: tu me mi Vignacurti. Louanij, XI. Kal. Octobr. ∞. IↃCII.

EPIST. XXXIIII. *Bononiam.*

GVILIELMO RICHARDOTO S. D.

VLTIMAE tuæ me delectarunt, bonæ mentis atque etiam dictionis plenę. Amplecteris virtutem, & quę eò ducit doctrinâ, & præcepta nostra sarta tecta habes: quæ nuper in litteris repetij, affectus magis mei testandi, quàm vsus tui caussâ. Etsi

cur non repetam atque ingeram? Sicut matres, quæ pueris bellaria & fructus in sinum ingerunt, solicitè succingunt ne excidant: sic nos satagere conuenit ne pereant, quæ optimè monita olim insinuauimus, & nunc per litteras renouamus. Quod probas & gaudes de responso in LVCIVM, fecimus & fortean iam videris: haberes certè me mittente, nisi sarcinas istas cursores tabellarij ferre grauarentur. Sed respondimus * μεγαλείως & γενναίως, vt in istos decet, qui non nisi remoræ Bonæ mentis sunt, & Virtutis ex professo hostes. Itaque vt leones, aspicimus & contemnimus:

* magnificè & generosè.

*—— κύνες δ' ὑπὸ καγχαλόωσι
Πυκνὸν ὑλακτόωντες.

* canes autem gannire videbis, latrantesq́, vnà.

Fratrem tuum reducem auidè exspectamus: pater hîc adfuit, domum meam honestauit, & hospitem magnum mihi dedit. Ad publica ibat cum Principe, ô vtinam læta! Sed quid tibi dicam? patria iacet, affligitur, & per seditiones istas (quæ iam in morem, & pænè dicam laudem verterunt,

Prô curia, inuersique mores!

periclitatur aut perit. Deus sustentet, te mi optatissime Richardote nobis seruet, & oculis atque amplexui meo iterùm sistat. Louanij, x. Kal. Octobr. ∞. IↃCII.

EPIST. XXXV.

HADRIANO SAISSEVALLIO, *Gallo, domi nobili,* S. D.

PARANTI abitum, quod petieras, mitto, atque adeò partem animi tecum mitto. Fateri debeo, comem te, & cum modestiâ suauem, in omni conuictu fuisse: quod gratiam tibi vel amorem apud me aliosque peperit, & pariet quò hæc & te feres. Ista à Naturâ habes, bonâ tibi parente: perge Disciplinam addere, & serijs seuerisque etiam studijs animum formare. Germaniam insidere te suadeam, & probitatem illic natiuam videbis & grauitatem: adsume vtraque, non in tuâ gente semper (vt nunc æuum) reperienda. Habet hoc commodi peregrinatio, quòd fas per eam miscere mores & temperare. Vt autem in Musicâ è diuersis vocibus concentum quærimus, & probamus: sic in vitâ, è varietate harmoniam. Sed & alius fructus. Ingenia quædam transla-

translata proficiunt. & vt fæminæ interdum, antè steriles, alijs viris iunctæ concipiunt: sic illa fœcundantur mutatione, & sub alio alioque doctore. Perge cum Deo igitur: qui te meo voto sospitet, & bonum clarumque reddat.

TESTIMONIVM.

QVICVMQVE HAEC LEGETIS,
OFFICIA, CVLTVM, SALVTEM DEFERO.

VIRI *boni est virtutem amare & adiutum ire, sicubi ignota ea est, vel testimonij & subsidij eget. Quod promptè in isto V. N.* HADRIANO SAISSEVALLIO, *atque etiam meritò, facere me profiteor: quippe qui eum ab annis pluribus nouerim, consueuerim, & virtutis semper, antiquæ pietatis, doctrinæ & humanitatis repperer im peramantem. Quisquis noscet propiùs & accedet, idem mecum fatebitur, nec ei testimonium istud scriptum. Sed sicui subitò occurrit aut obijcitur, vt solet; præsertim cùm nunc peregrè ad mercatum optimarum artium eat; hunc rogo fidem nobis habere, istum amare & fouere, affectu illo & auxilio dignum. En me sponsorem, non pœniturum eum si quis benignè complectetur aut faciet: me etiam creditorem, & in accepti tabulas beneficium hoc relaturum. Scripsi & signaui*

Louanij, VI. *Kal. Octob.* ∞.IↃCII.

Iustus Lipsius Professor, & Historiographus Regius.

EPIST. XXXVI. *Lugd. Bat.*

CAROLO CLVSIO S. *Maximam* D.

O MEVM Clusium! iure sic appellem, & in hoc exsultem. Constanter & acriter valdè me amas, nec scriptio solùm tua, sed res & munera adfirmant. Iterùm dico, Meum. Quid autem ego? hilum in affectu non cedo, & semper Clusius mihi in animo, sæpè in ore. Deus fecisset, vt habitatione iunctiores fuissemus: multa conuersatio & volupras comitata essent. Nunc vetus illud obtinet, Deum sequi & obsequi. Quæ de re Christianâ publicâ in Pannoniâ nuntias, haud læta vsquequaque sunt, aut mixta: imò nũc terrores meri, & fugæ, & cædes. Illa Alba-Regia

nuper recepta, iterùm erepta est, promiscuâ omnium qui inerant cæde, aut seruitute. Tartarorum vis ingens in Daciam irruptura sperabatur: copijs nostris exiguis, & lentè etiam paratis. Hęc longinqua: in propinquo nobis turbæ, nec bellum solùm sed seditio affligit. Erítne finem his videre, & semel optatam illam faciem Pacis? Numen faciat: ego te illîc & amicos. Quod ad scripta tua reliqua, doleo in morâ hominis, nobis amici. Monebo hercules, & vt publica ea faciat publicâ omniũ nostrûm, qui doctrinam amamus, caussâ. Illud in clausulâ iucũdum, de vigore oculorum tuorum in hac ætate, mirando mihi & inuidendo. Heu, vbi ego sum? quattuor lustris minor cæcutio; & nisi vitrea auxilia subleuent, vix legam aut scribam. Pænè indignor: & magis, quia veteres hac alleuatione vsos non lego. Atquin & illi nónne assidui in studijs? Quid dicam nescio, nisi sortem sic nostram esse: ferendam igitur, & te mi Clusi ætatem amandum. Louanij, IIII. Kal. Octob. ∞. IↃCII.

EPIST. XXXVII. *Antuerpiam.*

IOANNI BAPTISTAE BARONIO *suo* S. D.

EQVIDEM gaudeo patrem in tua vota, & mea consilia, consensisse. Non tamen quia tua vota, sed quia de plano ita iudico, id fore ex re & vsu tuo. Adnitere, ne opinio hæc nos fallat; & peregrinatio tibi sit, quod debet, morum & vitæ formatio ac magistra. Inprimis autem, mi Baroni, modestiam retine, & ad te subinde, inter vana aut vaga illa redi. Sicut currus in præcipiti aut decliui fune retinentur, & se sistunt: sic animus debet, vbi quæ allubescunt aut inuitant. Talis Italia erit, ô pulcherrima & cultissima terrarum! sed Sirenas & Circas etiam illic cogita, & esse quę videas, sed & vites. Plura à me audisti, aut & in meis legisti: non itero. fiduciam in ipso te habeo, quem Natura ad Virtutem & Modestiam genuit: ne degenera, & ipsum te ac nos audi. Ecce litteras ad nostros illos, quibuscum viuere te iuuet atq; expediat: aliud si in re tuâ possim, pete, & factum puta. nam seriò te amo. Louanij, III. Non. Octob. ∞. IↃCII.
Deum ductorem & tutorem tibi precor imo corde. Scribe de

viâ,

viâ, si vacat, & cùm illic eris: non deero respondere, & consiliari atque auxiliari, si opus.

TESTIMONIVM.

Exteros & non plenè & certò notos tralaticia humanitas nostra commendat: quomodo non istos, qui è domo, disciplinâ, & velut sinu nostro prodierunt? In ijs est IO. BAPTISTA BARONIVS, *vir nobilis, ingenio & moribus laudatissimus, & cui ego vel liberos meos (si Deus dedisset) similes esse exoptem. Quadriennium circiter apud me egit, ad aliena loca it visendi discendique gratiâ: comitor eum beneuolentiâ, & hac etiam commendatiunculâ apud amicos. Videte & excipite libentes, obsecro, vel meâ caussâ: paria fecero in re simili aut aliâ, sic iustè & honestè rogatus. Testor & signo*

Louanij, III. *Nonas Octobr.* ∞.IↃCII.

I. Lipsius Professor, & Historiographus Regius.

EPIST. XXXVIII. *Bononiam.*

PHILIPPO RVBENIO SVO S. D.

ANTE dies octo scripsi, itero in occasione, quia Baronius noster ad vos abit. O quàm libens! tam libentes illum vos videte, & suscipite: quod eius & meâ caussâ confido facturos. Velit contubernio etiam vobiscum iungi, & pater cupit: potestis, donec Roma vos alteri subdit. Facite, me petere. Adolescentem nosti, commodum & comem. De patriâ, ille dicet, aut fama iam dixit. O res tristes! * κεῖται Πάτροκλος. Medicina tamen illinc exspectatur, an non sera? Comitem Fontanum venturum mussant, nostros abituros: sed adhuc mussant. Intereà hostis Grauiâ potitus, Buscoducis imminere dicebatur, solitariæ iam & penè desertæ. Pars exercitus in seditionem (sollemni iam more) lapsa, ferrum & ignem nobis minatur. Hostes iudicati sunt decreto Principum: nondum vindicati. Vndique nobis terror: quem pellere Philosophiæ præceptis conor, & Senecam ad Heluiam matrem (de Exsilio est) publicè eo lectum. Ite tristia. in priuatis ijdem sumus. Lucio illi Apuleiano respondimus, vidisse po-

* *Iacet Patroclus.*

ſe poteſtis. Alia vix cogito, ſubduci tempus eſt & viuere nobis ac mori. Louanij, III. Nonas Octobr. ∞. IↃCII.
Hæc ſcripta etiam D. Pręposito ſunto, ad quem ego nuper vberrimè: ſaluere nunc opto.

EPIST. XXXIX. *Lugd. Bat.*

FRANCISCO RAPHELENGIO SVO S. D.

EXCVSARE te ſilentium tuum mi Raphelengi video, an & probare? An ipſi tibi, non dicam mihi? Ab effectu hæc querela eſt: & niſi ille eſſet, non requirerem affatus iſtos litterarios, qui me fatigant, nec ſinunt iuris aut quietis meæ eſſe. Sed amo te iam olim: & quia hoc, curo: & vtrumque, deſiderium excitat audiendi de abſente & ſciendi. Sed mitto præterita, & dono: excuſa vnâ re, vt emendes. Epiſtola quidem hæc tua copioſa, & ante oculos mihi poſuit peregrinationes tuas omnes, & pleraſq; actionum. Quid ſecutus ſis, video: otium & quietem, quâ ingenuæ mentes capiuntur, internâ tamẽ ſemper aliquâ actione & motu. Fratris mors reuocauit: id eſt Deus. pare, & fatis obſequere, & perſonam ſuſtine quam impoſuerunt. Deſerere te hoc munus, ab auo iam trãſmiſſum, mihi non placeât: niſi nimis ſapere tibi placeat, & ideò nõ ſapere, quia nimis. Vbique locorum quies eſſe animo deſtinato poteſt, in Baijs medijs, in Alexãdriâ, aut Româ: & ſemper ab externis ad ſe redire fas, qui illa non ęſtimat, & hæc amat. Ego munus meũ in publico fungor, colloquia varia & vana etiã habeo: vna ambulatiuncula in horto aut mœnibus me mihi reddit, & in Elyſijs campis, id eſt tranquillitate, reponit. Qui locis iſta alligat, fallitur: etſi eligere mallem, ſi copia eſſet: ſed mores, opes, fata prohibẽt: & ijs obſequi igitur, ſapientia eſt, & cogitare ſe hominem nõ Deum eſſe. Ipſi Genij munia ſua & leges habent, nec errant liberè aut otiantur, ſiue operantur. Sed de peregrinatione. iudicia tua ſcribis ſuper Italiâ, Germaniâ, ô mihi proba! Omninò ita eſt. conueniunt in illo genere, qualitate aliâ differunt quam exponis. Pauci hæc ita iudicent: tu macte. Sed & Belgicam noſtram quod ante oras omnes terraſque Europæ ponis; nec aberras. illa ſuperat, ſi homines, induſtriam, comitatem, mores, bona terræ nata aut inuecta reſpicis: ſuperat, inquam,

inquam, nec Europæ solùm tractus, sed orbis vniuersi. Vnam Sinarum ditionem excipio: si vera,quæ de eâ famâ ferũtur. Scire iam potestis,quia vestri, strenuâ & felici temeritate, ad ea quoque loca,vt audimus,equis ligneis vehuntur. Vtinam pax modò hanc nostram respiciat! quod vix iam vouemus, adeò non speramus. Alioqui huc te vocem, & viuere & mori in genitali tuo solo,in oculis nostris,aut non longinquum, velim. Vide, & sustine etiam: si fortasse Deus, præter spem aut speciem, aliquid misertus nostri donet. Nam mihi crede, in electione cuiuscumque loci discrimen est: aut inibi, aut à te,aliquid mali turbæque erit: exemplum à Plotino Platonico cape. Ille vir sapientiâ inclytus,eius & quietis suæ studio,Romam reliquit, Campaniam elegit,aëre,copiâ,fructibus,delicijs celebrem: & vbi pax immota (illo quidem æuo) & nec metus belli erat. Iuit,insedit: quid factum? Consilia humana Fatum vicit, morbus totum corpus inuasit, membra & nerui riguerunt,oculorum orbes caligarunt, & putre denique corpus sanguinis corrupti vitio contabuit. Vbi es humana prouidentia, aut electio? Vides,mi Raphelengi,hominem humana vbique pati: locum non excipere, sed animum vincere. quem fas semper exercere,& quietum ac modestum sine peruicaciâ aut arrogantiâ sapere: quod facere te hortor, & pro amore in te rogo. Itaque de domo aut alijs, nihil festinare suadeam: maturè & circumspectè omnia. quia,vt ille ait,

* —— φρονεῖν μὲν οἱ ταχεῖς, ὐκ ἀσφαλεῖς. *haud tanta celeris est prudentia.

Vale mi Raphelengi, cum fratre Iusto, & sorore. Louanij, XI. Kal. Nouembr. ∞.IↃCII.

De Pollione nostro, triste quod nuntias. De morbo audieram, à te de morte. Singulariter amaui: sed quid est? decuriam amicorũ hoc anno amisi,siue præmisi. nam & ego sum in cursu.

EPIST. XL. *Bruxellam.*

GVILIELMO GREVIO *Nepoti suo ex sorore* S. *optat.*

ACCEPI primas tuas litteras,quibus ostendis aliquid in studijs doctrinæ te promouisse. Pro ætate,non queror: industriam adiungi velim & incitatum animum, qui ad optatam nobis metam te sistat. Quid metam? semper hîc in viâ sumus,

& nulla ætas, nullum ingenium, ad vltima Scientiæ aut Sapientiæ perducet. In Deo hæc perfectio: sed nos nempe imago eius sumus, & ideò conniti pro captu & viribus debemus accedere proximè, & referre illum in nobis ac circumferre. Nam in exemplum nati sumus, atque etiam auxilium: iuuare nos, tum alios, & æstimare vnius corporis membra esse. Magnus hic orbis est: sed vna ciuitas. conspiremus in mutuos vsus, & ad hanc rem à pueritiâ aptemur. Tua nunc hæc ætas est: in palæstrâ es ad discendum & exercendum: excitare ô meus sanguis, & me quoque ad instar aliquod propone. Vides tot annos non mihi vixisse? laborasse & operatum esse reip. voce aut scriptis? Sequere. atque vtinam diem videam, quo spes alluceat te per hæc & illa veterum vestigia iturum: mea, & pænè me, impendam, vt apparatum & instrumenta habeas, id est libros & doctores. Etsi de doctore, iam curauimus: habes virum præter vulgus doctum, & tui amantem: audi, sequere, obsequere, magis quàm ipsos quibus vitam debes. Nam nasci vulgare est: benè institui, altera vita est, & quæ ad Æternam illam ducit. Vota apud te DEVS OPTIME MAXIME concipio, vt quoniam me prolis exsortem voluisti, hunc è Sorore (nimis olim carâ) nepotem ad veræ doctrinæ & virtutis studia ire patiaris, aut potiùs impellas: nobis solatium & gaudium, tibi gloriam, alijs lumen & exemplar. Fiat, & tu contende, aut iamnunc abdico te & sepono. Louanij, prid. Non. Nouembr. ∞. IↃCII.

EPIST. XLI. *Francofurtum.*

MARQVARDO FREHERO ICto.

MELLI mihi fuit, ex interuallo regustare tuum amorem. Coràm feceram, cùm Francofurtum me sors duxisset, etiam mox per litteras: abiunctio deinde longior, & meæ an tuæ occupationes interpellarunt. Si vis, illuc redeamus, & exserat se amor qui in pectore hæret, & ab eo numquam exsulauit. Tua interea vidi, & in ijs te redamaui: præsertim illa Historica, quæ blattis & tineis tu inuidisti, & è situ eruta illustrasti. Vtile opus, magis quàm hæc recentia, & turbida quædam velut musta, passim nobis à crudis studiorum ingenijs propinata. Ad metam litteræ

litteræ properant, & nimia fæcunditas iſta vires exhaurit, ſi luſtrum etiam vnum alterumque ea manet. Conſtantij SAPHYRVM iamnunc luſtraui; nec de gemmâ aut ſculpturâ ſcio, te in eâ artificem & variè cælatorem agnoſco. Benè, quod noſtro VELSERO inſcripſeris: & cui amanti magis aut intellegenti? Vir magnus eſt, vel maximis comparatus; & BOÏCA eius iam vidi, nondum legi. Nos neſcio quid philoſophamur, quò ætas & Genius ipſe meus vocant: nec ſcio an alijs, ſed nobis (ô quàm decorè aut vtiliter per hæc tempora!) philoſophamur. Te amamus, & amaturi ſumus, melioris animi & iudicij virum: tuam etiam MARGARIM, tuâ, Vtenhouij, eius cauſsâ. Talis illa mumulierum non mereatur? diſſuauior: ſed caſtè,

—fuge ſuſpicari
Cuius vndenum trepidauit ætas
Claudere luſtrum.

Louanij, poſtrid. Non. Nouembr. ∞. IↃCII.

EPIST. XLII. *Antuerpiam.*

HERIBERTO ROSWEYO *Soc. Ieſu.*

LEGI tuas, & quæ è Batauis adiunctæ. Ad has in tempore reſpondebo: nec enim eſt quod properari poſcat: & ipſe ſcriptor mihi notus, non quidem ab illâ primariâ notâ, & amicitiæ teſſerâ, id eſt Pietate. De Oratiunculâ illâ meo nomine vulgatâ, quid miri eſt? ſic lubet ludere, imò non ludere ſed rem facere, Typographis dico. Eorum inſtinctu, & malitiâ deinde ſe præbente, præclari iſti fœtus oriuntur: quorum illum nuperum quàm in ipſo pęnè partu exſtinxerim, Epiſtola mea ad Senatum Francofurtenſem, iam publicata, dicit. Simile in iſto, inquies. Non faciam, quis finis ſit? magis prouocem his oppoſitionibus: nec meum eſt, ſed Principum, his falſimonijs mederi. Gladio aliquo iuſtitiæ reſcindenda iſta, igne Decreti abolenda erant. Viderint, qui habenas tenent: ego per iſta non deterior, ne turpior quidem apud eos, qui ſanâ mente ſunt, nec nobis iniquâ. Aliorum ſcabies facilè ſuſcitatur his frictionibus, fateor: pruriant, garriant, me pauſarium non habebunt. Sed de Oratiunculâ illâ, ſcito etiam non nouum eſſe, eſt ipſa, quæ ante decem annos pu-

blicata, à me refutata aut reiecta publicè in ijs De Cruce, AD LECTOREM. Vale V. R. & P. Rectori ex animo à me salutem. Louanij, postrid. Non. Nouembr. ∞. IↃCII.

EPIST. XLIII. *Brugas.*

ANTONIO RICHARDOTO *Suo* S. D.

EPISTOLAM pro te vidi, & scito me doluisse. Nam auidè te exspectabam, iamdiu non visum, & in animo tamen gestatum: atque ita me Deus ille in superis locis, vt ego te hîc conspici cupiebam. Caussæ tamen dilati aduentus (non enim omissi) quia iustæ videntur, querelam desino: & gratulationem potiùs nuptijs amatæ sororis tuæ subiungo. Deus velit eas lætas faustasque nunc & in posterum esse, & proles etiam, familiæ vestræ fulcra. Floret ea, & cælesti quodam fauore adsurgit: sit longùm, & vos quoque pergite mereri. Apud me non es, sed meus etiamnunc es: itaque curo, & monita mea interuenient, spero, semper grata. Ab animo certè meo debent. Vidisti Italiam & oras exteras, multa in frontem pulchra & splendentia: redi identidem ad vera & interna bona, atque ijs te exorna. Aula te nunc habebit, aut habet: aula: id est, quantumuis composita, in quâ vana & splendentia multa sint, sed fallacia, & fuco quodam circumlita, introrsus vacua aut praua. Nosce, & te excerpe, & vera ac solida illa affecta. O quàm me, magis te, iuuet, si Senecam interdum legas seriò & scrutêre! Quàm ille te firmet contra lapsus, & res omnes pretijs suis doceat æstimare? Scio in hac ætate non omnia talia gustum habere: sed te volo esse eximium, & à meâ disciplinâ profectum, incedere velut exemplum. Bella est elegantia, & comitas ista morum: quis nescit aut negat? sed Sapientia si adiungitur, & eius mater aut proles Modestia, quantum decus accedit? sic vt auro, à gemmâ. Satis. audi & ama ista, ac me tui peramantem. Louanij, XVI. Kal. Decembr. ∞. IↃCII.

EPIST.

EPIST. XLIIII. *Mechliniam.*

NICOLAO OVDARTO *semper-suo* S. D.

MIRATVM me in lectione litterarum tuarum dicam? licet. Iratum? non licet: & tamen pænè debui, in opinione de me, tam alienâ à me, & quæ in somnio caput hoc numquam inuasit. Ego migrem? ego Leodicum? Nam quâ caussâ? Res turbidæ sunt, scio: nisi mutamur, deteriores etiam futuræ: quid tamen ad me eximiè, vt ante alios, & præter alios, de abitione cogitem, id est fugâ? Ego verò à vitâ potiùs, quàm vt sic ab honesto, & illâ CONSTANTIA, quam stilo illustraui, & factis non obscurabo. Heus tu, quisquis tibi auctor (bonâ veniâ etiam illius, quem reuereri me scis) à vano sumpsit, aut à se pænè dicam, sumpsit. Nihil rei, nihil sermonis, nihil cogitationis. Possum me purgare planiùs? Vnum hoc nunc tamē habe. Si res prorsum ad vltima, id est ad incitas eant, libenter me Leodicum sedē refugij lecturum, vrbém Deo & religioni iamolim amicam, in me pronam, &, quod inuitet, viris aliquot egregijs prudentiâ & doctrinâ insessam. Habes de istâ re, & quidem Sibyllæ dictis veriora. De publicâ, piget scribere, an & pudet? Vbi consilia? vbi vel vmbra prudentiæ, in re præsertim militari? Ridentur vetera, & nos eorum amantes: sed ij qui amplectuntur, quàm nos rideant, & verberent etiam, vides. Audi iterùm aliquid, quasi à Sibylla aut Marcio. Quamdiu in nouis istis, id est vilibus & prauis manemus, melior & altior Fortuna nos despiciet, nec Victoria alas suas huc vertet. Vrgebunt illi, *accipiter velut molles columbas.* Omitto non læta: cum Pantino sentio, nec sentio: remedio locus est, si morbum agnoscit æger. Si non, Belgica per me esto

Victima nil miserantis Orci.

Vale mi optime, & constantem me inter omnes fluctus (ita videbis) constanter ama. Louanij, XIII. Kal. Octobr. ∞. IↃCII.

EPIST. XLV. *Antuerpiam.*

IOANNI WOVERIO SVO S. D.

VENISTI? mihi nondum, nisi videro. Ades, amplectar te & teneam, & animos ac sermones vnà misceamus. Quando facis? anni mihi, dies: magis quàm pupillis istis

— quos arcta premit custodia matrum.

Gaudeo Italiam, Hispaniam, Galliam, denique & Batauiam vidisse: in hac vltimâ illum quem amo. Et amari te ab eo nuntias, volenti & credenti. Sed ista & alia coràm: reperies me capite semicanum, aut certè mento: animo fortem, corpusculo, vt soleo, id est Augusti verbo *betizantem*. Veni, veni, refice hoc, & illum auge: quod rogare me dicam, an iubere? Vtrumque, neque vindictâ etiam te manumisi. Domum meam nosti: caue in aliam, & hoc quoque ego ac mea (nosti illam Iunonem ? ne offende) iubemus. Louanij, postrid. Kal. xbris, ∞. IↃCII.

EPIST. XLVI. *Harlemum.*

GERARDO BVYTEWECHIO S. D.

LAETVM auditu de tuâ prole, mihi qui amicus sim, quid tibi qui pater? Euge! hæc crescat, viuat; & aliam, ac melioris quidem sexus, Deus ille communis omnium parens donet. Ecce fructum & gaudia coniugij mi Buytewechi: sed & curas suas trahent, & habe istam vt vsu, non mancipio datam, si sapis. Homo hominem genuisti. EPISTOLAS meas non displicere illic, hoc satis est: probari omnia, ægrè id mihi probes, in isto æuo, & dissentiente plurifariam sensu. Sed satis, non carpi: & si faciant, quid ad me? Animum & me bonum fuisse cùm scripsi, hoc scio: & suis quæque temporibus aut hominibus aptasse. quod vnum in Epistolâ arbitror requiri, à prudente quidem & æquo censore. Alij abeant, valeant, vapulent vel cum LVCIO nostro. Sed heus, vos nunc nónne feroces? omnia rident, terrâ, mari: vtinam nos vnà, & vetus illud corpus iterùm simus. Io. Wouerius valdè mihi amatus iuuenis te quæsiuit Lugduni nostræ, non repperit: exspecto reducem, & is quoque (ne nescias) ædes meas insedit.

ſedit. Fructum rettulit, virtuti amicus, vanitati extraneus, & qui rectâ viâ ad Sapientiæ ædem tendit. Vellem vidiſſes. At Nic. Micaultium noſtrum nec vltrà videbis, qui abijt

Illuc, vnde negant redire quemquam.

In flore æui fuiſſe ſcis, in viâ ad honores, & merebatur: Deo viſum eripere, & apud ſe (ita ſperare Pietas eius iubet) habere. Nos trahimus animum, & animo etiam ſtamus; corpuſculo languidi, nec de firmitate aut diuturnitate eius ſpondentes. Sed hæc quidem, non dicam cura, vix cogitatio me vltrà habet: ſto ſuccinctus, & cùm innuerit ille Imperator, viam carpo. Sandelinus ille noſter nuperrimè apud me fuit: ô ſi tu vnà! ſed libèns vidi, & in eo Bataujam, ſemper mihi caram reguſtaui. Valere te cupio mi Buytewechi, quod ex te eſt, ex quâ eſt, ex quibus tu & illa eſtis. Louanij, poſtrid. Kal. xbres, ∞. IↃCII.

EPIST. XLVII. *Bruxellam.*

REMACLO ROBERTI S. D.

MALE & per errorem hoc conſul Grauienſis, quòd binas ad te dediſſem. ego verò nullas, neque occaſio fuit: & abeunti ſalutem ad te ferendam mandaueram, & ſiquid haberes de republicâ vti ſignificares. Feciſti in his litteris: atque vtinam lætiora fas nuntiare! Hoſtes abierunt è prouinciâ ſpoliatâ aut vaſtatâ, cum prædâ & famâ: nos quid? ſumus qui fuimus, id eſt tardi, frigidi, & quæ nec ad te ſtilo committam. In animo iſto dolet, qui video fundaméta ſtatus huius labi aut ruere: in promptu tamen remedijs, ſi conſilia alia eſſent. Sed omitto: ego ſeriò mecum philoſophor, nec meditatione ſolùm, ſed ſtilo. Per vetera Sapientiæ præcepta eo, & animum ijs ad virtutem & robur firmo. Reuerà etiam, cùm altiùs mentis oculos ſuſtuli, quid aut quantula hæc Belgica noſtra eſt? cultiſſima terrarum fateor, quas ſol videt: ſed terra, ſed regiuncula, & non dicam cum Vniuerſo, ſed cum Terrâ ipsâ comparata, portiuncula exigua & velut punctum. Quot tu mutationes, clades, cædes, in noto & ignoto orbe cottidie committi cenſes? Vulgaris ea mens non attendit: quæ in ſe non abit, nec ſcit Mundum hunc ciuitatem ſibi eſſe. Mihi eſt, & amplector, & curo: ac ſi mala fata hanc partem premunt aut

aut perdunt, multum soli superest quod colam, & vbi tolerem hoc quicquid reliquum est vitæ. Queri aut angi, stultum est: specto, exspecto, & Deum sequor. Is te mi amice, tuam & tuos seruet, & mutuum inter nos amorem. Louanij, postrid. Non. Decembres. ∞. IↃCII.

EPIST. XLVIII. *Antuerpiam.*

MARCO ANTONIO PEREZIO V. N.

ADMIRATIO simul & dolor me inuaserunt, cùm de inopinato obitu soceri tui, & amici nostri, intellexi. Heu, quid homines sumus? quàm fragilis materia, vt leui casu rumpenda? Profectò exempla ista cùm è proximo incurrunt & nos feriunt, meritò animum ad conditionem & cognitionem sui aduocent, & quàm totum hoc viuere lubricum sit, breue, nihil. Annus iste vnus in domo tua funera duo habuit: quis scit an ante exitum non etiam habebit? Voueo, sed non spondeo: & omnibus euenire, quòd illis, potest: cogitemus, & in ista armemur. Vnde? à constantiâ, id est à Deo, cuius supremæ voluntati nostram hanc subiungi par est, & æquis oculis animisque spectare, quicquid iussit. Imò & subire quicquid iussit: non aliter quàm cælum, stellæ, aër, maria, & omnia illa magna opera parent conditori. Cleanthis illi versus, pro verâ & Christianâ sapiētiâ sunt scripti:

Duc me parens, celsique dominator poli,
Quocumque lubitum: nulla parendi est mora.
Adsum impiger: fac nolle, comitabor gemens.

Hoc faciendum cùm alijs, tum tibi Vir nobilis, qui inter huius æquanimitatis & constantiæ exempla, in familiâ Patrui tui es eductus. Vis aliquid illustrius? ille vir mihi semper visus verum Philosophum agere, & vitâ, non sermonibus, exprimere eum atque referre. Obsecro te, in hoc tristi casu oculos mentis nunc eò flecte: & post Deum, robur ab illo etiam sume. Fateor cum incommodo familiæ ereptum vobis hoc fulcrum, & prudentia eius vario vsui domi forisque etiam esse poterat: quid tamen est? nónne supremus ille pater & rector etiam viuit, & curam tutelamque suorum gerit? facit & faciet: magis, si in illum spem & cogitationes tuas mittes. Iam vos ipsi eò æui & experientiæ venistis,

veniſtis, vt per vos ſapere, regere, & per veſtigia maiorum virtutem colere, rem non negligere, poſſitis. Itaque minore dolore hoc ferendum, quòd tunc ablatus ille director eſt, cùm operam eius neque ætas, neque prudentia veſtra, nimis requirebat. Vnus eſt Baronius meus, cui immaturus perijſſe videri poteſt: ſed nec poteſt, quia ſcio te in locum eius vicemque venturum. Duo nomina, Fratris & Patris, ſimul ſuſtinebis: atque vt facias, amanter te rogo. Etiam illud, vt tu atque vxor optima animum erigatis, & ſolatium non à ratione ſolùm, ſed à liberis etiam veſtris capiatis: quos Deus plures dedit. formate & dirigite in eius gloriam, & veſtrum & familiæ gaudium atque honorem. Ita ſit, & idem Deus illos vobis, vos illis longùm ſeruet. Vale Vir Nobilis & Cl^me. Louanij, VI. Idus Decembr. ∞. IↃCII.

EPIST. XLIX. *Bononiam.*

IOANNI BAPTISTAE BARONIO *ſuo* S. D.

INOPINATA multa homini, & ſæpè triſtia: in te diſce. Parens, heu, tuus vltimùm tibi viſus abijt: & ſubitò abijt, dolore & admiratione nobis relictâ. Etſi iſtâ quidem vix mihi. ſcio enim Parcam adſiduè ſuper caput ſtare, & ictu aliquo percellere nec exſpectato. Sicut in aquâ piſces ludunt, in aëre aues volitant, ſecuræ inſidiantium: at illos hamus adducit, iſtas rete inuoluit: ſic fit nobis, & aliquem è magno grege adſiduè venatur & capit pallens hæc Diua. Solare te à communi lege, ad quam aptari nō Sapientia ſolùm ſuadet, ſed Neceſſitas cogit. Si æquanimus fers, ſimplex dolor eſt: ſi aliter, alter. Bononiæ te nunc eſſe, ſperamus: ſi es, fruere optimo illo veteris tui contubernij conſortio, & dolorem alloquijs etiam illis mitiga aut merge. Rubenium ama & adhære: bono tibi erit, hoc mihi crede. Ceterùm amiſſo hoc fulcro, non diu peregrinari aut animo indulgere ego ſuadeam: veni, tua cogita & cura: ſed & de Tuâ aliquâ cogita, ſi animus & amici ita ſuadebunt. Certè in Italiâ deſidere te nolim, etiam illâ inſidiatrice aliquâ: per Germaniam redi, & hanc obiter luſtra. Iſta mihi nunc viſa: ſed ſic vt te audiam, ſiquid melius inijcis: tu Rationem ſemper, & cum illâ tuos. Louanij, V. Idus Decembr. ∞. IↃCII.

EPIST. L. *Montes.*

IOANNI BVISSONIO *Consiliario & Syndico Ordinum Hannoniæ.*

EPISTOLA tua subita & inopinata ad me venit, sed, Fidem testor, grata. An non à te esset, quem animi tacito iudicio & sensu iamdiu æstimaui, & addam amaui? Bona & certa de te Fama hoc fecit: nec nisi opinio Virtutis tuæ affectum illum mouit, nunc augendum & asserendum à tam amicâ tuâ scriptione. Quàm volupe mihi est accessisse: vel eo fine, vt inclusum illum meum aperirem, sine occasione non reuelãdum. Vt pyrites gemma ignem in se habet, sed non nisi attritu exserit: sic in me, habui amorem, sed tacitum, litteris tuis nunc eductum. Non fallam te vir optime: qualem vel epistola hæc mihi adfirmat: non, inquam, fallam, & te, Virtutis ac Doctrinæ sacerdotem, cum vtraque illâ seriò & fortiter amabo. O vtinam in miserâ patriâ multi hoc ingenio, & habitu sint!

—— quis pudor, & Iustitiæ soror
Incorrupta Fides!

Quàm plerique vela gratiæ, commodo, deterioribus affectibus pandant, scio te mecum videre, & dolere. Belgicum ingenium è Belgicâ migrat, & Felicitas etiam illa vetus vnà migrat, fortasse non nisi votis reuocanda. Sed à re, id est à te non abeo: animo animum tuum amplector, & *Dexterâ* hac fidem *Sanctæ amicitiæ* consigno: nouam, sed vt ille ait, animis deinceps non annis æstimandam. Ita esto. & Fides iterùm aduocata *Epistolam* claudat, quæ cœpit. Louanij, XVII. Kal. Ianuar. ∞. IↃCII.

EPIST. LI. *Bruxellam.*

HENRICO VAN ETTEN, *Præsidi Ærarij Brabantici.*

QVEM hîc vides, virum eruditum & in Theologiâ acrem, caussam scriptioni meæ præbuit: voluitq; cõmendari in re, quam ipse dicet. Rogo audias, & si æqua aut publicè profutura (neque enim aliter) exponet; rogo & audientiam & fauentiam ei accommodes. De inualetudine tuâ nuper aliquid, sed obscurè

& per

& per nebulam audiui: credo podagram fuisse, atque vtinam fuisse. Reliqua in te integra: ætas, corpus, animus (quod caput est:) & hic præcipuè nobis colendus. Quò magis adolescimus, id est maturescimus, videmus nihil in homine, præter interiorem illam partem, colendum: & reliqua adiuncta, vt verè & fortiter dicam, nugas & fumos esse. Quid si nec esse? solum illud æternum EST; & nos cùm ei accedemus, & conabimur Virtute assimilari. Illa æterna, & in parte nostri æternâ: quò eo? Exorbito? vix apud te, quem scio & meditationum, & lectionum, & sermonum talium esse. Quid tuus Filius nunc in Galliâ? ibi hæret, an reuocas? Ipse quoque maturescit, & admoueri reip. (vtinam tranquilliori!) vtiliter potest. Faueo illi, te Nobilis & Cl^me Domine ęstimo atque amo: deberi mihi alterum vtroque nomine puto. Louanij, XVII. Kal. Ianuar. ∞.IↃCII.

EPIST. LII. *Augustam.*

MARCO VELSERO S. D.

HISSTORIAM BOÏCAM tuam vidi, etsi non te mittente. Hoc culpo leuiter, illam toto pectore & ore laudo. O dignum priscâ gloriâ gentis scriptum! dignum optimis his Principibus! dignum & te mi Velsere. Exemplum præiuisti hodie ad id genus scripti: quod iacuisse à mille ampliùs annis boni arbitri fateri debemus, vtinam per te excitandum! Sed pręiuisti, iudicio, industriâ, stilo. Vna Præfatio tua de opere præiudicat, plena prudentiæ, & decoræ grauitatis. Hæc ego amicus, sed non vt amicus: boni peritiq; iudices omnes dicent, quos in hoc æuo optem tibi magis, quàm præstem. Quòd autem meum breuiter nomen inserueris, pluris æstimo, quàm si ab alio, & alibi diffusam laudem. Gratiam tamen an dicam, ambigo. si enim à iudicio tuo est, debuisti: si ab affectu, ego debeo. Vtcumque, amo te amantem, etiam nec amantem. ea est tua Virtus. Louanij, postrid. Natalis Christiani, ∞.IↃCII.

EPIST. LIII.

Coloniam.

GODEFRIDO HERTELIO S. D.

LITTERAE tuæ tardè mihi delatæ, etsi viæ haud magno interuallo. Vide autem an non promptè respondeam, iamnunc vt eas legi. Amo enim vos tales, mi Herteli, bonâ & erectâ indole, ad bona & recta euntes. Itaque & coràm vel iuuare voce & lectionibus soleo, vel animo fauere certè, & monitione etiam, vbi locus, excitare. Idem litteris, sed breuiter facio. Vidisti viam, quâ ad Honorem & Virtutē eatur? insiste obsecro, nec praua aut plebeia iudicia diuertant: quę nimis hodie ad vanitatem aut leuitatem inclinant. Eadem ad superbiam & confidentiam: cui nullum fulcrum aut fulmentum, nisi ab inscitiâ est, & destinato optimorum contemptu. Quàm te iuuabit grandiorem, & æui iudicijque maturiorem, solidiora hæc amplexum esse? fruges, non flores captasse tantùm? Facere te hortor toto animo, & eodem amo: quod etiam hoc *Testimonio*, vti cupiebas, expressi. Louanij, v. Idus Ianuar. ∞. IↃCIII.

QVI HAEC LEGETIS,
SALVTEM ET OFFICIA MEA DEFERO.

INTER *exteros, qui in hac studiorum sede egerunt,* GODEFRIDVS HERTELIVS, *gente Germanus, fuit, commendatus mihi ab Ill*[ri] *Viro Matthæo* W*ackhero, sed qui ipsus se vitâ & moribus magis deinde commendauit. Vixit enim hîc circiter triennium modestè quod ad vitam, industriè quod ad studia: & vtrobique vel bonam vel excitatam indolem ingeniumque ostendit. Iuris studia scopum habuit, adiumenta & directionem etiam litteras: atq; his caussis honorem inter consortes studiorum assecutus, Collegio studiosorum Iuris præfuit* Decani *titulo ornatus. Ab his initijs ad altiora progressurum, spes & votum nostrum est: fauor modò bonorum adiuuet. quem impetratū ei cupimus; atq; vtinam aliquid faciat gratia nostra! Rogamus, & saluere vos iubemus, qui hæc legistis. Louanij,* VI. *Idus Ianuar. anni* ∞. IↃCIII.

Iustus Lipsius, Professor, &
Historiographus Regius.

EPIST.

EPIST. LIIII. *Mediolanum.*

ERYCIO PVTEANO *suo.*

VIDI, vidi Septalij nostri ad Aristotelem, ô gratum mihi & æstimatum opus! Fateor amasse virum, in te & me amicum: sed nunc pernouisse, qualem prædicabas. Fruere illo, me inuidente: cui hoc mali fati est, non habere consortem studiorum aut sensuum meorum, & solitarium pergere hanc viam. *Stoïca Philosophia* valdè nunc exercet, quam Senecæ illustrando præmitto, & seorsim edo. Alio æuo bona hæc fore, opinor aut scio: quid isto, quod in dies magis (apud nos quidem) ab omni Honesto abit, nescio: & periclitabor tamen, & Bona docebo atque ingeram, etsi non alio quàm conscientiæ huius fructu. Illmum Borromæum sic in me esse, intra me gaudeo, & laudibus de illo tuis applaudo. Sed tu Romam? excursus opinor caussâ, nec mansionem te cogitare. I & redi, vbiubi semper meus. Louanij, XVI. Kal. Febr. ∞. IↃCIII. S. D. Audeiantius tuus.

EPIST. LV. *Antuerpiam.*

GEORGIO VWENO S. D.

PRAETER opinionem Antuerpiæ manes, non præter animum meum, qui hoc probat, & consilio statuisse parentem tuum censet. Ætas tua iam maturescit, ingenium adest; forma iudicium apud illum, quo meliorē directorem nec votis optes. Cùm feceris, & in viâ rectâ fueris studij præsertim, cui manciparis, Legalis: age, ad nos redi, & reliquum illum cursum decurre, cum tuo & reip. bono. Nam & hanc in oculis tibi esse cupio, & ciuem te adflictæ Belgicæ cogitare. Habes & in contubernio patris cognatum Bylium, bonum adiutorem, & honestis omnibus artibus iamdiu tinctum. Ab hoc quoque hauri & disce: atque vt possis, Modestiam retine (habere enim mihi adhuc visus) nec opinio vlla te inflet, pestis omnis profectus. Sicut in Iberiâ equas à vento Fauonio concipere aiunt, sed euanido fœtu: sic in istâ re fit, & qui ab Opinione blandiente grauidi, serium nihil

pariunt, tumidi tantùm vtres. Audi me, & ama. Louanij, XVI. Kal. Febr. ∞. IↃCIII.

Ciceronem te non deponere, hortor, & ſtilum interdum ad eum conformare. Parenti ſcribere nunc prohibeor: breui faciam. Saluta hunc, & illam: atque vnà Robianum & Schottium, ex animo.

EPIST. LVI. *Mediolanum.*

LVDOVICO SEPTALIO V. C. S. D.

O NVNC denique Septalium mihi notum! ô virum in animo iſto magnum, & probum! ô mihi etiam amicum! Nam hæc omnia Commentarij tui me docuerunt, nunc denique inſpecti, etſi nondum te mittente. Sed vidi, & mediusfidius digna omnia ſummo illo viro, cui lucem pręfers, & Philoſophię ſimul ac Medicinæ; cuius vtriuſque multa pars & arcana in libris ijs tractatur, & Septalio interprete egebat: id eſt vtriuſque illius perito, & Philologiæ ſimul: quam decorè & vtiliter his quoque iuiſti intermixtum. Itaque eruditum & elegans ſimul opus eſt; & quiſquis in hoc Senatu noſtro talis eſt, iudicio meo *conſciſcet conſentietque.* Macte amice! & veteris Italiæ gloriam aſſere, & oſtende magnas illas animas viuere in poſteris etiam & ſpirare. Vtinam pluribus! & longa atque immota iſta Pax veſtra excitet ingenia ad optimas artes, non ad laſciuiam aut vanitatem, quò eunt. Atquin & mihi partem laborum tuorum inſcripſiſti, & ea ipſa quæ *de Labore* erant. Gratum cenſes? ita, vt nullum munus ſuprà poſſit: & quid ſuper immortalitatem ſit? quam etſi à meis quoque ſcriptis ſperare leuiter poſſim, fidentiùs iam cùm tua accedunt: tua, quæ *ære perenniora* cenſeo: & talis meus in te amor erit, debitus nunc, anteà delatus, aut tuo certè relatus. Salue, & ita ego ſim ſaluus. Louanij, XVI. Kal. Febr. ∞. IↃCIII.

EPIST.

EPIST. LVII. *Lugd.Bat.*

CORNELIO VAN-DALIO S. D.

NVMQVAM ego te mi Van-dali, nisi in litteris istis vidi, & iam autumo nouisse. Quid? exteriorem te? minimè, sed ipsum te, id est interiorem animi faciem, ita me Deus, pulchram & Honesti illius amantem. Itaque iamnunc amo, & faueo: hortor etiam in optimâ viâ, quam inisti, recto & indefesso pede pergere, tuo bono, aliorum exemplo. Quidni exemplo? supra vulgum aliquid vos tales estis, quos Deus vt lumen prælucere voluit, & ingenij dotes has frui dedit: ne aliò vertite, nec insitas scintillas & * ἐναύσματα per neglectũ suffocate. Scribis cogitare te aliquid in Agellium, & subsidium postulas. Illud laudo, & scriptorem ego habeo purissimæ latinitatis, & planè ad comœdiam antiquam: istud non abnuo, sed nunc differo, à valetudine & otio negatum. Illa tristis, hoc nullum est: perge tamen, nec differ. & quid Tiresiam etiam quæris, cùm Phœbum illic habeas? Adi, & consule: scio posse, imò & velle. Louanij, XV. Kal. Febr. ∞. IↃCIII.

* *fomites.*

EPIST. LVIII.

ILL^mo ET EXCELL^mo *Principi* CAROLO *Duci Croyo & Arschotano.*

NON epistolam à te, sed thesaurum accepisse mihi visus sum (ex animo scribo) in tam effusâ declaratione beniuolentiæ tuæ, ô quo meo merito paratæ! Itaque ego illam inter reposita & cimelia habeo, atq; habebo, quamdiu in humanis rebus ero. Gratitudinem referre me quî sperem, aut quî possim? nisi solo animo, quem tu magne Princeps non vinces; & si ille quod vult possit, beneficia tua profectò æquet. Nunc voluntatẽ in solutum defero, atq; etiam ipsam rem, quanta ea ab ingenio aut stilo meo (hæ meæ opes & dotes sunt) manare vnquam potest. De republicâ vix aliud scribere licet, quia nihil in eâ aliud. Languemus, medicina quæ solet: hostiles minæ & apparatus. In Embdanâ regione omnia illis prospera, & confectum pænè iam bellum.

bellum. Propugnacula & arces, quæ Comes ſtruxerat ſiue munierat, ſpatio trium ſeptimanarum omnia expugnata: & ipſe regione ſuâ exactus, ad Imperatorem iuiſſe dicitur, ſuppetias rogatum. In Hiberniâ pergunt Angli reliqua ſibi ſubijcere, coloniâ etiam nouâ deductâ, & opido ad mare Hiſpanicum exſtructo. In Galliâ turbæ, vt aiunt, & coniurationes: atque illa nobilitas, neſcio quo fato, videtur nunc ad res nouas & fidem exuendam prona. An is quoque inter fructus bellorum ciuilium eſt? Noſtri ſeditioſi in ſuos aliquot ſæuierunt, & atroci morte affecerunt, conuictos (vt aiunt) conſiliorum cum Principe & occultæ pactionis. Leodici Princeps Elector exſpectabatur, aut iam venit. Alia in publicis non habeo: in meis totus in Philoſophiâ ſum, ſed in Stoïcâ: & Senecam, vtilem vitæ magiſtrum, conor illuſtrare. Valetudo moram ſæpè facit, per hiemem ferè mihi triſtior: quæ vt benigna te, Ill^me^ & Excell^me^ Princeps, longùm reſpiciat, intimum eſt meum votum. Louanij, xv. Kal. Febr. ∞.IↃCIII.

EPIST. LIX. *Antuerpiam.*

IOANNI WOVERIO *ſuo.*

DEVS benè. gratias grates agimus, pro ſalute præter opinionem quorumdam redditâ, etſi ex omnium voto. Meo, hoc ſcis. O quàm timuimus! nec fatum mihi ab annis aut luſtris triſtius fuiſſet. Amo enim toto pectore te, quia Honeſta amas, ad quæ à Naturâ videris mihi factus. Sequere illum in te Deum; nihil abripiat, quacumque ſpecie aut illicio: fuge iudicia & vota communia, aut abducent ab illo & illis. Videre te & amplecti validè & calidè cupiebam: ſed tempero, atque etiam tibi impero quieſcere, nec ante veris teporem te commouere. Ego ad Senecam aliquid molior, & *Manuductionis in Stoïcam Philoſophiam libros tres* præmitto. Item, *Phyſica Stoïca libros tres*. Opus iſtis, aut totus Seneca ſeponendus. Quid ſperem tamen his hominibus hęc me probaturum? paucis, & perpaucis: & hoc ideò, quia bona & non in pompam erunt. Vanitatis nunc regnum. Tu vale magis magiſque mi Woueri: & ſcribe ad reſponſurum; ſed cum exceptione, Si vacabit. Scis quàm ſæpè, imò ſemper, diſtinear: &

iuro

iuro tibi confici me; quòd confectus non ſum, mirari. Louanij, XIIII. Kal. Febr. ∞. IↃCIII.

EPIST. LX. *Bruxellam.*

IOANNI SEVRIO S. D.

DIGNITATE te auctum ab optimo Principe, animo meo gratum eſt: & gratius, te nuntiante. Significas enim hoc ipſo, cenſere te lætitiam conceptum ex eo à me iri: nec falleris, concepi. Mereri enim te arbitror, & poſſe ac velle patriæ prodeſſe, & Principibus operam nauare. Certè mi Seuri dona à Naturâ, id eſt à Deo, habes: ſed & probitatem obſeruáui: illa exſere, & hanc adhibe; tuo & publico bono fiet. Legatum non volentem te dimittere, hoc opinor: atque vtinam ille optimus optimum aliquem, & tui ſimilem, in locum poſſit ſurrogare. Multa requiruntur: & quædam etiam, quæ fortaſſe non opus requiri. ſed pręſens hic ſtatus rerũ ſuſpiciones mouet, & circumſpicere omnia cautè iubet. Quando autem abis? quandocumque, à me nõ abi, & animo ſemper, interdum & litteris iungamur. Sed & cum conſorte aliquâ tuâ nunc iungere: quò ætas vocat, & certa nunc dignitas inuitat. Ipſe bonus ciuis eſto, & relinque qui poſt te ſient. Ego philoſophabar in his turbis noſtris, aut & periculis: nam paullatim ad limitem hæc loca admoueri, non ignoras. Loca etiam per ſe parum tuta aut firma: quid refert, ſi Deus tutela noſtra eſt? Ego ita confido, & vt tua ſit, corde eum precor. Louanij, XIIII. Kal. Febr. ∞. IↃCIII.

EPIST. LXI. *Leodicum.*

IACOBO CARONDELETO *(quod Deus approbet) recèns Præpoſito Leodicenſi deſignato.*

MAGNVM equidem gaudium ſenſi, in dignitate quâ recenter es auctus. Merebaris eam, aut aliam vel grandiorem, virtutis & prudentiæ tuæ prærogatiuâ: & tacito murmure fortuna à nobis accuſabatur, quæ in comitijs ſuis alios anteferret. Nam voto etiam noſtro, vt hoc nunc edam, in patrio noſtro ſolo exſpectabaris: & aliquid allaboraſſe me ſcio, ſed illâ cæcâ non

 fauente.

fauente. Iam oculos aperuit, honorem tibi non dedit, sed soluit: quo vt diu frui vtriusque Reipublicæ, sacræ & profanæ, bono possis, Reu^de^ & Generose Domine, intimum meum est votum. Deus audiat, & coràm gratulari me aliquando, periculorum securum, sinat. Louanij, XI. Kal. Febr. ∞. IↃCIII.

EPIST. LXII. *Louanij.*

Io. Vergerio Avrano S. D.

Ades, ades cum istoc tuo impetu (ita scribis) & palàm mihi ingere non honesti studium tuum solum, sed profectum. Bonâ fide, epistola tua istum præfert, & simul ingenij tui acumen, & à cælo aliquem ignem: quem fateor me amare in iuuentute, & vt signum, imò vt spõsorem optimi animi habere. Hunc excolamus, mi Vergeri. primùm illis sapientiæ diuinæ studijs; deinde & ornamentis siue adiumentis, quæ huic omnis antiquitas admouit. Subit me delectatio Græcos illos veteres Latinosque legentem, pietatis nostræ assertores aut propagatores: subit interdum (dicendum est) & miseratio, cùm video non pari splendore aut dignitate tractari. Age, tu & quibus Deus benigniùs fauit, excitamini, & iungite per imbecillitatem aut imperitiam disiuncta. Sed ad tuam rem, & scriptionem. Consulis me de epistolâ ad Antistitem vestrum. Dicam? bona & arguta est, & tale ingenium tuum vbique præfert: hoc industria tua addet, vt colorem & phrasim priscæ eloquentiæ magis ducas. Natura vbi talis, non ambige vel leui operâ de successu. modicâ, inquam, conformatione opus, & velut Mercurio, qui digitum in viam intendat. Alij laborent, & imitentur: tu cum Pindaro scito, * τὸ δὲ φυᾷ κράτιστον ἅπαν. Ad solum Tullium te vocant: vocent, nec me volente audies; quia Genius aliò trahit. Sicut in humano genere vultus multiformes, & alius aliter pulcher aut decorus est: sic in eloquentiâ scito, nec omni industriâ pariabunt. Lenis aut mitis aliquorum oratio erit, & vt stagnum; aliorum, flumen referet; quorumdam, torrẽtem. Vis vno verbo? ignem, aërem, aquam, terram in stilo reperies: vt aliquid horum regimen in corpore & mixtione istâ tenet. Hoc fateor, & suadeo, connitendum esse ad optima, & arte ac ductu quodam adhibito:

* Naturâ quodque optimum.

bito:

bito: ſed non vt vis Naturę adferatur, & ne fiat, vt veteri prouerbio monemur, *inuitâ* aliquid *Mineruâ*. Vbi ſola imitatio eſt, & huic adhæremus: quid fit? perſona ſcænica. & vt quidam magnorum virorum habitum, atque inceſſum, aut geſtus imitantur, cetera & interna diſpares; ſic dictiunculas aut clauſulas aliquas Tullij, ſi fortè, referimus, ad vim & Venerem eius non adſpiramus. Itaque audi magis hæc, etſi magnorum virorum monita, quàm auſculta: ætas tibi dicet, vera me dixiſſe. Tu intereà age, quod cœpiſti, & cæleſti iſto liquore perfuſus, ad aquas etiam Heliconias accede; ſed ignem tamen tuum retine; à cælo, à cælo infuſum. Scintillam etiam eius in affectum mei exſere: ego fouebo & augebo in Amicitiæ legitimæ flammam. In Muſæo noſtro, VII. Idus Martias. ∞. IↃCIII.

EPIST. LXIII.

ILL^mo ET EXCELL^mo *Principi* CAROLO *Duci Croyo & Arſchotano.*

HEVRIA tua (quæ antiquorum Heuerléa eſt) venit ad Te ILLVSTRISSIME PRINCEPS, politâ manu deſculpta: & qualem aut opere, aut mente, iam deformaſti. O viſendam HEVRIAM, & dignam exteris in imagine & adumbratione etiam oſtendi! Factum eſt tuis auſpicijs: prodit & ſe promit: ſed Tuis primùm oculis, vti par eſt, ſe exhibet, verſu aliquo noſtro obiter inſignita. Neque iſtæ curæ Te nunc dedecent: qui ante octodecim annos, bello & militiâ, REGI PRINCIPIBVSQVE fortem felicemque operam nauaſti: & fidem in illos, caritatem in patriam, pietatem in Deum affatim oſtendiſti. Honeſtum igitur otium ſi exerces, quid mirum eſt? Neque tamen, noſtro voto, diu exerceas: iterumque Patriæ ſubueni, heu, laboranti & imploranti. Deus illam reſpiciat, PRINCIPIBVS TIBIQVE inſpiret bona conſilia, ſimul & facta. Louanij, IX. Kal. Mart. ∞. IↃCIII.

IN HEVRIAM
Ill^mi Principis Prætorium
CARMEN.

MOESTA ô BELGICA *nostra tolle vultus,*
Tolle, & lumine lætiore lustra
Magni PRINCIPIS *hoc opus; sacratum*
MVSIS *&* VENERI, *& venustiorum*
Quidquid est hominum. superba gaude
His adaucta Palatijs, & Hortis,
Hisce Fontibus, hisce & Arboretis,
Xystis, Limitibusque, & Ambulacris.
O dispar facies vetustiori!
Antè scabra loca hæc, & absque cultu
Horrida, ardua, iniqua, sabulosa:
Nunc quàm splendida, quàm polita rident!
Ades GRAECIA *tu vetus, vetusque*
Ades ROMA *: mea ecce* BELGICA *audet*
Se conferre. & an ausit anteferre?

EPIST. LXIIII. *Panormum Siciliæ.*

GOMEZIO DE AMESCVA I^cto. S. D.

EGO ad tales litteras, & à tali, sileam? differam, aut contemnam? O vel cogitationem in me iniuriam! & vide quàm hoc factum. Binas tuas, id est, priores ante annum & sesqui datas, alteras ante menses octo, nunc denique accepi, nunc, horulâ antequam ista ipsa scribo. Rem dico. in mensâ eram, tuæ dantur, lego, allubesco, manum à cibo ad calamum transfero: est hoc cessare, aut adspernari? Talem dignitatem non debeo, tale ingenium non possum: quod vel vtrauis epistola satis mihi ostendat. Sed in priore affectum tuum promis, & laudes meas tangis: illum toto pectoris ostio admitto, has semiclauso, & vt amicæ proculos illos solent. Velim agnoscere, conscientia mea reijcit,

reijcit, nec nisi conatu talem adfirmat. At tu non quæ edidi solùm amas, sed in futura etiam immines, & aues quæ peperi, & quæ parturio, scire. De illis, *Epistolæ* meæ vltimæ dicent, quarum *Centurias quinque* pronuper dedi: in ijs vnam, quæ de *Vitâ meâ* est, & *Scriptis*. Si tanti est, vide. Postremum hoc meum opus; mentior: successit opella, *De Bibliothecis*, & *Dispunctio in Italum* quendam, qui proteruè incurrerat, comiter aut & comicè à me reiectus. Non sum pugnax, ipsa Pacis proles: sed cadere debebam, nisi leui manu petulcum hunc arietem reiecissem. De edendis autem, nunc cùm maximè in manibus habebam *L. Annæum Senecam* vestrum: quidni vestrum? origine, ingenio, eloquio Hispanum aut Hispaniensem, & certè æternum tractus illius decus. Hunc auidè & iucundè illustrabam, breui Commentario: sed & seorsim *Philosophiam Stoïcam*; quâ tenebrosâ, frustrà facem alluxerim illi. Iuuabat, inquam, hoc opus, quia sapientiam animo, non scientiam solùm, infundebat: & mores cum ingenio & linguâ pariter formabat. Si viuo tres quattuor menses & valeo, ibit in lucem. *Monita* & *Exempla Politica* affecta etiam habebam: de *Institutione Iuuentutis* libellos tres: *Admiranda Judaïca, Ægyptiaca, Iberica, Gallica*: tum *Historiarum compendium*, si Deus dabit. Nam nos quidem

Tollimus ingentes animos, & maxima paruo
Tempore molimur:

sed ille stat vitæ laborumque arbiter, & producit, aut incîdit. Ecce ad priorem epistolam habes: estne aliud? etiam, caput scriptionis, sic seriò amantem seriò me redamare. Louanij, XVI. Kal. April. ∞.IↃCIII.

EPIST. LXV. *Madritum.*

BART. LEONARDO ARGENSOLAE. S. P. D.

CERTE frater Lupercij es, & quidem germanus. Quàm vel in amore mei conspiras? nam de laudibus, omitto: quas dictare iste potuit, debet pudor meus adspernari. Sed amorem talibus ingenijs non ego reddam? facio, & tam ex fide, quàm Virtutem & Doctrinam amo: cuius vtriusque vos veros alumnos in animo laudo & agnosco. O Hispania vestra stirpes has

plures proferat! de quâ tu verissimè, sentire eam longæ Pacis mala, Luxum, Cupidinem, & quæ sunt aliæ virilium animorum pestes. Dicam tibi liberè meum sensum? sed * παρὰ δόξαν πλειόνων, scio. Nouus orbis victus vos vicit, & insitum antiquitus robur libauit, aut fregit. Numquam alius fructus mollium diuitiarum fuit: vide omne æuum, & dices. Nosipsi Belgæ quid nisi pœnas iamdiu luimus auiti luxus? & luemus: ita astra etiam minantur. Et opes quidem abiuere à nobis, vitia manent: fastus, lasciuia, & extremum malorum Impietas, quæ Belgas à Belgis diuellit. Nam nos, meo hoc tractu, in religione quidem antiquamus: vtinam cetera sic puri! Ac de studijs optimarum artium, ante annos aut lustra aliquid fuit: nunc scito, * πάντα ταῦτα ἐν γέλωτι καὶ παιδιᾷ εἶναι. Possunt aliter per continua & infausta hæc bella? quæ atterunt, non finiunt: nec licet optantibus vel semel perire. Benignior Deus aspiciat,

** præter multorum sensum.*

** hæc omnia in ioco aut ludibrio esse.*

—— *qui solus opem, qui summa medendi*
Iura tenet:

& idem me nunc ægrum sospitet, te valentem mi Argensola seruet. Louanij, XV. Kal. April. ∞.IϽCIII.

EPIST. LXVI. *Veronam.*

ANDREAE CHIOCCO V. C. *& Doctori Medico* S. M. D.

AMO te de hac vnâ & primâ tuâ scriptione, amo mi Chiocce. Quid ita? quia optimum & interiorem tuum animum mihi ostendit; non mei & doctrinæ tantùm, sed, quod caput, Virtutis & Sapientiæ amantem. O bona & recta tua in hanc rem iudicia! ô meritas inclamationes in vanos istos litteriones!

* οἷά τε πολλοὺς
Βόσκει γαῖα μέλαινα πολυσπερέας ἀνθρώπους.

Ego, bono Deo duce (hac parte * εὐδαίμων) ab adolescentiâ spreui falsam hanc lucem: ad solida iui & scriptis meis miscui, quatenus occasio aut argumentum fuit. Parabam magis facere, & totus in *Stoïcâ Philosophiâ* illustrandâ, & ab inferis adeò reuocâdâ, eram, ad Senecæ mei lucem: sed Deus intercessit, & signum (nisi fallor) discessus clarum mihi misit. Sum quinque iam septimanas

** cuiusmodi plures Nutrit terra hæc nigra impostores & agyrtas.*

** beatus.*

manas non in solito illo & veteri languore, sed in pectoris morbo: qui atterit, tabefacit, & vitæ hanc lampada, itemque laborum, alijs tradere impellit.

Linquenda tellus, & domus, & placens
Musa:

neque inuitus faciam, nullâ in parte magis Philosophus, quàm in meditatione hac mortis. Ede illa ipsa, quæ iam affecta, inquies. Ita & alij amici increpant. sed mihi sedet Virgilij consilium, feliciùs patrandum, nihil edi, nisi à viuo me, & manu meâ missum, ac perfectum. Ignis edat, quidquid ego non edam. Itaque multa sub terram feram; eruenda alijs aut tenebris obruenda, non refert: non vixi infructuosus aut inglorius: & Sapientia ac Virtus viuet,

Ipsa suis pollens opibus, nihil indiga nostri.

Ecce de meo sensu. addam de amore in te nouello, sed serio & acri: paucos me è scriptis meliores simul & doctiores agnouisse. Itaque amo, amo. Fas mihi sit, & vitam & valetudinem sub tali Imperatore (agnoscis Medicinæ veteris vocem) agere ac moderari: libens velim, & vel in manibus ac sinu tuo mori. Plura non possum, seriò æger. Memoriam mei tibi commendo, & fiduciam amoris quem tuo præsto. Louanij, XVI. Kal. Maijas, ∞. IↃCIII.

EPIST. LXVII. *Lugd. Bat.*

DOMINICO BAVDIO S. D.

SVAVE simul & triste mihi fuit tuas legere. Suaue, ab affectu in me veteri & fido, & quem sine fidei hercules iniuriâ non mutes. Nam & ego firmiter & fortiter te amo. Triste autem, ob casus aut fraudes quibus iactaris: neque nunc in portu aliquo anchoram iecisti. O nostri Bataui, quid agitis? reuelate oculos, & noscite & admittite, aliter aduocandum. Indignor, & * δάπταί μοι ἦτορ cum Homero, cùm ista ingenia & artes neglegi aut contemni video, quæ omnibus infulis erant exornanda. Quò imus? ad veterem squallorem & tenebras: atque vtinam augur fallam. Eò minus triste mihi, abire & abiungi: quod morbus nunc

* ardet mihi pectus.

* vorator. nunc cùm maximè minabatur. Morbus nescio quis * ἀδηφάγος,

* Qui lue tabificâ minuit vires animumq́;.

* —— ὅς τε μάλιστα
Τηκεδόνι στυγερῇ μελέων ἐξείλετο θυμόν.

Sed Deus ille, auctor mei, videbit: & alteram sententiam, vtramcumque me volente, feret. Adolescentem probi oris & ingenij, tinctum optimis artibus, Corn. Van-dalium, libens vidi, & amare non solùm fauere cœpi. Crescant istæ stirpes felicium arborum, vtinam feliciore æuo! Vale mi Baudi. Louanij, postrid. Non. Maijas, ∞.IↃCIII.

EPIST. LXVIII. *Ipras.*

IIRMIAE PIERSSENAEO Icto S. D.

LITTERAE tuæ mihi pergratę, & magis Carmina, quæ ingenij tui & affectus in me (iste etiam elucet) monumentum publicasti. Sed & priuato versu me compellasti: ita me Musæ, ad illarum Genium facto, & quod in ipso morbo (is me nunc menses duos habet) leuamen fuit legisse. Ah mi Pierssenæe, quàm alieno à Musis æuo Musæa hæc pangis! quàm pauci, non dicam amant, æstimant, sed vel simulant æstimare! Trahunt pedibus hæc talia, & vel simias pluris, quàm litteratos censent. Senecæ dictum vanitatis arguitur: *Numquam ita in virtutes cõiuratum iri, vt non Philosophiæ nomen sacrum & venerabile sit*: ridetur. Ego iampridem hæc scio, & ideò tolero, vt solemus vetera & familiaria iam mala. Quid Deus Europæ nostræ destinet, nescio: vtinam ne Honestum à nobis auferat, & litteras doctores eius aut præcones. Quæ fama sine ijs est? & sequitur, *Contemptu famæ, contemnĩ virtutes.* Sed de æuo frustrà querar: fatali hæc lege eunt: te magis hortor, animo stare, & rectum clauum tenere, vel Neptuno insaniente. Constanter ego facio, nec iudicia hæc aliquid in me mutant, nisi fortasse scribendi edendiq́; libidinem: quorsum enim ista imperitis, aut ingratis? Neque tu solus oleum & operam perdidisti in nuncupatione: alij pariter, nisi siqui sint ingenio & ore ferreo ad exprimendum. Age, exsurge, ad meliorem tui partem vertere: atque illa te à terrenis & vilibus ad cælum ducet. Vale mi Pierssenæe. Louãnij, XI. Kal. Iunias, ∞.IↃCIII. cùm tuas vidi.

EPIST.

EPIST. LXIX.

HENRICO VWENO S. D.

DOLVI discessisse nuper, cùm ipse aduenisses. Scis (sine blanditiâ) quàm amore & sermone tuo delector: in quo isto, & suaue semper aliquid & prudens, & probum etiam ac Virtuti amicum. Mi Vwene, hoc caput est. hanc nisi amamus & colimus, malo fato venimus in hâc vitam, cum pœnitentiâ aut pœnâ finiendam. Sed heus, an non ego breui finiam? rescribo enim omnia, quæ ad Robianum nostrum optatiora vobis scripseram: vt Luna hic morbus est, imò plus aliquid quàm illa, nec in septimanas, sed in dies atque horas mutat. Hoc biduum pessimè habui, nec voto, sed opinione tamen, propono mihi meum finem. Melancholia est, inquies. Sapientia est, & nihil melius quàm crebrâ tali meditatione ducere animum ad cōtemptionem animæ. Multi necessitate aut impetu ad eam alacres venerunt. Nihil est. non nisi ex iudicio & ratione certa illa tranquillitas oritur, ad quam me compono. A libris abstineo, vix has litterulas tales scribo. Vale mi amice. Louanij, postrid. Kal. Iunias, ∞.IↃCIII.

EPIST. LXX.

FRANCISCO SWEERTIO S. D.

VNA cum tuis iniunctas è Germaniâ accepi, à nouo aliquo amatore: cui nunc tamē non respondeo, & vt puellæ, procanti paullùm me subduco. Valetudo nunc non est his talibus, varia, & anceps, an & præceps etiam dicam? Interdum cadere mihi, & ire palàm ad finem videor: interdum exoriri, & melius habere. Leuiter fero. *quis enim queri potest, se in eâ conditione esse, in quâ nemo non est?* Homo natus sum; & ex quo natus sum, ducor ad mortem. Triste hoc cogitare, inquies. Non mihi. & quid si non cogitem? eò minùs ducar? Sicut qui in naui sunt, dormientes ac vigilantes vehuntur, cum sensu, sine sensu: sic nos eò prouehimur, & aliquando abripimur aut mergimur, velut tempestate. Philosophiæ satis est. ad Gruterum si scribis, de valetudine insperge, & amicam salutem adde. Viringo quæ dicta voluisti,

luisti, factum. Tu me ama; & siquid scitu dignum habebis, fac consortem. Louanij, IIII. Nonas Iunias. ∞. IↃCIII.

EPIST. LXXI. *Leodicum.*

CAROLO BILLE'O, *Equiti, & Ser^me Electori à Consilijs interioribus.*

DOLOREM, qui animum tuum percutit, mœstus ipse animi audiui: & quamquam amici non desint, quos plures virtus tua & fortuna habet, qui verbis aut litteris solentur; tamen & ego venire in partem volui, & officium meum vel superuacuum offerre. Atque vtinam superuacuum! vtinam ad animum iam compositum verba faciam! quod etsi à prudentiâ tuâ sperem, vix ab affectu, quo illam consortem vitæ & thori meritò es prosecutus. Optima fuit, suauissima fuit, fœcunda mater, sedula liberorum & domus tuæ curator & custos. Quidni in amissâ doleas, & talem, numquam habiturus, desideres? Permittit etiam Sapientia aliquam hanc confusionem & dolorem: sed aliquam. frænat enim mox, & ad rationem reducit, & in eâ tranquillum pacatumq; sistit. Quid enim diu aut immodicè lugeamus, quod non posse, sed debere euenire, præsciuimus? Nã mortalis erat: neque amnis aut perennis aliquis fons, sed torrens, qui impetu currit, & decurrit. Verissima imago est: vide hanc vitam. Collectu humorum aliquo nascimur, raptim cum quo labimur: & alij breuiùs, longiusque progressi, finimus. Atqui triste illud finire. Triste, si verè tale esset: nunc mutamur magis, quàm desinimus, imò nos Christiani, diuinâ clementiâ, in meliorẽ sortem imus. Quis æs aut metallum perire dixerit, cùm liquescit & statua ex eo funditur? Non perit, sed honestatur: & idem in nobis, qui ex informibus & infirmis in splendidam illam imaginem Dei transimus. Itaque abeat dolor: imò lætitia (det mihi veniam affectus tuus) succedat, ipso affectu eò ducente. Nempe amasti illam, & amas? quidni optimè igitur illi esse velis, inter beatas æternasque mentes? Nec tamen tota à te abijt: respice liberos, quos numero tibi, & ex vtroque sexu, reliquit. Habes grandiores, è quibus fulcra & nepotes iam speres: habes minores, è quibus solatia & gaudia, cottidiano occursu & sermone, captes. Hos pectori in-

ri insere, ori interdum admoue: & in istis viuere illã, & te affari, non falsò crede. Sed à domo etiam tuâ, ad rempublicam, cui natus & destinatus es, redi. Illa altera tua vxor est, huic iungeris, nec à curâ eius potes auelli. Hanc amplectere; & magnis illis cogitationibus, affectuum scintillas preme, siquæ exurgent. Cogita & Principem, tui amantissimum, & tui profectò egentem: vince dolorem vt huic vaces, & magnitudinem animi indue sublimi viro dignam. In theatro positus es, conijciuntur in te oculi: sustine personam, nec deficc circa extremũ hunc velut actum. Quid enim tibi blandiar? vt diutissimè viuas (& ita voueo) tamen pauca lustra supersunt, & sequêris illam præmissam. Ecce, Amplissime & Nobilissime Domine, haud magnam, sed à magno affectu epistolam: quem in te & tuos constanter seruabo, quamdiu Deus in terris me seruat. Vale, & illo ipso faciente, firmare: quod pectore eum rogo. Louanij, VI. Idus Iunias, ∞. IↃCIII.

EPIST. LXXII. *Insulas.*

IOANNI SEVRIO, *Graphiario in Senatu rationũ Insulensi,* S. D.

TITVLVM hunc tibi anteà gratulatus sum, nunc rem & possessionem. Fallor enim, aut illic agis: debes meo iudicio; & hoc quoque (verbo olim monitum) consortem assumere, rei & domus tuæ curatorem. Quid in istâ ætate differs? Ea labitur, vita labitur: & sæpè post moram pœnitentia succedit, & indignatio, Quare non feci? Fruere annis, ô fugacibus! & ego iam & olim sensi; iam maximè, qui multos egi, & præter meminisse quid seruaui? Aliquid in publicum laboraui fortasse: sed annorum nota, non ipsi exstant: neque hæc omnia mihi in magno, qui abiens video, NEC TANTI HVMANA esse. Epitaphia hæc mea inscriptio erit, si Deus & amici volent: ego iussi quidem, nec Timonis aliquo animo, sed Zenonis. Heus, inquies: etiamnunc de Epitaphio? non conualuisse te audimus? Audisti fortasse, & ego tale aliquid nuntiem: sed quàm infirma hæc firma nostra sint, quàm labi nos in ipso statu faciles, nimis sum expertus. Blandiens ventus non me inducet, quin tempestatem & nimbum mox exspectem. Extra Philosophiam, & communi

linguâ: meliusculè, sed ambiguè valeo; & dies, imò horæ pænè, alternant. Tu vt animo inprimis, deinde & corpore valeas, illo me ames vnà cum Remaclo nostro viro optimo, meum est votum. Louanij, III. Idus Iunias, ∞. IↃCIII.

EPIST. LXXIII. *Bruxellam.*

FERDINANDO DE SALINAS, *Consiliario Senatus Principum.*

ABEVNTEM Riuium nostrum, veterrimum è meis discipulis, & addam felicissimi inter eos ingenij & profectus, elogio an testimonio apud te prosequi, animus adegit magis, quàm res exegit. Quid enim apud te opus, qui nosti? qui notum amasti? qui amatum re & beneficentiâ iuuisti? Nec enim me celauit, aut debuit, quâ liberalitate nuper eum affeceris, & ad culmen illud honoris euexeris, quod tibi meritò inscribet. Laudandum te vndique. qui optimas artes ipse colis, cultores alios subleuas, & instar Dei illius, bonus ipse bonos optas, imò facis. Opportunè in hoc æuo, quod talia calcat aut præterit: opportunè in isto eius (Riuium dico) articulo, qui in viâ & salebrâ hærebat, nisi à te eductus. O fac porrò! Vt enim fruges non bonitas soli tantùm gignit, sed cæli Solisque fotus & temperies educit atque elicit: sic ingenia & artes, non à Naturæ tantùm velut solo alenda, sed vestrâ procerum benignitate, & velut cælesti aurâ, fouenda atque attollenda sunt. Certè iste noster per aspera adhuc iactatus, viam non deseruit: spero mitior sors ridebit, & Comici illud expetet,

Fortiter malum qui patitur, idem pòst potitur bonum.

Hoc ego amico meo opto, & te, Nobilis ac Clar[me] Domine, in virtute tuâ, & comite eius dignitate, diu viuere & vigere. Louanij, prid. Idus Iunias. ∞. IↃCIII.

EPIST.

EPIST. LXXIV. *Romam.*

Io. Baptistae Baronio *suo.*

VIX posui tuas, & respondeo. Amor in te meus fecit, ille perpetuus (ne ambige) & paternus. Sed ego ipse quàm pæniſſimè nuper defeci? steti in extremâ Salutis lineâ, pedem reduxi, & iterùm valere videor, sed languori etiam vicinus. Fragile vasculum sum, vt rem dicam, & fractum audietis, priusquam frangi. Tu autem Romæ? Neapolim isse te tuæ, an Richardoti, mihi significarunt. Sed & mansionis decretum profers, non pro tuorum hîc arbitrio, vt nuper coràm Antuerpiæ audiui. Ego quidem haud dissentio, & facilè æstatem hanc tibi donem, sub Autumnum suadeam redire. Non Roma, non Romanus aliquis (Romanam fugio dicere) vltrà teneat: & cùm manes, apud te etiam mane: nec laxa nimis aut diffunde. Vt vinum vigorem & florem seruat, sed clausum; apertum exhalat: sic tibi fiet; virtus apud secretum manebit, vanesces si vulgaris. Paucis & bonis assuesce, atque ijs notis: cetera liber esto, & præsertim in spectionibus illis antiquis. O suaues, ô vtiles! mihi si liceret, fructum capiam quem non cepi. De Illmo Baronio, gaudeo sic in me esse: cùm scribam ad eum (sed materies exspectanda est) per te fiet, atque aliquid etiam de te inspergam. Publica hîc, vt semper ambigua, turbida: voluntas in Britanniâ noui Regis pariter anceps, tecta; & partes nostræ sibi, & nos vindicamus. Quies & pax his regni auspicijs conuenit: seruaturum puto, saltem temporariam: ego affectum in te, mi Baroni, æternum. Vale. Louanij, Kal. ipsis Quinctilibus, ∞.IↃCIII.

EPIST. LXXV. *Gandauum.*

Maxaemyliano Vriendtio.

LIBROS Carminum tuorum diutulè ante litteras accepi, quas adiunctas tamen fuisse suspicor, missui illi condimentum. Etsi quo condimento opus eiusmodi bellarijs? quæ, mihi crede Vriendti, veterem Græciam ac Latium sapiunt, ô sua-

ô suauia mentibus, quæ melioris doctrinæ gustum ac sensum habent. Illæ quidem hæc tua

Iurent Albano Musas in monte locutas.

Alia iudicia assis ne æstima, quæ quid sint Veneres aut Charites nesciunt, & quidquid ad Monetam non facit absunt laudare. Nos & dilecta ingenia oblectasti, Belgarum glorię addidisti:

—— sume superbiam

Quæsitam meritis:

imò non sume, & in Modestiæ finibus siste. quia si vlla dona à Deo, ista ingenij, & maximè vaticinij sunt: illi adscribamus, &

Qui dedit hæc hodie, cras si volet auferet.

Vt non ille palàm, ętas occultè faciet, & cùm in annis grauis eris, lentitudo & frigus aderit, nec felix stili iste calor. At in me amando maneat, nec vel æuum refrigeret, meo quidem voto, imò & exemplo. Louanij, III. Non. Quinctil. ∞. IↃCIII.

EPIST. LXXVI. *Bruxellam.*

FRANCISCO TREGIANO, BRITANNO V. N.

LITTERAE tuæ, mihi pergratæ, etsi grata & non grata quædam dicunt. Illud displicet, in Aulâ te hærere, vbi vada & Syrtes, an & Circe aliqua etiam occurrit? Nec vna, vt fateris: & vides & rides ineptias, qui à vitreâ illâ Deâ alliciuntur, tanguntur, & quid nisi in pecudes, si non feras, mutantur? Amadim suum, & tales scriptores legunt, loquuntur, cogitant: id est * φλυαρίας καὶ φλεδονείας meras, an & * διαφθορὰς καὶ ὀλέθρους animorum dicam? Atque hic est * ὄλβος, quem illi putant,

* —— καὶ χάρις ζω—
θάλμιος, ἀδυμελεῖ
θ' ἅμα μὲν φόρμιγγι, παμφώ—
νοισί τ' ἐν ἔντεσιν αὐλῶν.

A me abeant, à te etiam, quæso —— * ἀχαιΐδες, οὐκ ἔτ' ἀχαιοί. Fateor varia studia finesque esse, & cum Thebano vate,

* μία δ' οὐχ ἅπαντας ἄμμε θρέψει
μελέτα:

** nugas & ineptias.*
** corruptelas & pestes.*
** felicitas.*
** Et gratia vitalis, cū suauisonâ lyrâ, atque omnium vocum instrumētis.*
** Achaia, non iam Achiui.*
** Vna non duos nos cura capit.*

& fateor etiam, optimæ Sapientiæ studium rarum esse: sed tamen ad hoc te voco: ego, an altius ingenium iamdiu tuum? Certè Deus

tè Deus tale dedit: cui si cultus, vt cœpit, accedit, & cursus per viam rectam: quid non sublime & * θαυμαστὸν de te spondeamus? Scripta, quæ vidi, asserunt: & hæc facient, quæ videnda iam misisti. De Republicâ nostrâ quæ nuntias, spem quàm rem bonam habent. Sed ista * βραδύτης nostra, quâ sollenniter iam vtimur, quid in bello præsertim magnum pariat? Scio nec * προπέτειαν optabilem aut laudabilem esse: sed tamen maturitatem & quæ Delfinum ancorę suæ iungat. Fabium in defensione non abnuã; in aggressu Achillem, Alexandrum, Cæsarem præoptẽ. In vestrâ autem * νάσῳ πολυμάλῳ, quid nouus * σκηπτοῦχος faciet? vtrùm * ὁδὸν ὀρθὴν τῆς δίκης καὶ ἀληθείας βαδίσει, ἢ τὴν σκολιὰν τῆς ἀπάτης; Sub initia ęgrè dijudices, vbi multa temporibus & hominibus danda, contra animi etiam sensum. Legatum nostrum comiter & (pro more gentis vestræ) splendidè acceptum audio: cetera modò respondeant. quod breui videbimus: & quando ipsum te, mi Tregiane? cui gratias ago debeoque pro narratiunculâ facti admirandi: admirandi, sed & per me in loco ad posteros (meretur enim) propagandi. Vale: & longior eram, nisi auocarer. Louanij, Kal. Sextil. ∞. IↃCIII.

Admirabile.
Tarditas.
Præcipitantiam.
Insulâ pecorosâ.
Sceptriger.
Rectam viam Iustitiæ & Veritatis ibit, an obliquam fraudis

EPIST. LXXVII. * *Romam.*

IOANNI HEMELARIO *suo.*

HEVS tu, semper te amo, sæpè cogito, raRò scribo: & omnia caussas suas habent. Amor ab amore tuo est, & ab indole optimâ, quam semper in te vidi, & magis excultam, & virtuti assertam, magis amo; cogitatio ab eodem; scriptio rarior ab occupatiunculis, itemque à valetudine, ita me Deus, tenui & negotijs non subsistente. Otium & quietem flagitat, non solùm poscit. Vnius te monui olim, & moneo: in hac ætate vigente & floridâ, plusculum animi & fiduciæ sume: & te atque alios item noris: te, qui sis; qui non sint, illos. Neq; ad elationem voco, quam odi portis inferni deteriùs, cum Homero hoc dicam: sed ad animi iustum mediumque tenorem, in quo virtus. Rubenium meum vides? modestia ipsa est: animum? scit cæleste aliquid se esse, & lucere debere, atque eò contendit. Hominem te Deus fecit, nec ex istâ ingeniorum plebe: cur ordinem deseras, & subsellia potiùs

tiùs quàm ſellam curulem eas inſeſſum? Non meo voto aut iudicio facies: erige te, & pietate volente, ſidus in hoc mundo eſto. Genus vitæ elegiſſe Sacrum ſcribis. Semper te eò deſtinaui, & gaudeo ſpem meam affirmaſſe. Ego alta cogito, alta: id eſt cælum, quò me languores perpetui iſti ducunt, non enim trahunt. At tu valetudinem integratam gratularis. Falſus es. non eſt quæ fuit, neque erit: ſed viuimus tamen, & metæ vicini non tam reduximus, quàm frænauimus præcipitem gradum. Abire etiam non metus aut mora eſt: à prauis, à turbidis. & Deus ferreo ſæculo me incluſit, & quod mitius metallum non ſpondet. Publica eunt, vti conſilia ſunt: nam Fata iniuſtę accuſemus. Vale mi optime Hemelari, & amande ſemper ama. Louanij, XIII. Kal. Septembr. ∞.IↃCIII.

EPIST. LXXVIII. *Peruſium.*

M. ANTONIO BONCIARIO S. D.

LITTERAS tuas, amorem & elegantiam ſpirantes, accepi, & animo caras fuiſſe, libens profiteor ac teſtor. Nam amari à nobis Italiam, quis neſcit? & viros certè, ſiqui in eâ, vetere & nuperâ etiam illâ Italiâ, exhibent ſe dignos. Tu ille es mi Bonciari. quod epiſtola tua mihi dicit, vna nec diffuſa, fateor: ſed vt Coloſſi magnitudo vel in breui ſigillo ſe oſtendit; ſic ingenium & doctrina etiam in tenui & extemporaneo ſcripto. Itaque & ab hac cauſsâ te amo: quid cùm Bencium meum, qui heu fuit, velut auſpicē amicitiæ adhibes: quomodo non vltrò me in vincula iſta donem? Facio ſeriò: hoc præfatus tãtùm, amare me iuxtà tecum, aut ſuprà, poſſe: paria officijs aut ſcriptionibus vix poſſe. quia & ſæpè ita diſtringor, vt non liceat; & langueo etiam, vt non libeat hæc vſurpare. At, vt dixi, amabo, & id iudicio: certiore illo, quàm tu in laudes meas iuiſti, quas inerrare auribus meis patior, ſed non in longum, notitiâ mei reuocãte & abnuente. Sicut tamen Stratocles, opinor, olim Athenienſibus cùm res proſperas nuntiaſſet falsò: increpãtibus deinde dixit, Quid enim mali ſi meâ operâ biduum lætiores egiſtis? tale aliquid mihi euenire fateor, & breui lętitiâ perfundi elogiorum talium; ſed breui, & perfundi. Ego nunc totus in *Stoïcis & Senecâ* eram, poſt ancipitem

pitem sanè morbum: & breui illa videbitis, si mea Parca menses etiam aliquot parcit. Tu vale, Vir inter paucos mihi deinceps amande, atque æstimande. Louanij, XII. Kal. Septembr. ∞. IↃCIII. statim à tuis litteris acceptis.

EPIST. LXXIX. *Neapolim.*

IVLIO CAESARI CARACCIOLO S. D.

ILLME DOMINE, Litteras tuas accepi, & generosam indolem, & beniuolentiam in me spirantes. Gauisus sum. nam animum meum seriò afficit, cùm vos è stirpe nobili & altâ, dignos eâ video, & non incumbentes maiorum famæ tantùm, sed à se tradere & propagare eam aptos. Fatemur sanè, vt à radice & stirpe bonâ fructus tales, sic à nobili semine germina talia exspectanda esse: sed quanto optabilius spectare, quàm exspectare? In te ego video, qui iam olim optimis artibus, & quę ad Honorem & Virtutem ducant, imbutus, perseueras easdem colere, atque eos etiam amare & ęstimare qui colunt. Hęc res me tibi conciliauit, & locis dissitũ coniunxit; affectu quidem. nam vt corporibus, non datur, non dabitur, vt mea quidẽ valetudo est, haud facta ad peregrinandum, imò nec ad diurnandũ. Annis graues non sumus, sed laboribus fessi aut fracti sumus: & respicimus exitum, vt ij solent, qui in custodiâ molestiore tenẽtur. Nil circa nos, nisi bella & turbæ: & inter dispares agimus, quod liberè & verè apud te profitemur. Scripsi iamnunc ad ANNAEVM SENECAM, & Stoïcam totã Philosophiam libaui: eo certè fructu, vt mihi robur impresserim, dum alijs idem paro. Sicut in naui qui transfert & vehit, idem vehitur: sic mihi factum in Scriptore, quem natum seruatumque censeo bono generis humani. Vale Ill^me Domine, & Honesta ac me ama. Louanij, Nonis Septembr. ∞. IↃCIII.

EPIST. LXXX. *Bruxellam.*

PETRO PANTINO V. R.

REDITVM ego & salutem ex animo tibi gratulor, belli & morbi periculis euoluto. Vtinam de patriâ sic loqui liceat! quid loqui? vtinam sperare! Sed heu, vndique * ἀτυχήματα, eò tristiora,

* Infortunia.

trifliora, quia cauffam [a] δυσβουλίαν noftram, an [b] ἀβουλίαν, habent. Illa nuper ad Hoochftratam, quàm [c] ἐπονείδιστα ? ifta ad Bufcumducis quàm [d] ὀλέθρια ? Et hofti quantum accedet, nobis decedet eâ captâ, quifquis planè [e] ἄφρων non eft, videt. Ego tibi de me fateor, [f] ἀθύμως ἔχειν, cùm continuas iftas [g] δυσπραξίας video : & nec erigi quidem noftros ad emendandum. Confiliorum eandem viam imus, frigemus, tardamus, & planè [h] καθάπερ ὑπὸ μανδραγόρᾳ καθεύδομεν. Mi Pantine, fato premimur : [i] τό γε μόρσιμον, οὐ φευκτόν: ergo alia curemus. Quid? ego animum & me, à Senecâ: quem iam denique paro edere, & Stoïcam illam [k] ζοφώδη doctrinam in lucem redegi, [l] οὐκ ἀπόνως. Intricata res : peruici. *Veftam* non difplicuiffe, gaudeo: nec miror eius cultori. Vale V. R[de] & æternùm care. Louanij, IIII. Idus Septemb. ∞. IↃCIII.

[a] *Mala cōfilia.* [b] *Nulla cōfilia.* [c] *Pudenda.* [d] *Exitialia.* [e] *Mentis expers.* [f] *Diffidere.* [g] *Malos euentus.* [h] *Tāquam fub mandragorâ iacemus.* [i] *Fatale, nō vitabile.* [k] *Nebulofam.* [l] *Non fine labore.*

EPIST. LXXXI. *Brugas.*

IANO LERNVTIO *femper-fuo.*

LONGAM, liberam, & verè amicam tuam epiftolam: & omnibus his nominibus, inprimis ipfo Lernutij, gratam. Amplector te, fed animo: brachijs fi poffim, & ore adfari, quàm omnia in notæ fidei finum hunc effundam ? quàm me reuelem, & quidquid in aumario pectoris huius condo ? Nunc quoque in parte faciam, fed parciùs: & fcis chartæ non omnia tutò credi. Audi à principio, veftigia epiftolæ tuæ legentem. Commendas primò Robertum Schilderum: dignum, & ex fermone agnoui. Adolefcens eft mente & ftudijs bonus, & qui ad optimas artes pleno gradu incedit. Quàm pauci noftratium cum ipfo ! quàm ludibrio aut contemptui eft nomen hoc omne litterarum ? Vides mecum & doles, feres etiam vt fortes decet. Meliora tibi ne fponde: ad vltimas infcitiæ lineas imus. Intereà tamen nos aliquid etiam pangimus, & in litore ifto fulcos ducimus : quo priuatim aut publicè fructu, non habeo adfirmare. Imò bellè tibi eft, inquis. Non peffimè, fateor. fi de magnis opibus aut gratiâ præfumpfifti; muta, medij in iftis fumus. Vultus aut fermo quorumdam arridet: qui capiunt pauci funt, & quod fequitur, feriò ament. Vnum tibi dicam, interpretare. filios fi habeam, litterulas me auctore non difcant. Addis in epiftolâ de meis quædam,

quædam,& putas,liberè. Non liberè, ſed amicè & decorè: atque obſecro aliàs vſurpa. Scribis in Politicis cetera exacti operis videri,abeſſe de Legatis. Verum eſt, & poterat locus ijs eſſe inter Adminiſtros. Sed quia temporaneum hoc munus (olim quidem) neque illi apud Principes aut Reſpublicas perpetui; abſtinui dicere: & quia rem totam iſtam non maximi vſus cenſeo, quidquid aliter iudicare hodie conſenſerunt. Et in Notis tamen dicere deſtinaram, ac collecta iſta habeo: ſed augendi aut recolendi eas animus abiuit. Ais dein de Epiſtolis meis, & de vnâ illâ * insertâ. Quid diſſimulem? rem tetigiſti, ambitiuncula mea fuit,& quæſita gratia illius, qui in aperto nondum mihi rettulit, nec referet,vt tecum quoque opinor. Quid tamen eſt? benignitas mea orbi innoteſcat, & quàm æqui in aliena ingenia ſimus, etiam fortaſſe ſuper æquum. Non mihi fit: fiet aliquando,& confide Genio noſtro, viuet ac vincet. De annis ætatis meæ cauillari etiam quoſdam. Quid hoc eſt,& qui poſſunt? In illâ de vitâ,palàm & verè ſcripſi tali anno & menſe me natum: calculatore non opus ad hoc æui,quot eos inſcribam.Sicubi autem alia aut * aberrans ſcriptio,non memini, nec puto: ſi tamen, emendetur. Item de valetudinis crebris querelis,riſum habet. Ab alijs etiam audio: atqui, ô boni, miſerationem debebat. Non facimus maiora iſta verbis; res vtinam non clamet,vtinam non ipſa ſcripta colorem ab affecto animo & corpore ducant! Hoc fine, & excuſandi mei,interdum inſero: quid ſi etiam contra importunos,& irrumpentes iſtas muſcas? Hæc ſcribere, hæc facere me volunt, ſuadent, iubent: arripio illam ægida, & rationem qui non audiunt, hoc ſcuto terrente depello. Sed cogitent etiam, ſeorſim & apud plures non iniuſtè dicta: quæ nunc in vno faſce adſpecta faſtidium habent, nec leguntur vt diuiſa. At de Buſbequij morte, ſcio errorem: ſed adnotabitur. & tamen famam Epiſtolæ, non hiſtoriam iui inſertum. Eſtne aliud? propria etiam tua,ſed amica,ſed iuſta (agnoſco) querela, de primis libris meis non ſemper ad te miſſis. Gaudeo requirere & poſcere, & culpam excuſare nolo,ſed emendare. Habes hîc *Epiſtolas*: habebis *Politica*,quæ iam recuduntur. Habebis & magnum *Senecam:* in quem vtinam dignum aliquid moliti ſimus! *Stoïcam* tamen *doctrinam* ſeorſim illuſtrauimus,& ipſum breuibus Notis,&(In-

** Editur alibi XVIII. Kal. Nouembr. pro XV.*

uidia audiat) alibi bonis. Omnibus placere, nec spero, nec opto quidem: mihi hoc opus vnâ caussâ, quòd fortiorem aut meliorem me fecit. Salue, & ama me ex animo, qui eo tuus sum, mi anime. Louanij, XI. Kal. Octobr. ∞. IↃCIII.

EPIST. LXXXII.

I. LIPSIVS IOANNI WOVERIO *suo* S. D.

FELICITER, acclamo, mi Woueri: vtinam præsens possem! Sed vel sic absens facio, & corde itero: nemo magis ex illo. Equidem iamdiu tibi felicem talem copulam destinabam, & merenti: vt tua probitas & modestia, atque etiam ingenij & morum elegantia est, quâ vel imperitos meliorum tuarum artium & partium ad te ducas. Benè est, habes. Nam de dote, vberem audio; de parentibus, honestissimos; de ipsâ aliquid ipse dixerim, & probè memoriâ teneo vidisse. Suauis mihi visa, morata, proba: si nihil horum esset, apud te fiat. Iungere, fruere, & nouellas stirpes, paruulos Wouerios, nobis pange. At me quòd velut auspicem nuptijs tuis optas, vereor vt fiat. Mea *ad Senecam* iam mitto Antuerpiam: ipse venire imminente hieme, & attenuante valetudine, dissuadeor. Sed venio, non venio, mente & cogitatione adero: teque & tuam, mi Woueri, tam fideliter amabo, quàm æternum Numen me velim. Id porrò cœpta tua secundet, & ferente aurâ in portu votorum tuorum nostrorumque sistat. Vale mi optime. Louanij, v. Kal. Octobr. postridie quàm Bruxellâ redij, vbi dies duos modò hæsi.

EPIST. LXXXIII. *Bruxellam.*

ÆGIDIO MARTINIO *Syndico ciuitatis Bruxellensis.*

EPISTOLAM tuam fateor gratam mihi fuisse, sicut & sermonem, quem tecum ante menses duos circiter in hac vrbe serebam. Vt enim in isto prudentia tua, & erga me ac parentem olim meum affectus, elucebat, ac iure capiebat: ita in litteris hæc ipsa exprimis, si nō clariùs, certè firmiùs, quanto conceptæ scriptioni maior esse fides & auctoritas, quàm extemporali sermocinationi solet. Itaque meritò & rependo affectum tibi, &

bi,& in filium etiam, quem hîc habes, deriuo: quem si non caussam, tamen occasionem huic amicitiæ nostræ dedisse, videor posse affirmare. Enimuerò quid officij manare à me propriè in te possit, vix video: in filium fortassis aliquid, quem in hanc Academiam, velut ad mercatum optimarum artium, misisti: & dirigere hîc eum, atque etiam instruere, pro otij & virium mearum copiâ,aliquid possum, & volo. Ciuem enim patriæ amantem me profiteor: cui quid ampliùs conferre aut commodare possum,quàm vt liberos cùm ipse non habeam,alienos, & præsertim vestros talium,qui aliquando ad rempublicam admouendi sunt, formem ad eam ac concinnem? Adnitar equidem,aut potiùs tot annos iam adnisus sum, quà scribendo, quà docendo conatus meliorem & doctiorem reddere iuuentutem. Is enim, Deo teste,laborum meorum finis scopusque est: & Fama si sequitur,non magis huic laborauimus, quàm is qui in Sole currit, vmbræ caussâ id facit. Sed de filio tuo, tantò libentiùs manum illi porrigam,quò magis beniuolentiæ tuæ nunc debeo; & quia ingenium atque indoles etiam eius inuitant, ad bonum honestumque facta. Gaude in tuâ stirpe,& solatia inter afflictæ patriæ turbas, è domo tuâ magis magisque (Deum ita precor) cape. Eumdem, Vir Clarissme & Prudme, vt te reipublicę,cui laudabiliter operam præbes, incolumem seruet. Louanij, v. Kal. Octobr. ∞.IↃCIII.

EPIST. LXXXIV. *Antuerpiam.*

IOANNI WOVERIO *suo.*

ET quando magis te meum ostendisti, quàm in hoc *Eucharistico*? à cuius lectione duplex affectus me habuit, lætitia & pudor. Lætitia iterùm duplex. vel quia laudabar à te. gratum autem & optabile placere ijs, qui ipsi nobis placent: vel quia sic laudabar, id est scitè, doctè, disertè. Hæc enim qui in scripto tuo non agnoscit, aut liuor aut stupor eum habet, & in veruecum patriam à nobis relegetur. Quàm inuentiunculę multæ raræ,& argutæ sunt! quàm imagines sepositæ, & tamen appositæ! quàm ipse stilus sine tumore altus, sine affectatione eruditus! Mihi hæc sic visa, fateor; & placuerunt omnia, præter ar-

gumentum. Nam quòd me laudandum sumpsisti, quî laudem? Pudor ille retinet, quem dixi: qui etiamnunc habet, & pugnat iudicio, & tua cùm amem, damno. Non sum ille quem facis, & in sublimi sic locas: descendo, & conscientia me detrahit, & nemo meliùs quàm ipse me noui. Quid tamen est? cùm tua relego, pudor iterùm pænè exsulat, & videor aliquis esse, quia tam fortiter & impressè vis esse. Ita sentis quæ dicis, ita tibi approbas, vt me quoque in partes trahas, & credere adigas, quæ nec credo. Non plenè quidem credo. nam tangere te interiores meos affectus, qui de proximo nosti, non diffiteor: & laudabiles conatus exprimere, si non successus. Omnia cur reijciam?

—— aliquem mens spirat honorem
Conscia factorum.

Nam vt candidè tecum, & senili quadam libertate loquar, dona habui & exserui, quæ non omnes mei studij aut æui. Iudicium inprimis Deo acceptum refero, & ab eo ordinem in scribendo & dispositionem, vel paucis veterum vbique sic vsurpatum. In sparsâ quauis & confusâ materiâ seruaui, & partiri semper aptè studui: quod Socrates alibi apud Platonem *diuini viri* censet, ego *diuini doni.* Et ab eo donum alterum adscribo, Eloquentiam: quæ in sermone aut stilo aliqua fuit, atque ea facilis & profluens: quod in strictâ & argutâ breuitate nec habeat quiuis, nec credat. Illa ipsa breuitas, quod imputo, sine tenebris fuit: & multa paucis sic dixi, vt influant & se diffundant, & vel plura videar dixisse. At tertium & præcipuum, quod iudicij, ingenij, eloquij, stili quidquid in me fuit, in publicum contuli, & vsui, non pompæ, volui seruire. Vide mea vel à iuuenilibus annis, semper scintillæ aliquæ ad Virtutem aut Prudentiam prælucentes: semper animus ille apertus, amans generosi & honesti. At grandior paullò, non iam occulto aut obliquo tramite, sed palàm & rectà illuc iui. Ego ad Sapientiam primus vel solus mei æui Musas conuerti: ego è Philologiâ Philosophiam feci. Vide *Constantiam* meam, dicet: vide *Politica*, idem: & hec vtrumque opus est, cui vita fortasse cum Latinis litteris manebit. Quid in *Tacito, Plinio, Epistolis, Militiâ, Admirandis, Senecâ,* nónne finis idem & fructus apparet? Hęc sunt, quæ in censum, sed non à me defero: ingratus sim, nisi diuina dona agnoscam, & gloriam ab

ijs

ijs etiam tribuam auctori. Sed ecce longiùs eo. scriptum tuum remittere tantùm, & cum vero elogio volebam: de me siquid addidi, apud te licuit, mei sic immodicè amantem. Louanij, III. Nonas Nouembr. ∞. IↃCIII.

EPIST. LXXXV. *Bruxellam.*

MAXIMILIANO PLOIMIERIO.

LITTERAS quas daturum me dixeram ad Buissonium, ecce hîc habes. Mittere eas tuæ curæ erit, quam vltrò tibi imposuisti, pro affectu quem in illum & me habes. In me certè, nuper in sermone largiter declarasti: & si non verba, ipse vultus & oculi tui fecissent fidem. Etsi quid ambigerem? eadem vterque amamus, id est Bona & Honesta: ex quo sequitur & adhæret, vt inter nos etiam amemus. Senecæ nostri dictum est, è Porticu promptum: *Inter bonos viros amicitiam esse, Deo conciliante.* Est ea veritas. Deus, imò & natura, facilè iungunt, studijs & voluntatibus iam iunctos. Itaque sicut credidi promptè & libens de tuo in me affectu, velim te pariter de meo: quem bonum, fidum, atque etiam firmum reperies, nec nisi cùm ego soluar soluendum. Id fortasse breui, vt ætas & valetudo mea sunt: tamen nec paruus circulus minus perfectionis quàm magnus habet, nec Amicitia tempore, sed veritate æstimatur. Vale mi Ploimieri. Louanij, VI. Kal. xbris. ∞. IↃCIII.

EPIST. LXXXVI. *Lutetiam.*

SEBASTIANO ROLLIARDO Icto.

BRVXELLAE & in Aulâ eram (ô sedem pro Lipsio!) cùm tuas accepi. Gratas, suaues: quid opus me affirmare? semper vegesco, & velut effloresco, cùm aliquid à meo Rolliardo. Atquin & libelli tui adiuncti, dona Musarum: ille de Passertio, bonus, & pius, ac manibus eius ritè ac meritò à te factum. Vbi hodierna gratitudo? quid autem in mortuis speremus? vix viuis aliqua manuum applosio, & vocis fauentia: & irrisus aut pastoritiæ σύριγγες excipiunt, & à tergo manus motæ. Ferenda hæc omnia, pro æui Genio, aut iter hoc famę deserendum. Nuper ego aliquid

aliquid *de Vestâ*: probare te gaudeo, etsi melius illud iam damus, & addimus quædam, & mutamus peccata ἐξ ἀπροσεξίας. Etiam *Porticus Sophiam*, in duo volumina distinctam: sed tenue & argutum opus, & aliquis dicat χελιδόνων μουσεῖα. Æuo nostro obtinent iudicia, quæ olim calcata; & scis quàm diuersa tota hęc studiorum via. Sed tamen Senecæ caussâ id quoque exantlandum fuit: feci, & gaudeo factum. Quod à vestro Autocratore vocatum me, & perhonestè, censes: ita est. nec tamen audiuimus, & à patriâ, in hac ætate atque imbecillitate, nemo me commoueat,

* Οὐδ' εἴ μοι τόσα δοίη, ὅσα ψάμαθός τε κόνις τε.

** Non mihi si donet, quantum est cum pulueris arena.*

Apud te seriò dico. Labet hæc patria nostra, siue ruat: ego cum illâ ad discriminis aut fati metas eo. Ad easdem illas, & vltrà, te mi Rolliarde optime & doctissime amo. Louanij, VIII. Kal. Febr. ∞. IↃCIIII.

EPIST. LXXXVII. *Florentiam.*

CVRTIO PICHENAE.

ALTERAS tuas vidi, & Inscriptionem veterem adiunctam, fide exscriptam: sanè bonam & rerum veterum, de quâ iudicium meum ad Mercurialem vestrum iam perscripsi. Marcelli honori non esse positam opinabar, sed Caij aut Lucij Cæsarum: quò ratio magis, & æuum ibi notatum ducit. Felices vos in talibus istis curis, in altâ & beatâ pace: nos litui circumstrepunt, & in ipsâ hac studiorum sede, arma & miles. Tædet temporum; & nisi Philosophia subleuet, iamdiu iaceam, & in parentis magnæ sinu recondar. In Tacitum aliquid à te promiseras hisce Nundinis: librarius Syllabus negat, & nomen tuum non ostendit. Ego *de Vestâ* nuper aliquid, & nunc melius vberiusque damus: item *Stoicam Philosophiam* sex libris comprehensam. noli erigi, non est pro vestrâ Aulâ. Spinæ sunt, aut Paradoxa: & in re fortassis alta, in specie non videntur. Senecam adiungimus, & hoc fine Antuerpiam imus. de quo sic iudicare te, gratum mihi neque inopinatum fuit. Quæ bona mens aliter potest? ego autem etsi propiùs te, nec nisi ex scriptis, haud noui: tamen tam scio de sensibus tuis, quàm de meis, pænè dicam. Vides quid mihi vindi-

vindicem? nec fallet me ſcriptorum tuorum character, in quo probitas & iudicij rectitudo comparent. Pauca verba facio, quia ab equi lapſu ſaucius & æger: ama me, ſeriò & conſtanter idem facturum. Louanij, III. Kal. Febr. ∞. IↃCIIII.

EPIST. LXXXVIII. *Veronam.*

FRANCISCO POLAE Icto *ex animo* S. *optat.*

Tv verò Vir Clme non prouocas me ad amicitiam, ſed adigis: nec amore ſolùm (cui meum quî negem?) ſed iudicijs & beneficijs: ſic enim *Elogia* tua iure debeo interpretari. Legi, amaui magis quàm probaui: nam quomodo tam honeſta, vel magnifica potiùs, de me & ingenio meo poſſim? Mi Pola, veteres haud temerè Amori oculos clauſerunt: affectu, non iudicio, videt: & habet pulchra atque haberi vult, quæ ipſe cenſet. At ſæpè fallitur: & tamen vel ſic amandus eſt, quia ex ſenſu ſuo & candore, ſine malâ fraude, agit. Tu verò is es, qui iudicio alibi & in alijs præſtes, imò etiam in grauioribus cauſſis præeas: ſed verecundia mea & modeſtia ſequi cunctantur & retractant, & de me ad me appellant. Quid tamen facio? quid ipſe reſiſto, & te ſiſto? quin vela potiùs affectui tuo pando, & adſpiro: & ama vel falſis me cauſſis, dum ames. Hoc valdè cupio: de reliquis ætas ſequẽs dicet, quæ Gratiæ aut Inuidiæ expers, ingenijs ſuum cuique pretium rependet. Ego affectui tuo ſerium affectum: per Genium Famæ iuro. Louanij, prid. Kal. Febr. ∞. IↃCIIII.

EPIST. LXXXIX. *Valentianas.*

HENRICO D'OVLTREMANNO V. C. S. D.

Dii deæque, tuos verſus! ſtupui ſimul, & rubui: illud in ingenio tuo, ſic acuto, ſic vario; iſtud in laudibus, quas ſupra modum is in me effuſum. Non me fallis, ô amice: fontem à te, non à me habent: id eſt ab affectu tuo, non merito Lipſiano. Sed benè tamen, quòd verſus ſunt: & vel eo titulo præſcribant, fidem non promitti. Ego aliquid ſubitò in eos luſi, & hîc habebebis: ſed vix verſus. ita humiles ſunt, & languidùm incedunt, vt vel recto oculo tuos vix auſint inſpicere. Antuerpiæ iam fuiſ-

ſem, niſi caſus me tenuiſſet, & verè caſus. Equuleum ex dono habeo, quo vehi ſoleo ad exercendum & ambulandum; alienis ſcilicet pedibus, ætate iam grauiore. Ille meus vector mecum lapſus eſt, & crus & tibiam, ſed leuiter, adflixit. Ita domus me habet, non tamen lectus: & cùm iſte, tum *Exſequias Lipſio licet ire.* adeò quies mihi inimica eſt, & gaudeo ac viuo motu. Bruxellæ etiam fui, & vidi Comitem Stabuli Caſtellæ, Principem iam olim in me affectum. Item in litteras. quas vtinam Deus & Æuum coli magis velint, quàm triſtem hunc Martem! Sed heus, ecce Verſus

* * * * *

Iam place tibi in tuis bonis, qui tam malos meos vides. Quæris quod è tam magnâ tuorum copiâ approbem imagini noſtræ ſubſcribi? iſtud, nec voto melius optari poteſt.

LIPSIADAE, *velum eſt Timantis, imago. videri*
Non niſi ſub piceâ Sol quoque nube poteſt.

Hoc mihi & Modeſtię meę amicum, vt omittam argutiſſimam inuentiunculā. cetera bona, aut optima: ſed Inuidiam habeant, me quidem viuo. Ne prouocemus: inter nos amemus, ſeriò, acriter, conſtanter. Louanij, Kalendis Februarijs, ∞. IↃCIIII.

EPIST. XC. *Peruſiam.*

M. ANTONIO BONCIARIO S. *corde* D.

QVAS natali meo ad me dediſti litteras accepi, etſi ſeriùs, imò tardiùs: neque enim ſerò ad me aut fruſtrà tam amicæ litterę poſſint peruenire. Amaui te meritò, vt primùm ex epiſtolâ & te, & affectum in me noui: & magis amare cogor, quò propiùs certiusque (Virtus hoc habet) noui. Nam & epiſtola hæc certè, optimi & pulcherrimi animi index, delectauit: & Carmen tuum ad DIVAM LAVRETANAM valdè opinionem de te meam auxit. An non faceret ſic eleganter, doctè, altè, piè ſcriptum? Atque ipſo tempore venit, quo ego in pari argumento eram, aut potiùs ſummam illi manum iam imponebam. Nam & ego, mi Bonciari, peculiari ſemper in Matrem-Virginem cultu & affectu, DIVAM HALLENSEM ſcripſi, & beneficia

cia eius ac miracula partim ſolutâ, partim ſtrictâ oratione, ſum complexus. Nihil exſpecta ad tuum Carmen: aliquid ad animum, quo erga Diuam nolo vinci. De *Senecâ* etiã meo breui arbitraberis, fecerímne pretium operæ poſt Muretum, & Gruterum, & alios: quod profectò, vt rectè iudicas, arduum ſit nec alicuius è populo præſtare. Non me attollo, nec debeo: ſed aliquid contuliſſe in Sapientiæ illum patrem, res, ſpero, apud te dicet. Libens autem (vt ad tuas iterùm litteras) legi de Carolo Emanuele Pio à Sabaudiâ, ſtirpe & ingenio & ſtudio illuſtriſſimo adoleſcente: quem quòd erga me etiam affici ſcribis, gaudeo, & in beneficij loco hoc pono. A te, an ab illo accepti? nam & te iudicio aut teſtimonio aliquid contuliſſe, vel ad eliciendum, vel ad augendum affectum, pænè habeo perſuaſum. Etſi talis illa indoles ſponte etiam amat, & ſurgit ad complectendos, in quibus Honeſti aliquas flammulas videt. Vt perſeueret, à me eum roga, & mutuum facere affirma. Vt tu pariter, mi Bonciari, rogatus eſto, ô inter paucos Italiæ tuæ lumen. Louanij, XIIII. Kal. Mart. ∞. IↃCIIII.

EPIST. XCI. *Veronam.*

ANDREAE CHIOCCO S. D.

AMOREM tuum variè & ἀφθόνως oſtendis, neque vlla epiſtola à te eſt, in quâ non illum nudum videam & expreſſum: idq́; ſine colore aut fuco. Non redamẽ te? ſic facio, vt Deum me velim: & Deum ipſum teſtor. Scripſi ad te ante dies quindecim: & iterùm debeo, vel Bonciarij noſtri cauſsâ. Quàm ille de me benignè & * μεγαλείως? nimis, & vellem in publico temperaſ- * *magnificè.*
ſet. Nondum eò venimus, vt Sol noſter vmbram non habeat, & claritas aliqua non liuoris nubem. Sed ille verò fortiter, tamquam ego ſim * τανύπτερος ἐν ὄρνισιν αἰετός: quod non eius amori, non * *lati penna in auibus aquila.*
tuo etiam credam. Nam & tu hîc * ὑπὲρ τὴν ἀξίαν, & ad extrema laudum iuiſti, me non ſequente, & in terrâ etiam meâ hærente. * *ſuper meritum.*
Non ſum aut ero ille * οὐρανομήκης. Sed ad ipſum Bonciarium ſcri- * *qui cælum tangit.*
pſi, iam è litteris ad me & famâ notum, & certè à niueo iſto pectore (vt doctrinam omittam) amandum. Nec tu arbitrare de alijs Italis qui melioris & priſci, vt ſic dicam, ſanguinis ſunt, me

dubitare. Fuerit vnus ille nescio quis hybrida, qui proteruiter in me immerentem: sed ab alijs quidni affectum exspectem & exposcam etiam, quem scriptis dictisque meis omnibus in eos ostendi? Dabunt, & dabo: & crescentes istos ingenij flores mutuo fauore irrigabimus potiùs, quā liuore amburemus. De * tecum sentio: acre ingenium, iudicium est vbi desideres, & addo maturitatem. Stemma illud, tuo commodo, vidisse velim. Ego pluscula nunc edo, *Ad Senecā* Notas perpetuas; item *Diuam Hallensem*, miraculis apud nos claram; item *Monita & Exempla Politica* libros duos, In gustum; item De *Magnitudine Hebræá* libros quattuor. Quid ais? cessauimus hac hieme? Cum tuo autem Pindaro, χρὴ δ' ἐν εὐθείαις ὁδοῖς στείχοντα μάρνασθαι φυᾷ. Vale Vir Cl[me] & æternùm meus. Louanij, prid. Idus Mart. ∞.IↃCIIII. De Illmo vestro nuper ad te, nunc ecce ad illum. At tu Flaminium nostrum Valerinum à me amplectere, & grates gratias pro scito Epigrāmatio redde. Coràm ego hoc facere ἐγγυῶμαι ἤπερ.

EPIST. XCII. *Lutetiam.*

Io. Vergerio Avrano S. M. D.

GAVDIVM mihi ab aduentu tuo, & felici itineris metâ; sed maius gaudium ab affectu, quem purum & magnum in me ostendis. Et accipio equidem, & sine retractatione admitto. vel quia candorem tuum noui; vel quia à meo metior, qui talis talem poscit. Nihil mihi das, sed soluis. Perseuera tantùm, & ipsum me, non quæ alij de me, vide. Ille * * cur mihi infensus, vel certè aduersus sit, nescio: nō meruisse, hoc scio, & vt alia mihi detrahat, virum bonum sciat, & candidatum bonarum artium ac veræ Philosophiæ, neque aliud iacto. O miseri, quò rapimur ad æmulatiunculas aut calumnias, in alios Lyncei, in nos Homeri? Mi Vergeri, hoc inprimis vitare te hortor & rogo, in alios inquirere, te negligere: contrà fiat, benigni in omnes, seueri vel * asperi in nos simus. Socratis præceptum vetus erat:

* Aedibus in proprijs, quid rectū aliudq́ue geratur.

Ὅττι τοι ἐν μεγάροισι κακόν τ' ἀγαθόν τε τέτυκται;

Hodie contrà fit, & emissitios omnes oculos habemus. At illi, vt volent, iudicent: ego in viâ rectâ constanter ambulo, ab æmulatione, ab ambitione prauâ auersus, & quò debeo versus, id est ad Sapien-

Sapientiam & Deum. De ipsâ Galliâ, scis quàm amem: sed non hos nouitios libros, quos mittis, leuium & exsultantium ingeniorum fœtus. Nihil in iis solidi, maturi, aut, non dicam vetere, sed nuperâ Galliâ digni. MILES ille quidem palàm * παραφρονεῖ, ἢ παντάπασι ληρεῖ. Alia de illo audieram: sed cùm legi, errorem meum, furorem illius vidi. A Thuano ipso Historiā exspecto, vetere amico nostro, & tum arbitrabor. De doctrinâ vel industriâ, non ambigo: sed, vt hoc æuum est, rarâ quadam prudentiâ opus ad placendum, vel potiùs non displicēdum. Sed qui sapit, posteritati etiā scribit. Nos in languore, plus solito, sumus: sed te, mi Vergeri, & acre tuum ingeniū non languidè amamus: fac mihi idem, vel eo nomine merenti. Louanij, VII. Kal. Iul. ∞. IↃCIIII.

* dementit, aut omninò insanit.

EPIST. XCIII. *Lutetiam.*

ABRAHAMO BIBRANO *Equiti Silesio.*

ANTE paucas horas tuas accepi; vide quàm gratas: differre in diem responsum non potui, & animus adegit statim reponere & pariare. Pariare inquam, ab affectu quidē: quem puto me non tuo magis, quàm meritis & huic indoli debere; addā etiam industriæ, à quâ magna ego quidē spero. Delectat in animo, cùm video Germaniam sic excoli, & has velut faces accendi, quæ magis magisq; illustrabunt. Perge amice, & me vel opinione futuri oblecta: nam rem vt videam, vix in valetudine hac sperem, quæ præcipitat, non iam labitur aut labat. Non sunt verba: tristior vobis fama vereor vt dicat. Nimirum eundum est, & faciendū quod facere nati sumus. Benè, si non omnis mei sub terras memoria ibit. Viuat in vobis amicis aliqua; in te mi Bibrane, quem in hoc album nunc adscribo. Lapidem quem mittis, vidi cum admiratione aliquâ, & rarum, perrarum, exteris Regibus sic poni. Vix tamen est, vt supposuerit, nisi doctior aliqua manus: nec credo. Tamen ambiguum etiam reddunt, quæ in historiâ haud certa vndique notas: & examinanda sunt, neque temerè & de plano sententiam feram. Illud de plano promitto, amicum te mihi nouum, sed carū esse: perseueremus quod cœpimus, constanter. Louanij, XVI. Kal. Sextil. ∞. IↃCIIII.

EPIST. XCIV. *Burdigalam.*

I. LIPSIVS PETRO BRACHIO S. D.

O GRATVM mihi de te, quid ab ipſo te? audire: quem ego quidem fuiſſe arbitrabar, & in beatis iam locis cum Amatâ tuâ perennare. Nam anni duodecim & vltrà ſunt, cùm ſilentium à te fuit, nec niſi memoriâ Brachius apud me vixit. At epiſtola hęc tua amica, larga, elegans, te, amorem, ingenium, omnia viuere & vigere oſtendit: atque vt diu ſit, à propitio Numine veneror & precibus quæſo. In me certè, idem amor tui: non vires aut ingenium, quæ fuerunt: & hac parte ruere me ſentio, nec gradu ſed curſu ad metam ire. Itaque & ſcripta hæc mea (non enim ceſſamus) ſenile illud & effætum fortaſſe afferent: nec tu me cenſe flumen perenne (vt ſcribis) & inexhauſtam fæcunditatem eſſe. Do manus, & Valetudo vt corpus, ſic animum libat: non tamen Sapientiæ illa decreta, quæ firma in ipſo hęrent. Dedi STOICA quædam nuper, & nunc SENECAM ipſum: haberes à me, niſi interualla hæc terrarum impediant, & beneficium meum ex impendio onus reddant. Tuos equidem verſus libens viderim: & vis ſincerè? libentiſſimè Epiſtolas, quibus in tuâ linguâ vix eſt vt politius, & ſine affectatione, maturâ quadam elegantiâ & alacritate ſuauius prodeat. Ita cenſeo. & à me, ſcio, quos melior Deus tali animo donauit. Hæc nunc pauca, in occaſione mittendi ſubitâ: at via facta eſt, ſæpè commeemus. Me quidem & Iuſtitia adigit diligere ſic diligentem. Vale V. C. Louanij, XVI. Kal. Sextil. ∞. IↃCIIII.

EPIST. XCV. *Inſulas.*

IOANNI SEVRIO S. D.

FRATREM tuum vidi, litteras tuas vidi: illum & iſtas per-gratas. Caſu incidit, vt curſor adeſſet ab Aulâ, qui dimittendus cum litteris fuit; & fratri non potuerim dare tempus, quod largum eſſe affectus meus volebat. Neque enim de eo ambige. ſum conſtans in amore, cuius cauſſa & ſolum, vt ſic dicam, firmum eſt: ſuperſtruximus, & ædificium nimbus aut procella

quælibet

quælibet non euertet. Silui, fateor, etiam tu, sed amor in animo est,& cogitationibus suscitatur & viuit. Hoc mihi factum,certò scito: & de te idem spero, non cùm ero solùm, sed cùm hîc non ero, id est verè ero. STOICA nostra vidisse te video: sed lege vt semina aliqua Bonæ Mentis, non vt totam messem colligas, & Æuum nosti. Nosti & valetudinem meam? languemus: Decreta bona sunt,& fortasse Iudicia: sed promere omnia, & decorè producere, illa (Valetudo, inquam) & alia quædam vetant. Vno verbo, volo quæ non possum. At tu fastidire mihi in munere tuo videris, quod alij multi ambiunt: quid caussæ est? Si me audis, quietem specta, & illi aliquod fulcrum: cole deinde animum,& quę amas ama. Homines sumus,multos imò omnes seruitus aliqua alligat, catenâ aureâ siue ferreâ, sed ligat. Nemo animum. ille emicat,& euolat,& orbis terrarum ei est angustus. Cogita,in libertate es: & pone teneriores illas cogitationes, quas Imbecillitas aut Ambitio dictant. Ad motem vulgi si respicis, nusquam in tranquillo eris: appetes, aut fastidies: ad Naturam, id est Rationem, si te vertis, vbique portus & quies ostenditur; intra & nauim siste. Hæc nunc breuiter. Seneca meus plura dicet, sed ipse. nam ego breuis fui, nec vllo in scripto minùs libuit diffundi aut euagari. Cùm illum examino, quid addi potest? à nobis nihil, nisi aliquid ad lucem: ab Epicteto multum, quem tu robur & fulcrum iunge. Vale mi Seuri. Louanij, IX. Kal. Sextil. ∞. IↃCIIII.

EPIST. XCVI. *Neapolim.*

D. IO. ANDREAE PROCHNICIO *Legato Ser^mi Regis Poloniæ.*

BONA fide fatebor, litteris tuis sic candidè & calidè scriptis, motum aliquem animi me sensisse, & ipsum quoque incensum esse ad redamandũ,& affectum reponendum,quem Iustitiæ quadam lege debebam. Quid enim æquius, verius, quàm amare qui amat, & quod sponte ac Naturæ quadam lege debemus (homo enim sociale animal) promptiùs fideliusque præstare, altero inuitante? Inuitas enim me, Ill^me Domine, aut trahis potiùs, eoipso quo te ostendis. id est, dona animi atque ingenij

tui

tui exſeris,quę vbertim magnus ille Deus in te contulit atque effudit. Non amem te appetentem? ſi nolis amem, modò vt norim: & vltrò faciam, quod te video feciſſe. Itaq; manus offero & iungo: parum eſt: offero animum & Vulcanio modo iungo, atque amicitiam ineo, non niſi cùm ſoluar, ſoluendã. Veteres illi aſtrorum quædam defluuia conciliare nos volebant: ego ad morum conſenſionem ingeniorumq; veriùs referam, aut certè propiùs: & qui eadem atq; honeſta volunt, neceſſum eſt vt inter ſe etiam velint, atque ament. O quàm ego illum Honeſti ardorem veſtigijs litterarum tuarum colligo! beatus es, & inſiſte, eoipſo præmium habiturus, quo amas. Me autem etiam amas, quia in ijſdem ſenſibus tecum putas: nec vanè, ſi de conatu vides: quia tendo ad optima, etſi multa retrahunt, & valetudo inprimis, quę à viginti iam annis votiua non fuit. O quoties in viâ iam aut curſu retardauit, & ad optima pergentem, mihi alijsque vtilia, deſiſtere coëgit & reduxit! Nunc magis, quàm anteà: cùm ętas ingrauaſcit, & illa incumbit; ego ſuccumbo, etſi animo reluctor, & illo ſolo ſto etiam & ſuſtento. At tu, quæ tua benignitas eſt, medicinam etiam promittis: quam auidè accipio, non equidem vitæ auidus, ſed vt munera ſaltẽ mea fungi poſſim, dum viuo. Nam nunc profectò langueo, & in illis etiam deficio. atque vt artifex peritus, ſi citharam pulſat fidibus ſolutam aut diſſonam, artem quidem tenet, non exercet: ſic mihi fit, qui ſcio quæ non exſero, & animum attollentem ſe corpus deſerit, aut humo affligit. Ignoſce tu, & alij: inprimis autem, ſi ſponte amaſti me, nunc reſpondenti hoc perſeuera & præſta: & me inter eos numera, quos ex aſſe (Deum teſtem aduoco) tuos dicas. Amicitia hæc, vt mundus, initium habuerit, non etiam finem. Vale Ill^me & Reu^me Domine. Louanij, VI. Kal. Sextil. ∞. IↃCIIII.

EPIST. XCVII.

EVSTATHIO WOLOVICZIO V. R. & N. *Lithuano.*

NVMQVAM mihi grata eueniant, niſi grata epiſtola tua obuenit. Quid ita? quia ſic amanter ſcripta, quia ab homine è longinquis illis oris miſſa, ad quas vel LIPSI nomen perueniſſe multum ſit, quid affectum dicam? Nam de æſtimatione & laudi-

laudibus, tibi remitto: etſi nec eæ ingratæ, fateor. quia nec irridere, nec palpari te ſcio: ergo amare. Nam iſte, iſte affectus, eſt pater earum laudum. Velſero etiam noſtro, inter multa, hoc debeo: qui pararium ſe & conciliatorem interpoſuit honeſti noſtri amoris. Cuius viri vſum-fructum pænè equidem tibi inuideo: in quo theſaurum earum rerum habes, quæ homini ingenuo appetendæ ſint, vel amandæ.

—— illô ſe pectore multa vetuſtas
Condidit, & maior collectis viribus exit:

vetuſtas, inquã, vel artium vel morum: & vtroque titulo in Europâ noſtrâ claret. Sed de me, venio in amorem tui candidè, firmiter: & vis ſponſionem? Demetrium Solikouium (ô virum magnum!) in ijs locis amiſi: veni in locum, amabo vt amaui. Vltrà non poſſum: ſi placet, reſponde. Munera, quæ ad me mittere ſcribis, nondũ vidi: & via longiuſcula eſt: ego ad te DIVAM meam HALLENSEM, amicitiæ teſſeram: & ſic admitte. Vale & me ama, cùm ero: memento, cùm non ero. Louanij, III. Kal. Sextil. ∞. IↃCIIII.

Litteras adiunxi à populari tuo, qui hîc nunc agit, ſic rogante.

EPIST. XCVIII. *Auguſtam.*

MARCO VELSERO.

IN laudes meas nuper ibas, & STOICA noſtra, faciebas ADMIRANDA: nondum in accepti Codicẽ retuli; expungere licet, ſi pœnites: & vereor, cùm legeris, iam feciſſe. Primus aſpectus, vt in multis, ſolet imponere: illa æuum ferunt, quæ ad manum relata poſſunt placere. Sed vtcumque eſt, animus meus vobis, & mihi materies illa placuit: hoc etiam, quòd abſolui, & labore, ſuprà quàm credat vulgus, ſum defunctus. E latebris illa mihi educenda, & moroſè diſponenda fuerunt, vt corpus doctrinæ facerem: & ſic tamen (hanc legem mihi dixeram) vt nihil niſi ad Senecæ lucem præcipuè eſſet. Sed edidi: abeant, & famam, quam Deus & Genius dabunt, habeant. ſecurus ſcriptorum ſum, vt anxius ſcribendorum. En hîc ad Wolouiczium, operâ tuâ noſtrum: tu autem merito tuo ſemper. Louanij, III. Kal. Sextil. ∞. IↃCIIII.

EPIST. XCIX. *Mechliniam.*

NICOLAO OVDARTO.

SILENTII mei caussa, quòd DIVAM nostram exspectabam, vnà mittendam: sed operæ morantur, & tuum desiderium non fert moram, & scire vis de valetudine nostrâ. Cape non læta, mi Oudarte: & ea quoque silentij caussa. Tres menses iam, & ex quo vltimùm te vidi, sum in assiduo languore: nec releuor, etsi omnia conatus. Vires abeunt animi & corporis: & ad marcorem, hydropem, an vtrumque imus? Vt Deo visum erit: nam de viâ parum est, modò ad optatam metam, id est ad ipsum. Corpusculum hoc est, vt putre & caducum ædificium: sæpè fulsi & sustinui, vndique nunc labat: & cogitandum est, nō quî seruem, sed quî exeam. Dolet de *Senecâ*, quòd vltimam manum non licet imponere: atque illa est quæ decorem dat, & consummat. Hæc ita scribo, non quia desperem me posse resurgere; sed quia expedit sic opinari, & præsumere quidquid hominem manet. Nauta in tempestate, & cùm mors ante oculos, omnia tamē facit, & fracto etiā velo aut malo nauigat: idem ego, facio faciamque omnia, & Deo euentum & me permittam. Is te mi optime & amicissime Oudarte post me seruet, quod mihi solatium & altera pænè vita erit. Louanij, III. Nonas Sextil. ∞. IↃCIIII.

EPIST. C. *Antuerpiam.*

I. LIPSIVS IOANNI WOVERIO *suo* S. D.

SILVI ad tuas nuper: neque rei multum erat, de quâ rescriberem; & ego languidus, vel cum illâ iustè sileam. Vt tibi dicam, non me reficio, nec in veterem statum gradumque repono: neque valdè nitor aut cupio, vt id quoque liberè promam. Quid opus est? si annos computo, satis diu vixi; si famam, satis; si voluptatem aut molestias, illam gustaui & his satur sum:

Cur non, vt vitæ plenus conuiua, recedam?

Si etiam ea, quæ vitæ meæ genus & professionem spectant, intueor; piget videre quæ video, & tempus, antequam alia video, abire. Litteræ vanitas fiunt; malignitas, acerbitas, pugnæ fiunt: vides

vides cottidiana, & à magnis, exempla. Remedium quî demus? ne consilium quidem, aut monitum: partes & religio intercedunt. Tu Modestia, tu Sapientia, quid nisi nomen estis? Atqui & ego prouocor in hunc campum, & publici iam libelli volant. quid censes? spectaculum me fore? Ingenuus sum, & nullum auctoramentum ducet ad hos ludos. Neronis potiùs mihi votum illud sit, *Nescire litteras*. Reum me facere aliquis potest, nemo nocentem: & ad loquendum cùm iniuria prouocet, arcet & cohibet non ratio solùm, sed natura. Ego ita sum, faciliùs culpã quàm proteruiam admisero; & damnari, quàm malo more vindicari. Scilicet ego rescripto meo alogias aliis excutiam; scilicet me maiorem aut meliorem, quàm sim, faciam, & posteritati iudiciorum legem aut modum donem. Nugæ. & si à magnitudine animi aliquid sumendum sit, iactare me malo, quàm defendere. Ego inter mei sæculi ingenia gloriam, si non palmam, fero: & hoc amicis meis volentibus dicam, confitentibus etiam qui non amici. Et ab aliquot libellis, siue etiam epistolis, æstimemur: sanæ doctrinæ, & fortasse eloquentiæ sumus, nec à melioris æui laude nimium segregandi. Quorsum ista? familiariter, & apud amicum: denique *gloriosa est virtus*, ait quispiam, *nec ostendit se solùm, sed ingerit*. Ad rem redeo: neque viuere nunc valdè appeto, & pugnare etiam fugio, in quemcumque, à quacumque caussâ. Cùm volumus, initia à nostrâ manu sunt; cùm cœpimus, non est finis, & extra lineas res abit. Quisquis aliter, ipse viderit. æui prioris euentus adhuc me docuit, neque scripta ista perennare, neque scriptores in gloriâ esse: & malo apud posteros modesti, quàm acris ingenij, censeri. At tu amicũ me, vt semper, cense mi Wouteri. Louanij, VI. Idus Maijas. ∞. IↃCV.

APPROBATIO.

Hic liber Epistolarum Clarissimi quondam IVSTI LIPSI *diligenter examinatus, nihil repertus est habere contra fidem Catholicam, aut bonos mores. poterit ergo ad multorum vtilitatem imprimi. Quod testor 20. Decemb. 1606.*

Egbertus Spitholdius S. T. L. Canonicus
& Plebanus Antuerpiensis.

RVDOLPHVS SECVNDVS diuina fauente clementia electus Romanorum Imperator semper Augustus, ac Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Sclauoniæ Rex, Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ, Stiriæ, Carinthiæ, Carniolæ & Wirtembergæ, &c. Comes Tirolis, &c. Nostro & Sacri Imperij fideli dilecto IVSTO LIPSIO gratiam nostram Cæsaream. Postquam inter alia, quę DEVS immortalis hominibus liberali manu dedit dona, illustria inprimis illa & quasi diuina sunt, quæ in litteris liberalibusque disciplinis consistunt, quibus scilicet homines non tantùm ab animalibus ceteris rationis expertibus, sed à rudi etiam & imperito hominum vulgo ita distinguuntur, vt tanquam Dij quidam splendescere in terris videantur: rem sanè præclaram seque dignam illi præstant, qui diligentem iis ipsis in litteris ac disciplinis operam ponunt; præclarissimam verò & Reipub. vtilissimam, qui eas ita excolunt, vt aliorum menti docendo scribendo lumina præferant, eosque ex ignorantiæ tenebris quasi manu educant. Quos excitare, quos amare atque animare, ad dignitatis nostræ munus, ad quod Diuino vocati beneficio concessuque sumus, inprimis pertinere existimamus. Cùm itaque ab iis, quorum nobis spectata fides, quique iudicare de Litteris possint, acceperimus, insignes te animi ingeniique tui dotes tibi à natura insitas à primis temporibus ætatis tuæ ita litterarum ac disciplinarum studiis excoluisse atque exornasse, vt olim iuuenilibus adhuc annis præclara florescentis minimeque vulgaris eruditionis specimina præbueris, dum obscura in antiquis scriptoribus loca, quæ quædam tanquam lustra erant, illustrasti, quæque in iis iniuria temporum deprauata & corrupta fuerunt, restituisti, dum vetusta Latinæ antiquitatis rudera in nouam subinde structuram singulari artificio eleganter conuertisti: ad exquisitam adeò & raram doctrinam, quæ magnam de te apud doctos quosque viros opinionem excitarit, peruenisse, eamque variis abs te libris acri & graui cum iudicio scriptis atque in lucem editis ostendisse, vt in eo quod tam feliciter tractes scriptionis genere paucos tibi pares hodie reperire sit: iam verò matura te ætate virum, viro magis magisque digna, & viris doctis grata ac Reipub. vtilia scribere, quæque à primis illis Romanis olim auctoribus scripta fuerunt, à mendis purgare, & lectissimos quosque ex Musarum hortis, in quibus assiduè verseris, flores colligere, concinnare, quibus Lectores mirificè recrees, & eorum pectus ad prudentiam, probitatemque informes: haudquaquam prætermittere voluimus, quin Reipub. ad quam hæc abs te ornamenta conferuntur, causa, Cæsareo te nostro elogio decorandum, & quamuis per te satis ipse animatus sis, animandum magis patrocinioque nostro defendendum pro benigna nostra in te susciperemus voluntate. Quoniam verò lucubrationibus atque operibus tuis in lucem edendis, peculiarem te eligere velle Typographum, accepimus, Diplomate hoc nostro priuilegioque te & Typographum tuum aduersus quorumcumque fraudē, qui lucri causa, quod fieri solet, eadem excudere aut typis imitari fortè velint, munitos cupimus. Quamobrem pro auctoritate nostra Cæsarea decernimus, statuimus, vetamusque, ne quis Typographorum, Bibliopolarum,

aut aliorum, qui librariam negotiationem exercent, eos libros, quos tu editurus es, quocunque modo, charactere, aut forma, siue integros, siue aliquam eorum partem typis imitari, edere, excudere, aut venundare intra sacri Romani Imperij, Regnorumq; ac Dominiorum nostrorum hæreditariorum fines, triginta annis proximis à primo editionis die computandis, absque tuo tuorúmve hæredum consensu audeat: Hac autem lege addita, vti tria vt minimùm cuiusque libri exemplaria, quemadmodum moris est, ad Imperialem nostram Cancellariam mittantur. Si quis verò edictum hoc nostrum transgredi, violare, aut contemnere deprehensus fuerit, eum non solùm eiusmodi libris, tibi, hæredibúsve tuis, auxilio Magistratus, vbicunq. reperti fuerint, vendicandis, priuari, sed triginta etiam Marcharum auri puri mulcta, cuius semissis quidem Fisci nostri Procuratori, fraudis vindici; alter verò semissis, tibi hæredibúsve tuis pendatur, puniri volumus. Mandantes vniuersis & singulis nostris & sacri Romani Imperij subditis & fidelibus dilectis, tam Ecclesiasticis quàm Politicis, cuiuscumque status, gradus aut ordinis extiterint, præsertim verò iis, qui in Magistratu constituti, vel suo vel superiorum suorum loco aut nomine, ius dicunt, iustitiámve exercent, ne quemquam hoc Priuilegium nostrum impunè violare, spernere aut negligere patiantur: Sed, si quos contumaces compererint, constituta à nobis mulcta, eos puniri & quibuscumque modis coërceri curent, ni & ipsimet grauissimam nostram in se conuertere indignationem velint. Id quod hoc Diplomate, manu nostra subscripto, & Cæsarei nostri sigilli impressione munito, confirmamus. Datum in arce nostra Regia Pragæ, die prima mensis Augusti, Anno Domini Millesimo, Quingentesimo, Nonagesimo secundo: Regnorum nostrorum Romani decimo septimo, Hungarici vigesimo, & Bohemici itidem decimo septimo.

Subsign.

RVDOLPHVS.

Iacobus Curtius à Senfftenaw.

Ad mandatum sacræ Cæsareæ M^tis proprium.

Io. Baruitius.

Additum sigillum Cæs. M^tis in cerâ rubrâ.

SVMMA PRIVILEGII REGIS CATHOLICI.

PHILIPPVS *Dei gratia Hispaniarum, &c. Rex Catholicus, diplomate suo sanxit, nequis,* IVSTI LIPSI *Historiarum in alma Vniuersitate Louaniensi Professoris, & item Historiographi sui libros quoscumque, à Censoribus legitimis approbatos, præter ipsius, heredúmve eius, voluntatem, intra triginta annos à prima singulorum librorum editione computandos imprimat, aut alibi terrarum impressos, in has inferioris Germaniæ ditiones importet, venalésve habeat. Qui secùs faxit, præter librorum confiscationem triginta marcharum auri puri illatione mulctabitur. Vti latiùs patet in litteris, datis Bruxellæ,* XIV. *Febr.* M. D. XCVII.

Signat.

Verreycken.

SVMMA PRIVILEGII REGIS CHRISTIANISSIMI.

HENRICVS *Dei gratia Galliarum & Nauarræ Rex Christianissimus, singulari priuilegio sanxit, nequis per vniuersos Regnorum suorum fines,* IVSTI LIPSI, *quos vel hactenus edidit, vel in posterum editurus est libros, excudere intra decennium præter voluntatem ipsius possit. Qui secùs faxit, præter librorum confiscationem, ter mille florenorum illatione mulctabitur; vti latiùs patet in litteris, datis Parisiis,* XIII. *Iulij,* M. DC. V.

Signat.

Perrochel.

TIbi IOANNES MORETE, pro amicitiâ quæ mihi cum Plantino (heu, quondam meo) & Plantinianis est ac fuit, tibi, inquam, permitto, vti EPISTOLARVM mearum CENTVRIAS typis tuis excudas ac diuulges. Nequis alibi alius præter te, cupio siue iubeo, ex lege quam magnus Cæsar & Reges dixerunt.

Iustus Lipsius.